

Tverretatlig samarbeid om unges overgang fra
barneverntjenesten til NAV under soning

Iselin Grétarsdottír Alexandersen

VID vitenskapelige høgskole

Oslo

Masteroppgave

Master i sosialt arbeid

Antall ord: 26193

26. mai 2021

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om tverretatlig samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV i unges overgang til voksenlivet under soning. For å utforske tema har jeg gjennomført syv individuelle semistrukturerte intervju hvorav to ble avholdt digitalt. Jeg har sett på hvilke erfaringer ansatte i barneverntjenesten og i NAV har gjort seg i denne typen samarbeid for å undersøke det tverretatlige samarbeidet mellom tjenestene. Studiens problemstilling er: *Hva kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV?*

For å utforske problemstillingen har jeg brukt en kvalitativ metode med en sosialkonstruktivistisk tilnærming. Intervjuene ble analysert i en tematisk analyse. Det teoretiske rammeverket baserer seg på teori om tverretatlige samarbeid med sentrale begrep slik som samarbeidsrelasjoner, strukturer, ressurser og lederskap.

Gjennom analysen var det særlig fire forhold som fremsto som sentrale i samarbeidet om overgangen mellom tjenestene. Det første funnet handler om organisering av samarbeidet gjennom ledelse, rutiner og kommunikasjonskanaler. Det andre funnet dreier seg om gjensidig rolleforståelse og respekt for hverandres roller. Det tredje funnet handler om at det er ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen av den unge. Det siste funnet handler om den unges mulighet for deltakelse i overgangen.

Hensikten med denne studien har vært å undersøke det tverretatlige samarbeidet mellom tjenestene, og som følgelig vil kunne ha innvirkning på sosialfaglig praksis ovenfor unge med barneverns- og soningserfaring. Studien konkluderer med at etatenes strukturer og mandater, ledelsens organisering av samarbeidet, hva kontaktpersonene og veilederne legger i et godt liv og de unges hjelpebehov har en særlig betydning for samarbeidet.

Nøkkelord: barnevern, NAV, overgang til voksenlivet, tverretatlig samarbeid, unge kriminelle.

Abstract

Herein, we analyze and discuss inter-agency cooperation between the child welfare service and the social services in young people's transition to adulthood during imprisonment. To explore the topic, I conducted seven individual semi-structured interviews, two of which were held digitally. I have looked at what experiences employees in the child welfare service and in the social services have had in this type of collaboration to investigate the interagency collaboration between the services. Specifically, I have investigated *the characteristics of the services' collaboration on imprisoned young people between 18 and 23 in their transition from the child welfare service to the social services.*

To explore the issue, I have used a qualitative method with a social constructivist approach. The interviews were analyzed in a thematic analysis. The theoretical framework is based on the theory of interagency collaboration with key concepts such as collaborative relationships, structures, resources and leadership.

From the analysis, four factors in particular emerged that were central to the collaboration on the transition between the services. The first finding concerned the organizing of the collaboration through management, routines and communication channels. The second finding relate to mutual role understanding and respect for each other's roles. The third finding highlighted that there are different views on the content of the specific follow-up of the young people. The latest finding deal with the young people's opportunity for participation in the transition.

The purpose of this study has been to investigate the interagency cooperation between the services which consequently could have an impact on social work practice for young people with child welfare experience and imprisonment experience. The study concludes that the agencies' structures and mandate, the management's organization of the collaboration, the contact persons' and supervisors' outlook on life, and the young people's need for help have a special significance for the collaboration.

Keywords: child welfare, inter-agency cooperation, social welfare services, transition to adulthood and young criminals

Fordord

Denne masteroppgaven har vært gøy, lærerik og utfordrende å skrive. Prosessen har tidvis vært krevende, men tema for studien har både engasjert og motivert meg i arbeidet.

Til deltakerne i studien vil jeg si tusen hjertelig takk. Denne masteroppgaven hadde aldri blitt noe av hvis dere ikke hadde satt av tid, delt erfaringer og kompetanse med meg. Takk for deres unike bidrag!

Veiledningen har vært lærerik, konstruktiv og inspirerende takket være veileder Inger Oterholm. Tusen takk for din tilgjengelighet og viktige innspill.

De siste ukene frem mot innlevering hadde ikke blitt det samme uten medstudenter Anne og Caroline. Tusen takk for mange latterkuler og et inspirerende læringsmiljø.

Tusen takk til ledere ved min arbeidsplass som har lagt til rette for at jeg har fått kombinere masterstudie med jobb. Spesielt takk til nærmeste ledere og kolleger som har heiet, støttet og motivert meg på veien. Jeg er så takknemlig for kollegaskapet med dere!

Tusen takk til min omsorgsfulle familie og gode venner. Dere har som alltid rommet hele meg, også gjennom mastergradsprosessen. Takk til Christoffer, Cilje og Kjersti for språklige innspill. Mathilde og Kjersti, takk for helt nødvendig friluft- og matterapi.

Til minne om Arnfinn.

Oslo, 26. mai 2021

Iselin Grétarsdóttir Alexandersen

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	ii
Abstract	iii
1 Innledning.....	1
1.1 Studiens tema og problemstilling	1
1.2 Barneverntjenestens og NAVs ansvar for unge under soning	2
1.2.1 Barneverntjenestens ansvar for unge med barnevernserfaring.....	2
1.2.2 Barnevernstjenestens ansvar for ungdom i fengsel.....	4
1.2.3 NAVs ansvar for unge med barnevernserfaring.....	4
1.2.4 NAVs ansvar for ungdom i fengsel	6
1.2.5 NAV-konsulent i fengsel	6
1.3 Sosialfaglig relevans	7
1.4 Oppgavens disposisjon	7
2 Forskningsgjennomgang.....	8
2.1 Unge med barnevernserfaring	8
2.2 Hvordan overgangen fra barneverntjenesten til NAV oppleves.....	9
2.3 Hovedområder for hjelp.....	10
2.4 Rutiner	11
2.5 Kategoriseringsprosesser og logikker.....	13
2.6 Samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV	15
2.7 Behov for ytterligere forskning	16
3 Teoretisk rammeverk	18
3.1 Tverretatlig samarbeid	18
3.2 Faktorer som fremmer og hemmer tverretatlig samarbeid	19
3.2.1 Samarbeidsrelasjoner.....	19
3.2.2 Strukturer for samarbeid på tvers.....	21

3.2.3	Ressurser til samarbeid	23
3.2.4	Ledelse.....	24
3.3	Oppsummering.....	25
4	Metode	26
4.1	Kvalitativ metode.....	26
4.2	Datainnsamling	27
4.2.1	Intervjuguiden	27
4.2.2	Utvalg og rekrutteringsprosessen	28
4.2.3	Intervjuforberedelser	29
4.2.4	Intervjusituasjonen.....	30
4.3	Forskerrefleksivitet.....	30
4.4	Analyseprosessen	32
4.5	Etikk	34
4.5.1	Etiske refleksjoner	34
4.5.2	Reliabilitet, validitet og overførbarhet.....	35
4.5.3	Informert samtykke og konfidensialitet.....	36
4.6	Sosialkonstruktivistisk forståelsesramme	37
5	Analyse	40
5.1	Overgangen i praksis	40
5.1.1	Rutinene varierer	40
5.1.2	NAV-konsulent i fengselet.....	43
5.2	Hovedområder for overganger	44
5.2.1	Bolig.....	44
5.2.2	Økonomi.....	46
5.2.3	Oppfølging av hjelpebehov	48
5.3	Ungdommens rolle	50

5.3.1 Medvirkning	51
5.3.2 Ulike systemer i barneverntjenesten og NAV	54
5.4 Utfordringer knyttet til tilgjengelighet, forventninger og ulike mandater	56
5.4.1 Tilgjengelighet og forventninger	56
5.4.2 Ulike mandater	58
5.5 Erfaringer med et godt samarbeid	60
5.5.1 Utfyllende roller	60
5.5.2 Ledelse.....	63
5.6 Oppsummering.....	64
6 Diskusjon	65
6.1 Organisering av samarbeidet	65
6.1.1 Rutiner	65
6.1.2 Kommunikasjonskanaler	67
6.1.3 Organisering og ledelse	68
6.2 Roller	69
6.2.1 Gjensidig forståelse og respekt for hverandres roller	69
6.3 Ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen	71
6.3.1 Ulike mandater	72
6.3.2 Ulikhet i ressurser.....	73
6.4 Ungdommens deltakelse i overgangen.....	76
6.4.1 Samarbeidets visjon	76
6.4.2 Ungdommenes hjelpebehov	77
6.5 Oppsummering.....	78
7 Oppsummerende konklusjon	80
7.1 Kort oppsummering av oppgavens funn og diskusjon	80
Litteraturliste.....	83

Vedlegg 1 Godkjenning fra Norsk Senter for forskningsdata	90
Vedlegg 2 Informasjonsskriv og samtykke	92
Vedlegg 3 Intervjuguide – ansatte i barneverntjenesten	95
Vedlegg 4 Intervjuguide – ansatte i NAV	98

1 Innledning

I dette innledende kapittelet vil jeg presentere studiens tema, problemstilling og begrunne oppgavens sosialfaglige relevans.

1.1 Studiens tema og problemstilling

Både barneverntjenesten og NAV¹ har anledning til å gi oppfølging til unge mellom 18 og 25² år (Oterholm, 2015, s. 1). Unge med barnevernserfaring³ er i en rekke rapporter og tidligere studier beskrevet som overrepresentert når det gjelder sosiale utfordringer, tilpasningsvansker og individuelle problemer (Andersen, 2014, s. 47). De er en av gruppene som karakteriseres som utsatt ungdom i en sluttrapport om evaluering av utviklingsarbeidet knyttet til oppfølging av utsatt ungdom i NAV skrevet av Frøyland et al. (2016, s. 37). I rapporten kommer det frem at utsatt ungdom kan ha et bredt spekter av helse- og sosiale utfordringer. Utsatt ungdom beskrives som en heterogen gruppe og kan bestå av ungdom med funksjonshemninger, psykiske lidelser, lærevansker, psykisk utviklingshemning, rusvansker, kriminell aktivitet og atferdsvansker. Utfordringene kan dreie seg om levekårsproblem knyttet til økonomi, bolig, utdanning og arbeidsliv i tillegg til familieliv og helseutfordringer. For unge er to av de viktigste samfunnsarenaene utdanning og jobb (Andersen, 2014, s. 24-26). Når unge står utenfor disse arenaene, i tillegg til å være uten tiltak fra eksempelvis NAV kan det bidra til å øke de unges risiko for utenforskap til samfunnet. Prosesser henimot et utenforskap i et samfunn er en vanlig forståelse av marginalisering (Hyggen & Hammer, 2013, s. 16).

---

¹ I litteraturen skrives det både Nav og NAV, men jeg har valgt å skrive NAV med store bokstaver. På NAVs nettsider skrives det NAV.

² Fra den 01. januar 2021 har ungdom fått utvidet rettighetene til ettervern fra 23 år og frem til fylte 25 år. Disse endringene var ikke trådt i kraft da jeg begynte med masteroppgaven. Derfor vil ettervern omtales som en rettighet ungdom har frem til de har fylt 23 år (Barnevernloven, 1992, § 1-3; Lovvedtak 128, (2019-2020), s. 1-2).

³ Landsforeningen for barnevernsbarn og Forandringsfabrikken fikk uttale seg om begrepsbruk om målgruppen i studien *Barnevern i Norge 1990-2010* (Backe-Hansen et al., 2014, s. 18). Landsforeningen foreslo «barnevernsbarn» og Forandringsfabrikken foreslo «barn og unge med barnevernserfaring». Forskerne valgte å bruke «unge med barnevernserfaring» etter innspill fra Forandringsfabrikken. Jeg har valgt å bruke begrepet ungdom, unge og unge med barnevernserfaring avhengig av hva som passer best gjennom oppgaven.

Det er flere studier om overgangene fra barneverntjenesten til NAV. I en av studie av Breimo et al. (2015, s. 35-41) kommer det frem at unge med barnevernserfaring opplever overgangene som å være i en grensetilstand. Selv om det kan argumenteres for at ungdommene ikke er utenfor samfunnet fordi de har oppfølging i velferdssystemet, kan begrepet utenforskap til samfunnet være nyttig innledningsvis fordi ungdommene samtidig kan synes å befinne seg i randsonen av hva som er vanlig for majoriteten (Andersen, 2014, s. 24).

Denne studien handler om tverretatlig samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV i unges overgang fra barneverntjenesten til NAV under et soningsforhold. Formålet med studien er å utforske kjennetegn ved det tverretatlige samarbeidet sett i lys av ansatte i etatene. På bakgrunn av studiens formål har oppgaven følgende problemstilling:

Hva kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV?

I neste avsnitt vil jeg gjøre rede for lovverk og politiske føringer i barneverntjenestens og NAVs arbeid med overgangen mellom disse.

1.2 Barneverntjenestens og NAVs ansvar for unge under soning

I det følgende vil jeg gi en beskrivelse av ansvaret for oppfølgingen av unge med barnevernserfaring i barneverntjenesten og ved NAV-kontorene, og hvilket ansvar de har for ungdom i fengsel. Bakgrunnsinformasjonen anses som nyttig for forståelsen av oppgaven og for å kunne besvare problemstillingen min.

1.2.1 Barneverntjenestens ansvar for unge med barnevernserfaring

Barneverntjenesten skal etter hensynet til barnets beste sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade helsen og utviklingen deres, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til riktig tid (Barnevernloven, 1992, §§ 1-1 og 4-1).

Tanken om at unge med barnevernserfaring kan ha behov for ettervern etter myndighetsalder kan spores tilbake til den første barnevernloven, vergerådsloven fra 1886 (Oterholm, 2015, s. 61). Ettervernsoppfølging har vært ulikt vektlagt i ulike endringer av barnevernloven i nyere tid. I 2011 kom det et rundskriv om tiltak etter barnevernloven for ungdom over 18 år (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011) som erstattet det forrige rundskrivet av 2003. I rundskrivet tydeliggjøres det at barnevernloven (1992) § 1-3 annet ledd ga ungdommen adgang til å opprettholde igangsatte tiltak eller erstatte tiltakene med nye tiltak frem til ungdommen fyller 23 år. Ungdommene skal også få muligheten til å videreføre tiltakene hvis de i en kortere periode ikke har mottatt tiltak fra barneverntjenesten. Verdien av å sikre at ungdom med barnevernserfaring får tilstrekkelig hjelp og støtte i overgangen til voksenlivet understrekes i rundskrivet (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011, s. 1-2).

Den 01. januar 2021 tredde det en ny endring i kraft i barnevernloven (1992) § 1-3 som gjør at ungdommene kan motta ettervern frem til fylte 25 år (Lovvedtak 128, (2019-2020), s. 1-2).

Som hovedregel skal ettervernstiltak kun skje ved ungdommens samtykke, selv om det finnes unntak for bruk av tvang ovenfor ungdom med alvorlige atferdsvansker (Barnevernloven, 1992, § 4-24 tredje ledd; Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011, s. 2). Ungdom skal få prøve og feile, og skal ha muligheten til å komme tilbake til barneverntjenesten etter avsluttet tiltak. Barneverntjenesten skal informere ungdommen om dens muligheter til å ombestemme seg (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011, s. 2-3; Bennwik & Oterholm, 2017, s. 11). Rundskrivet fremhever barneverntjenestens særlige ansvar til å bistå ungdommen i kontakten med andre deler av hjelpeapparatet der det er behov for det. Barneverntjenesten beskrives å ha en koordinatrorrolle. Hvis tiltakene etter barnevernloven etter fylte 18 år skal avsluttes skal barneverntjenesten i god tid før tiltakene opphører undersøke om det er behov for å utføre tjenester som ligger i andre regelverk, og informere de aktuelle tjenestene (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011, s. 4).

1.2.2 Barnevernstjenestens ansvar for ungdom i fengsel

Når barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barneverntjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og den unge.

Barneverntjenesten skal delta i planleggingen og tilretteleggelsen av tiltak etter endt opphold. Slik oppfølging under varetekt og straffegjennomføring skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, jf. barnevernloven §1-3 annet ledd.

Hvis den unge varetektsfengsles eller begynner å sone etter fylte 18 år må den unge etter barnevernloven (1992) samtykke til ettervern. Vilkåret om samtykke for ettervern etter fylte 18 år harmonerer dårlig med barneverntjenestens oppfølgingsplikt (Stang & Hydle, 2015, s. 60). I de tilfellene den unge ikke vil ha ettervern eller annen kontakt med barneverntjenesten vil det kunne fremme sannsynligheten for at den unge re-rekrutteres til rus og kriminalitet. Det bør utredes hvordan unge lovbrøtere over 18 år får best mulig oppfølging i de tilfellene der den unge ikke vil ha ettervern eller annen kontakt med barneverntjenesten (Stang & Hydle, 2015, s. 61).

1.2.3 NAVs ansvar for unge med barnevernserfaring

Formålet med sosialtjenesteloven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd, likestilling og forebygge sosiale problemer (Sosialtjenesteloven, 2009, § 1).

Sosialtjenesteloven skal medvirke til at kommunen gir opplysning, råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer (Sosialtjenesteloven, 2009, § 17).

Opplysning, råd og veiledning omtales som en av kjerneoppgavene til et NAV-kontor (Arbeids- og velferdsetaten, 2012, Kap. 4.17.1). Rundskrivet vektlegger denne oppgaven som et viktig virkemiddel for at eksempelvis utsatte unge får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Tjenesten skal baseres på aktiv involvering, deltakelse og hjelp til selvhjelp.

Videre skal sosialtjenesten sikre at den som ikke kan sørge for eget livsopphold får økonomisk stønad til dette formålet. Stønaden bør ta sikte på å gjøre søkeren selvhjulp (Sosialtjenesteloven, 2009, § 18). I saksbehandlingen av økonomisk sosialhjelp skal det vektlegges individuelle vurderinger som omhandler identifisering av søknader, innhente nødvendige opplysninger og saksbehandlingstid, avgjørelser om hjelpebehov etc. (Arbeids- og velferdsetaten, 2012, Kap. 4.18.1). Kommunen skal også finne midlertidig bolig for de som

ikke kan finne bolig selv (Sosialtjenesteloven, 2009, §27). Lovbestemmelsen skal avhjelpe akutt bostedsløshet der søkeren ikke har et sted å sove eller oppholde seg det neste døgnet (Arbeids- og velferdsetaten, 2012, Kap. 4.27.1).

Ungdom generelt beskrives som en prioritert gruppe i NAV. Mange NAV-kontorer har organisert oppfølgingen av ungdom i egne ungdomsteam, eller med egne kontaktpersoner som skal følge opp ungdommer (Frøyland et al., 2016, s. 28-34; NAV, 2020). Fra 1. januar 2017 ble det aktivitetsplikt for unge mottakere av sosialhjelp under 30 år (Lovvedtak 32, (2016-2017), s. 1-3; Sosialtjenesteloven, 2009, § 20 a). Det kan sees på som et uttrykk for en satsning på unge innenfor NAV (Lidén & Trætteberg, 2019, s. 15).

Noen unge arbeidssøkere vil ha behov for økt oppfølging for å komme inn i arbeidslivet, eksempelvis unge med avbrutte utdanningsløp. Enkelte av disse vil ha behov av samordnet bistand fra oppfølgingstjeneste, skole og NAV. Denne typen arbeidssøkere vil kunne ha rett på en arbeidsevnevurdering etter NAV-loven (2006) § 14 a for en systematisk kartlegging av den unges ressurser og hindringer for å komme i arbeidslivet. Aktivitetsplan er et samhandlingsverktøy mellom veileder i NAV og den unge som skal få frem arbeidssøkerens mål, og hva som må til for å nå målet (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 12; Strand et al., 2015, s. 17-18). Politiske signaler bidrar til en forsterket ungdomsinnsats i NAV for å få flere unge ut i arbeid (Strand et al., 2020, s. 31-32). Unge opp til 30 år skal prioriteres til individuell, arbeidsrettet oppfølging innen åtte uker og de skal prioriteres ved tildeling av arbeidsmarkedstiltak. Både utdannings- og arbeidstiltak vektlegges som viktige tiltak. Strand et al. (2020, s. 31) problematiserer at forsterket ungdomsinnsats i NAV er rettet mot en gruppe personer under 30 år som er registrert som arbeidsledige hos NAV. Registreringen fanger ikke opp andelen unge som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring og som ikke er registrert som arbeidsledige hos NAV. Forsterket ungdomsinnsats i NAV løser dermed ikke utfordringen med unge, uregistrerte arbeidsledige som ville bidratt i arbeidet med å nå målet om økt aktivitet blant unge arbeidsledig.

1.2.4 NAVs ansvar for ungdom i fengsel

NAV-kontorenes ansvar for unge med barnevernserfaring som soner er ikke spesifisert i lovverket. I rundskriv hovednummer 35 til sosialtjenesteloven fremkommer det at NAV skal bidra til å sikre innsatte gode overganger fra institusjonen til livet utenfor for den enkelte som trenger det (Arbeids- og velferdsetaten, 2012, Kap. 4.18.2.11). Det understrekes at det ofte vil være særlige utgifter forbundet med utflytting fra institusjon, herunder fengsel, til eksempelvis boligetablering, klær og husholdnings- og hygieneartikler.

1.2.5 NAV-konsulent i fengsel

I en samarbeidsavtale mellom kriminalomsorgen og NAV om NAV i fengsel formaliseres samarbeidet mellom tjenestene. Avtalen skal bidra til et forpliktende og systematisk samarbeid med en NAV-veileder i fengsel (Kriminalomsorgen & Arbeids- og velferdsdirektoratet, 2014, s. 1). Samarbeidet skal legge til rette for at den innsatte får styrket tilknytning til arbeidsmarkedet og at den innsattes rettigheter i NAV blir ivaretatt i sin helhet. Dette skal også bedre koordinering av andre tjenester den innsatte skal være i behov for. NAV-veilederens ansvar og oppgaver er tydeliggjort og formalisert i retningslinjer (Kriminalomsorgsdirektoratet, 2015). Oppgavene til en NAV-veileder i fengsel er å ha tett samarbeid med kriminalomsorgens ansatte. NAV-veilederen skal yte råd og veiledning om NAV sine tjenester og ytelser, og styrke de innsattes tilknytning til arbeidsmarkedet. Sosiale tjenester er også en del av denne råd og veiledningen. Å planlegge og koordinere løslatelse er også en stor del av arbeidsoppgavene til en NAV-veileder i fengsel. Det kan eksempelvis innebære at NAV-kontoret i hjemkommunen har nødvendig informasjon ved løslatelse og at det er søkt om økonomisk sosialhjelp.

I en rapport om evaluering av et prosjekt med NAV i fengsel av Schafft et al. (2013, s. 28) kommer det frem at flere fengsler ikke lager noen enhetlig mal for hvordan de skal jobbe med hvert enkelt NAV-kontor. Det er fordi NAV-kontorene i hjemkommunene til de innsatte er ulikt organisert, og det er ulike tjenester som er tatt inn i hvert enkelt NAV-kontor. I tillegg kan NAV-kontorene eller de enkelte veilederne i NAV arbeide ulikt med hvordan og hvor tett de kan følge opp den innsatte.

1.3 Sosialfaglig relevans

Lovverket og politiske føringer redegjort for over gir barneverntjenesten og NAV ulike utgangspunkt for sosialfaglig arbeid med unge med barnevernserfaring mellom 18-23 år som har soningserfaring. Barneverntjenestens mandat er å jobbe sosialfaglig med barnets beste som et prinsipp. NAV er en voksentjeneste med arbeidsrettet fokus. Oterholm (2018) har undersøkt overgangen fra barneverntjenesten til NAV, og har funnet at de ansatte i tjenestene arbeider etter ulike logikker. I NAV er oppfølgingen i høyere grad styrt av en velferdsstatslogikk enn en omsorgslogikk som kan synes i barneverntjenestens oppfølging (Oterholm, 2018, s. 13-14).

Unge som soner kan ha særlig behov for oppfølging fra barneverntjenesten og NAV. Aldersmessig vil flere være i en situasjon der en overgang mellom tjenestene kan være aktuell. Hvordan tjenestene samarbeider om en slik overgang har stor betydning for sosialfaglig praksis og de tjenestene sårbare unge mottar.

1.4 Oppgavens disposisjon

I neste kapittel vil jeg redegjøre for tidligere forskningslitteratur om overganger fra barneverntjenesten til NAV. Oppgavens teoretiske rammeverk vil redegjøres for i kapittel 3 før jeg redegjør for metodiske valg i kapittel 4. Analysen og oppgavens funn vil presenteres i kapittel 5 etterfulgt av en diskusjon av funnene i kapittel 6. Avslutningsvis vil jeg oppsummere oppgavens konklusjon i kapittel 7.

2 Forskningsgjennomgang

Overgangene fra barnetjenester til voksentjenester vil variere mellom ulike land. I forskningsgjennomgangen har jeg derfor i hovedsak valgt norske fremfor internasjonale studier om overganger fra barneverntjenesten til NAV. Så langt har jeg ikke funnet forskning spesielt om ungdom som soner i fengsel og som skal flytte hovedoppfølgingen sin fra barneverntjenesten til NAV underveis i soningen. Studiene som redegjøres for i dette kapitlet er generell forskning om ungdoms overgang fra barneverntjenesten til NAV. Forskningslitteraturen består av kunnskapsoppsummeringer, avhandlinger og nyere gjennomganger av tilsyn. Jeg har forsøkt å trekke inn forskning som har særlig fokus på overgangen mellom barneverntjenesten og NAV, og samarbeid mellom tjenestene vedrørende ungdom i overgangen til voksenlivet.

Først redegjør jeg for hva studier forteller om hvilke unge det er som kan ha barnevernserfaring og hvilke utfordringer de kan stå ovenfor. Dette vil følges opp med en redegjørelse for hvordan overgangen fra barneverntjenesten til NAV kan oppleves for ungdommene, og hvilke hovedområder for hjelp ungdommene kan ha behov for. Deretter vil jeg redegjøre for hva forskningslitteraturen forteller om tjenestenes samarbeidsrutiner, og hvilken betydning etatenes mandat har for sosialarbeidernes kategoriseringsprosesser og logikker. Avslutningsvis vil jeg redegjøre for funn om selve samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV før jeg redegjør for områder med behov for ytterligere forskning.

2.1 Unge med barnevernserfaring

Unge med barnevernserfaring har økt risiko for å ikke fullføre utdanning, begå kriminalitet, få dårligere fysisk og mental helse, arbeidsløshet over tid og rusmiddelbruk (Backe-Hansen et al., 2014, s. 19; Paulsen, 2018, s. 225). I oppveksten lever ungdommene med ulike risikofaktorer slik som brudd i nære relasjoner, rusmiddelbruk og har ofte få personer å støtte seg til. Unge med barnevernserfaring er sårbare og kan ha behov for tett oppfølging i overgangene til voksenlivet. Likevel viser det seg at de ofte får mindre oppfølging og mindre støtte i overgangen til voksenlivet enn sine jevnaldrende uten barnevernserfaring. Jevnaldrende ungdom kan som regel flytte hjem til familien ved behov og få økonomisk

støtte i perioder det kniper i lommeboka. Barneverntjenesten og NAV derimot forventer i større grad at unge med barnevernserfaring skal klare seg selv og mestre alle faser i overgangen til voksenlivet på egenhånd (Backe-Hansen et al., 2014, s. 19; Oterholm, 2015, s. 6; Paulsen, 2017, s. 61; Paulsen, 2018, s. 225).

Et hovedfunn hos Paulsen (2017, s. 61-62) er at barnevernssystemet i for liten grad legger til rette for fleksible og gradvise overganger, som er både det vanlige for ungdom flest og det som er anbefalt. Breimo et al. (2015, s. 37) har funnet at unge med barnevernserfaring opplever overganger mellom barneverntjenesten og NAV som særlig vanskelig. Ungdommenes opplevelse av overgangen fra barneverntjenesten til NAV vil redegjøres for i det følgende.

2.2 Hvordan overgangen fra barneverntjenesten til

NAV oppleves

For mange unge med barnevernserfaring oppleves overgangen til voksenlivet som brå av flere grunner. Ungdommene har lav grad av sosial støtte i sitt uformelle nettverk samtidig som at de støttende relasjonene de har opplevd i barneverntjenesten avsluttes på et sårbart tidspunkt i livet (Paulsen, 2017, s. 61-62). Før hjelpetiltak, omsorgstiltak eller ettervern avsluttes skal barneverntjenesten legge til rette for en god overgang til voksenlivet. Å gi ungdommene tilgang til relevante voksentjenester ut fra deres behov burde skje av prinsipp som en del av foreldreskapet til staten (Harder et al., 2020, s. 6; Paulsen, 2017, s. 61-62). Selv om overgangen fra barneverntjenesten til NAV har vært forsøkt planlagt i lengre tid kan det oppleves som dårlig planlagt. Hjelpen ungdommen får fra NAV er en helt annerledes form for oppfølging enn fra barneverntjenesten, og uten en kjent person å spørre om hjelp kan det bli utfordrende å bli kjent med nytt system og nye mennesker. Å bli kastet inn i noe nytt uten kjente personer å støtte seg til kan ende i en negativ spiral med nederlag som gjør overgangen til et voksenliv vanskelig (Breimo et al., 2015, s. 39-40; Oterholm & Paulsen, 2018, s. 26; Paulsen, 2016, s. 45-46). En annen faktor til at overgangen føles brå, er at ungdommene plutselig må gjøre valg på egenhånd uten en gradvis tilnærming til det eller med veiledning og støtte (Paulsen & Thomas, 2017, s. 167). Ifølge Harder et al. (2020, s. 4)

er kontinuerlige forberedelser til overgangen til voksenlivet viktig, det være seg å begynne en utdanning eller vite hvordan en betaler husleien. Det blir en forberedelse på å bli selvstendig. Som en del av forberedelsene til dette er det viktig at sosialarbeidere informerer og opplyser ungdommene om hvilke rettigheter de har i voksentjenestene og ettervernet. Informasjon og opplysning rommer videre å legge til rette for ungdommenes deltakelse i beslutninger og avgjørelser som blir tatt i livene deres. Prinsippene om ungdommenes lovfestede rettigheter, tilgang til tjenester, informasjon om rettigheter og jevnlig forberedelser på voksenlivet (Harder et al., 2020, s. 2-5), og også der det er et soningsforhold.

Som en del av forberedelsene til voksenlivet vil unge med barnevernserfaring kunne ha hjelpebehov på flere områder. Hovedområdene redegjøres for nedenfor.

2.3 Hovedområder for hjelp

Oterholm (2015, s. 212) fant at det var tre hovedområder som ble satt som mål av sosialarbeidere i barneverntjenesten og NAV i oppfølgingen av unge i overgangen til voksentjenester. Målene var at ungdommene skulle fullføre videregående skole, bli selvforsørget og sikre ungdom en tilhørighet. Disse hovedområdene er også blitt brukt til å vurdere ungdommens overganger til voksenlivet i studien *Barnevern i Norge* (Backe-Hansen et al., 2014, s. 181). Der gis det fire indikatorer: oppnådd videregående utdanning, inntekt, mottak av sosialhjelp og om de er registrert som arbeidsledige. Sosialarbeidere i en intervjustudie om oppfølging av ungdom formidlet at de forsto selvstendighet som å ha et sted å bo, klare seg økonomisk, ha et dagtilbud og klare generelle oppgaver i hverdagen slik som å betale regninger, gjøre rent og følge avtaler (Oterholm, 2015, s. 227). Tema om bolig ble vektlagt i liten grad av informantene i avhandlingen til Oterholm (2015, s. 231). Spørsmålene knyttet til bolig dreide seg oftest om hvem som skulle betale utgiftene til boligen, og hva oppfølging i boligen skulle bestå av utover det økonomiske. Prosessen med å finne bolig og hvilken type bolig var ikke noe sosialarbeiderne i barneverntjenesten eller NAV formidlet at de i kunne bistå med i særlig grad (Oterholm, 2015, s. 300).

Paulsen & Berg (2016) har konkretisert ulike former for støtte ungdom i overgangen til voksenlivet kan ha behov for. Sosial støtte kan kategoriseres inn i praktisk støtte, emosjonell støtte og støtte for deltakelse. *Den praktiske støtten* dreier seg om praktisk råd og veiledning, økonomisk hjelp, finne bolig, betale husleie og praktiske gjøremål i boligen. Det er støtte til praktiske gjøremål som får hverdagen til å gå rundt. Når husleien er betalt er det enklere å fokusere eksempelvis på skole eller jobb. *Emosjonell støtte* dreier seg om å motta kjærlighet og omsorg, og er særlig viktig for ungdommene. Det kan være fordi de har ingen eller få nære relasjoner å støtte seg til, og barneverntjenesten kan til dels ta over denne rollen. Relasjonen i seg selv og vissheten om at noen bryr seg om en er viktig i overgangen til voksenlivet. *Støtte for deltakelse* gir ungdommene mulighet til å ta avgjørelser i eget liv, ha kontroll over eget liv og være selvstendige. Å lære og ta egne valg anses som en del av overgangen til voksenlivet (Paulsen & Berg, 2016, s. 128-129).

Noen unge med barnevernserfaring kan ha hjelpebehov på mange områder.

I det neste vil jeg redegjøre for rutinene barneverntjenesten og NAV har for oppfølgingen av unge med disse hjelpebehovene.

2.4 Rutiner

I en del kommuner er tjenestenes interne retningslinjer særlig bestemmende med hensyn til om oppfølgingen gis fra barneverntjenesten eller NAV (Oterholm, 2015, s. 267). Noen ganger er avtalene skriftliggjort, i andre kommuner er det mer en innforstått arbeidsdeling.

Ulikhet i rutiner bidrar til en forskjellsbehandling fordi rutinene varierer fra kommune til kommune. Formaliserte rutiner kan bidra til likebehandling innad i tjenesten og redusere beslutningskostnader fordi det er færre forhold som må vurderes (Helsetilsynet, 2020, s. 28-29; Oterholm, 2015, s. 268 & 275; Paulsen et al., 2020, s. 197-198).

I avhandlingen til Oterholm (2015, s. 276-277) skrives det om vurderinger av oppfølging av ungdom i overgangen til voksenlivet. Det drøftes i hvilken grad det var variasjon mellom saksbehandlere, om de hadde fokus på rutiner eller ungdommenes behov. Det syntes i liten grad å fremstå slik at enkelte saksbehandlere var mer rutinetro enn andre. Men det kunne se ut til at sosialarbeidere la en større vekt på rutiner jo eldre ungdommene var, og om de

hadde vært uten tiltak fra barneverntjenesten en tid. Selv om barnevernloven ikke setter en grense for når det er for sent for ungdom å angre på og takke nei til tilbud om ettervern, var det flere barneverntjenester som hadde angrefrist. Det varierte og hvilken lengde de hadde på angrefristen (Oterholm, 2018, s. 46-48).

Dette sammenfaller med Helsetilsynet (2020, s. 16-19), Paulsen (2016, s. 39) og Paulsen et al. (2020, s. 106) sine funn om at ungdom med barnevernserfaring opplever liten mulighet til å gjenoppta oppfølgingen fra barneverntjenesten hvis de vil det. Både Oterholm (2015) og Paulsen (2017) stiller kritiske spørsmål omkring standardisering i barneverntjenestens praksis og hvordan dette påvirker muligheten for skreddersydde overganger til voksenlivet. Dette samstemmer med Helsetilsynet (2020, s. 198) sine funn om at ikke alt kan reguleres av rutiner for å skape gode og helhetlige oppfølgingstilbud for gruppen. Paulsen (2018, s. 235) argumenterer også for at det er behov for et bredt fokus til fordel for et rutinepreget fokus. Det er fordi overgangen til voksenlivet for unge med barnevernserfaring er kompleks og varierer fra person til person. Barnevernloven (1992, § 4-1) sier også at det skal gjøres individuelle vurderinger i henhold til barnets beste.

Verdier omkring hva som oppfattes som et godt liv er også med i vurderingene til sosialarbeiderne i både barneverntjenesten og NAV om ungdommenes overgang til voksenlivet. Oterholm (2015, s. 256) fant at de målene som sosialarbeiderne vurderte at ungdommene burde oppnå ble formulert på en måte som kunne overstyre ungdommenes valg hvis de også skulle motta offentlig støtte. Dette til tross for at dialog vektlegges som viktig arbeidet med ungdommene. Det er sammenfallende med Paulsen (2016, s. 47) som fant at ungdommene opplevde at økonomi var den egentlige grunnen til at tiltak fra barneverntjenesten ble avsluttet, selv om sosialarbeidere i barneverntjenesten ikke bruker disse ordene. For selv om ungdom mottok offentlig hjelp under oppveksten kom det en grense for hvor lenge de kunne få hjelp, både fra barneverntjenesten og NAV. Barneverntjenestens tiltak må avsluttes til slutt, og i NAV er det ønskelig at de skal motta økonomisk sosialhjelp i så kort periode som mulig. Sosialhjelp ytes kun når alle andre muligheter er prøvd.

Oppgavens målgruppe er på vei inn i voksenlivet og skal med det begynne å få oppfølging fra voksentjenester etter en periode med barnetjenester. I det videre vil jeg redegjøre for ulike logikker tjenestene jobber etter, og hvordan de kategoriserer ungdommene i sitt arbeid (Oterholm, 2015, s. 280).

2.5 Kategoriseringsprosesser og logikker

Inger Oterholm (2015, s. 210) fant at sosialarbeiderne i barneverntjenesten og NAV kategoriserer ungdom ulikt i arbeidet sitt. Sosialarbeidere i barneverntjenesten skilte mellom ungdom som hadde hjelpetiltak og som var under omsorg. Ungdommene ble oppfattet som både voksne og barn samtidig. Sosialarbeidere i NAV anså ungdommene som voksne og kategoriserte dem etter om de var syke eller friske. Ifølge Oterholm (2015, s. 210) kan dette forstås i sammenheng med organisasjonenes ulike samfunnsoppdrag og kan knyttes til ulike institusjonelle logikker (Oterholm, 2015, s. 297). I ytterste konsekvens kan barneverntjenesten overta omsorgen for et barn, og NAV har et spesielt ansvar for personer som ikke har andre muligheter for å forsørge seg selv på grunn av arbeidsløshet eller sykdom.

Vurderingene til sosialarbeiderne i både barneverntjenesten og i NAV kan knyttes til tjenestenes mandat. Samtidig er det et uttrykk for institusjonelle logikker og får betydning for hva som vektlegges i sosialarbeidernes vurderinger. Barnevernslogikken gir uttrykk for en foreldrelignende forpliktelse, men den må likevel avsluttes fordi barneverntiltak ikke skal vare (Oterholm, 2015, s. 297). Med andre ord styres barneverntjenesten også av en offentlig forvaltningsmessig logikk. NAV sin logikk om å fungere som sikkerhetsnett kan handle om å ivareta ungdommenes materielle behov hvis de ikke har mulighet til det selv, det være seg bosted og andre økonomiske ytelser. Oppfølgingen i NAV styres midlertidig ikke ut fra et foreldrelignende prinsipp, men med et krav om selvstendighet i form av selvhjulpenhet. NAVs forvaltningslogikk fungerer som et sikkerhetsnett for det aller nødvendigeste i en så kort periode som mulig (Oterholm, 2015, s. 299). NAVs hovedanliggende er å gjøre ungdommen økonomisk selvhjulpen så fort som mulig, men barneverntjenesten anser selvstendighet som en gradvis prosess (Oterholm & Paulsen, 2018, s. 25). Sosialarbeidernes ulike fokus på veien til selvstendighet og overgangen til voksenlivet kan forstås ut fra

organisasjonenes ulike mandater og regelverk som gir seg til syne i institusjonelle logikker. Nettopp derfor er det viktig å vurdere hvor ungdommen skal få oppfølging fra (Oterholm & Paulsen, 2018, s. 27).

Sosialarbeiderne i begge tjenestene hadde en forståelse av hva som var fordelene og ulempene i hver tjeneste når det gjaldt å følge opp ungdommen (Oterholm & Paulsen, 2018, s. 24). Det synes å være en enighet om at både barneverntjenesten og NAV vurderte at barneverntjenesten hadde best anledning til å yte tett oppfølging som ungdommene har behov for (Oterholm, 2015, s. 210-211). Samtidig er ettervern et frivillig tiltak, og ungdommens autonomi og samtykke er avgjørende for om barneverntjenesten avslutter hjelpetiltak eller ikke.

Fleksibel tilnærming til ungdommene vektlegges som særlig viktig i overgangen til voksenlivet (Oterholm, 2015, s. 250). Det er en fase i livet der ungdommene kan ha behov for å endre tidligere beslutninger, og fleksibilitet kan skape rom for at ungdommene kan endre avgjørelsene sine. I denne fasen var det viktig med god relasjon mellom ungdom og sosialarbeider både i NAV og i barneverntjenesten. Aller helst bør sosialarbeideren ha kjent ungdommen over tid. Det er fordi generell kunnskap om ungdom er utilstrekkelig når avgjørelser i den enkeltes liv skal tas (Oterholm, 2015, s. 261). Å bli kjent med og anerkjenne den enkelte ungdommen bidrar til at vedkommende blir sett som en person, og ikke en sak. Også ungdom har gitt uttrykk for at denne tilnærmingen er viktig i overgangen til voksenlivet (Oterholm, 2015, s. 262; Paulsen, 2017, s. 66; Paulsen & Thomas, 2017, s. 166). Flexibilitet i arbeidet er imidlertid utfordrende både i barneverntjenesten og i NAV. Begrensninger i tid og økonomi kan hemme mulighetene for fleksible overganger i barneverntjenesten (Oterholm, 2015, s. 263). Ansatte i barneverntjenesten påpeker at systemet for å få kontakt med veiledere i NAV er for rigid og gir for lite rom for uformell kontakt. Det kan gjøre det vanskelig å få veilederne med i ungdommens overgang til voksenlivet (Paulsen et al., 2020, s. 192). I NAV er fleksibilitet forsøkt løst med bedre tilgjengelige sosialarbeidere i eksempelvis ungdomsteam (Oterholm, 2015, s. 264). Spesialiserte ungdomsteam var tiltenkt for å bedre sosialarbeidernes tilgjengelighet, og for å kunne gjøre individuelle vurderinger ut fra ungdommenes behov. Arbeidsforholdene legger midlertid ikke forholdene til rette for at sosialarbeidere i ungdomsteam skal kunne bygge relasjoner til ungdom. Spesialiserte

ungdomsteam i NAV innebar ikke noen reell prioritering av oppfølging av ungdom likevel på grunn av utfordringer med store arbeidsmengder og begrenset med tid (Oterholm, 2015, s. 195-196 og 266).

Ulike logikker og kategoriseringsprosesser har innvirkning for ulike måter å jobbe på ovenfor ungdommene i tjenestene. I neste avsnitt redegjør jeg for tidligere forskning om samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV.

2.6 Samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV

Innebygde strukturer innenfor et system påvirker i stor grad hvilken oppfølging en får, og for ungdom i barneverntjenesten er alder styrende for hvilke tilbud som blir gitt (Paulsen, 2017, s. 64-65). Det til tross for at den juridiske alderen ikke alltid tilsvarer den psykologiske alderen hos ungdom med barnevernserfaring (Oterholm, 2015, s. 188). Sosialarbeidere i barneverntjenesten vektlegger tre hovedgrunner til å samarbeide om ungdommens overgang til voksenlivet sammen med NAV. Det kan være når ungdommen trenger dagtilbud, når ungdommen trenger langvarig hjelp og at ungdommen nærmer seg en alder som gjør det aktuelt å avslutte barnevernstiltaket (Helsetilsynet, 2020, s. 14-16; Oterholm, 2015, s. 167-177). Noen tjenester har også som rutine at NAV kobles på når det dreier seg om ulike økonomiske ytelser (Oterholm, 2015, s. 266-268; Paulsen et al., 2020, s. 188). Behov for langvarig hjelp kan innebære en tidshorison utover barneverntjenestens grense på 25 år. NAV kobles ofte på i situasjoner der barneverntjenesten har forsøkt å hjelpe over lengre tid uten å lykkes. Samarbeid om overgangen til voksenlivet blir opprettet fordi barneverntjenestens tiltak ikke blir vurdert som tilstrekkelig, og det blir vurdert at NAV har tiltak og kompetanse som rommer ungdommenes hjelpebehov. Ofte dreier det seg om ungdom med rusmiddelbruk og/eller psykiske lidelser (Oterholm, 2015, s. 207-208).

Bennwik og Oterholm (2017, s. 51-52) finner derimot at forskning tyder på at NAV-kontorene er usikre på om de har tilstrekkelig kompetanse til å gi god nok oppfølging til de yngste brukerne. I tillegg til synes det som at barneverntjenesten lettere overfører ungdom med komplekse problemer til NAV-kontorene (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 51-52). Lovverket oppfattes ikke som tilstrekkelig tydelig når det gjelder å plassere ansvar for

målgruppen i noen av tjenestene. Det finnes altså en risiko for at ungdommene ikke får nødvendig hjelp i overgangen til voksenlivet fordi tjenestene blir avventende, og tar ikke på seg det helhetlige økonomiske ansvaret (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54; Paulsen et al., 2020, s. 196).

Jeg har nå redegjort for tidligere forskning om overganger fra barneverntjenesten til NAV, og samarbeidet mellom tjenestene. Jeg vil presentere behovet for ytterligere forskning før jeg redegjør for teoretisk rammeverk.

2.7 Behov for ytterligere forskning

Sosialarbeidere i barneverntjenesten og i NAV har ulik forståelse av sitt ansvar for unge med barnevernserfaring. De blir sett på som for voksne til å motta tett oppfølging fra barneverntjenesten, og for unge til å nyttiggjøre seg oppfølgingen fra NAV (Oterholm & Paulsen, 2018, s. 23-25). Breimo et al. (2015, s. 39-40) finner imidlertid at det er varierende samarbeidsrutiner mellom barneverntjenesten og NAV. Noen steder finnes det ingen oversikt over hvem som har ansvaret for hva. Av og til kan det synes som at barneverntjenesten og NAV har begrensede muligheter til å gi ungdom med barnevernserfaring koordinert og tilpasset bistand over tid. Ungdom opplever å bli skrevet ut til NAV, og at utvidelsen av aldersgrensen for ettervern ikke nødvendigvis bidrar til å redusere en følelse av å være i limbo mellom tjenestene. Breimo et al. (2015, s. 35) beskriver å være i limbo mellom tjenestene som å være i en grensetilstand, eller tilsidesatt eller forlatt. Overgangen mellom barneverntjenesten til NAV bør forbedres, og utforming av tydelige praktiske rutiner og retningslinjer bør utformes, særlig på lokalt nivå (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54; Breimo et al., 2015, s. 41-43; Helsetilsynet, 2020, 28; Paulsen et al., 2020, s. 196-198). Inger Oterholm (2015, s. 237-238 og 309-310) og Veronika Paulsen (2016, s. 48-49) argumenterer for at barneverntjenesten har et bedre grunnlag for tett oppfølging av unge med barnevernserfaring i overgangen til voksenlivet. NAV vil kunne bistå der ungdommen har behov for strengere krav, kompetanseheving og selvforsørgelse med mindre tett oppfølging. Barneverntjenesten kan romme unge med behov for tett oppfølging ut fra en barnevernslogikk. Bennwik & Oterholm (2017, s. 54) argumenterer derimot for å utvikle samarbeidet mellom tjenestene. De foreslår å identifisere samarbeidet mellom NAV

og barneverntjenesten som et utviklingsområde i arbeidet for bedre oppfølging av unge med barnevernserfaring. Det er fordi unge med barnevernserfaring vil kunne ha behov for både oppfølging fra barneverntjenesten etter fylte 18 år samtidig som de får arbeidsrettet oppfølging fra NAV.

På bakgrunn av denne forskningsgjennomgangen synes det å være behov for å mer forskning om samarbeid og overganger mellom barneverntjenesten og NAV. Ikke minst synes det å være lite forskning på dette feltet særlig når det gjelder unge mellom 18- 23 år som skal flytte hovedoppfølgingen fra barneverntjenesten til NAV under soning.

3 Teoretisk rammeverk

Det teoretiske rammeverket for oppgaven er teori om tverretatlig samarbeid fordi det fremsto som sentralt gjennom analysen av data. I den litteraturen som jeg har funnet mest hensiktsmessig om samarbeid og tverretatlig samarbeid, beskrives begreper i lys av ulike studier på områder. Eksempelvis beskrives det hva tverretatlig samarbeid er, og faktorer som hemmer og fremmer samarbeidet. Først redegjør jeg for begrepet tverretatlig samarbeid for å forklare hvordan jeg bruker begrepet i oppgaven. Deretter vil jeg redegjøre for faktorer som hemmer og fremmer tverretatlige samarbeid fordi det har vært nyttig i analysen og i drøftingen av intervjuene.

3.1 Tverretatlig samarbeid

Begrepet samarbeid kan beskrives på mange ulike måter: eksempelvis tverrfaglig, tverrsektorielt, flerfaglig samarbeid og samordning av tiltak og så videre (Kinge, 2012, s. 32-33). Tverrfaglig samarbeid brukes ofte for å beskrive et samarbeid der flere fagpersoner med ulike utdanninger er inkludert, og de jobber ofte innen samme organisasjon slik som barnehage eller sykehus. I min oppgave velger jeg å bruke begrepet tverretatlig samarbeid fordi samarbeidet mellom sosialarbeidere i barneverntjenesten og i NAV er et samarbeid mellom to ulike etater i en kommune. Tverretatlig samarbeid fører to eller flere fagpersoner sammen med hver sin kompetanse fra etaten de tilhører. Samarbeidspartnerne kan ha samme fagbakgrunn, men bli styrt av ulikt lov- og regelverk i hver sin etat (Kinge, 2012, s. 32-33; Lauvås & Lauvås, 2004, s. 42-43). Tverretatlig samarbeid vil brukes som begrep på det samarbeidet som skjer mellom sosialarbeiderne i barneverntjenesten og NAV.

I datamaterialet har forhold om hva som fungerer og hva som er utfordrende vært et gjennomgående tema hva angår samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV, spesielt i overgangen underveis i en ungdoms soningsprosess. Forfatterne Atkinson et al. (2007), Backe-Hansen et al. (2017) og Marie Kinge (2012) har systematisert barrierer og muligheter for samarbeid i sine studier. Atkinson et al. (2007) redegjør for faktorene i en kunnskapsoppsummering med formål om å bidra til systematisert kunnskap om suksessfulle samarbeidsprosesser generelt (Atkinson et al., 2007, s. 1). Kinge (2012) knytter faktorene

konkret til tverretatlige samarbeid. Jeg har valgt forfatterne fordi jeg finner litteraturen i sin helhet som nyttige som teoretisk rammeverk i analysen av mine data. Backe-Hansen et al. (2017) bruker videre Atkinson et al. (2007) i en kunnskapsoppsummering om vold mot barn og systemsvikt. Denne finner jeg nyttig for å få bredere forståelse av Atkinson et al. (2007).

Ovenfor har jeg redegjort for hvordan jeg bruker begrepet tverretatlig samarbeid. Videre vil jeg redegjøre for faktorer som hemmer og fremmer mulighetene for tverretatlige samarbeid fordi de er nyttige for arbeidet med datamaterialet.

3.2 Faktorer som fremmer og hemmer tverretatlig samarbeid

Faktorene for hva som fremmer og hemmer tverretatlige samarbeid kan deles opp i tre områder (Atkinson et al., 2007); samarbeidsrelasjoner, samarbeidsprosesser på tvers og ressurser til tverretatlig samarbeid. De vil redegjøres for i samme rekkefølge. I litteraturen jeg bruker har lederskap blitt redegjort for under temaet ressurser til tverretatlig samarbeid. Jeg har derimot valgt å redegjøre for ledelse i tverretatlig samarbeid for seg selv fordi ledelse kan ha betydning for alle faktorene.

3.2.1 Samarbeidsrelasjoner

Samarbeidsrelasjoner handler om i hvor stor grad etater arbeider mot en felles visjon eller mål i samarbeidet, og hvorvidt samarbeidet koordineres.

I samarbeid kan samarbeidspartnere ofte ha ulike roller og konflikter knyttet til den enkeltes rolle nevnes hyppig i litteraturen (Atkinson et al., 2007, s. 59-60; Backe-Hansen et al., 2017, s. 39 og 46). *Rolleavklaring* er en viktig del for å få klarhet i forskjeller og likheter i samarbeidspartnerens roller, og hva de ulike oppgavene til hver enkelt i hver fase av samarbeidet er. Å bruke tid på rolleavklaring i oppstartsfasen av tverretatlige samarbeid er viktig fordi det konkretiserer hvem som gjør hva. Sannsynligheten for positivt samarbeid øker med rolleavklaringer fordi det blir en klar rollefordeling og tydelig grenser mellom roller. Anerkjennelse av forskjellene mellom samarbeidspartnere bidrar til å forstå

hverandres ansvarsområder. Motsatt vil tvetydighet i roller, statusspørsmål, maktkamper og profesjonelle hierarkier hemme tverretatlige samarbeid.

I begynnelsen av tverretatlige samarbeid vektlegges viktigheten av å utvikle en partnerskapskultur for å kunne fostre gode samarbeidsrelasjoner i samarbeidsprosesser på tvers av etater (Atkinson et al., 2007, s. 65-66). *Forpliktelse, tillit og gjensidig respekt* mellom samarbeidspartnere er relasjonelle aspekt ved samarbeidet med fokus rettet mot partnerskap. Forpliktelse til arbeidet kan oppnås ved å synliggjøre mulige positive utfall av tverretatlig samarbeid og hvilke resultater dette har for tjenestebrukeren.

Partnerskapsfølelsen i tverretatlige samarbeid øker hvis samtlige samarbeidspartnere får delta i beslutningene som tas. Det kan forklares ved at deltakerne opplever å få brukt kompetansen sin (Atkinson et al., 2007, s. 61-64; Backe-Hansen et al., 2017, s. 46).

Tverretatlig samarbeid øker der samtlige samarbeidspartnerne er villig til å jobbe sammen mot et felles mål. Kinge (2012, s. 47) argumenterer for at samarbeidspartnere i hjelpeapparatet trenger å styrke hverandres motivasjon, utholdenhet og pågangsmot.

Hvordan tverretatlig samarbeid kan bidra til å redusere bekymringene til den det samarbeides med og for, og ha tro på deres innsatsvilje- og evne i tillegg til sin egen bør settes søkelys mot. Det er lite som skal til for å redusere eget selvbilde og ta med seg det inn i arbeidet. Dårlige erfaringer med tverretatlige samarbeid kan etter hvert utvikle seg til en selvoppfyllende profeti. På den ene siden kan det dreie seg om urealistiske forventninger fra den andre, men det kan like gjerne dreie seg om å tydeliggjøre samarbeidspartneres ansvarsoppgaver. Tydelighet i tverretatlig samarbeid kan redusere sannsynligheten for urealistiske forventninger (Kinge, 2012, s. 48). Gjensidig respekt i tverretatlig samarbeid synes å øke der samarbeidspartnerne får mulighet til å utvikle arbeidsrelasjoner over tid. Det kan bidra til å skape et trygt rom der deltakerne kan være ærlige, legge til rette for gode faglige diskusjoner og fremme et positivt syn på samarbeid (Atkinson et al., 2007, s. 63). Utveksling av kompetanse og ferdigheter anses å fremme gjensidig respekt mellom samarbeidspartnere.

Gjensidig forståelse mellom tjenestene fremmer bevissthet om hva den andre kan bidra med, og en forståelse for at de ulike tjenestene arbeider innenfor ulike etater (Atkinson et al., 2007, s. 63-65). Bredere forståelse for hverandres kontekster krever tid til å være

sammen og utvikle en felles forståelse. Felles rutiner og veiledere foreslås som verktøy for å gjøre forståelsen lettere tilgjengelig for hver av samarbeidspartnerne. Tjenestenes forståelse for hverandre kan videre tydeliggjøre spekteret av oppgaver i det tverretatlige samarbeidet.

Relasjonelle aspekter kan både fremme og hemme mulighetene for tverretatlige samarbeid, og kan si noe om hvorvidt tjenestene er koordinerte. Koordinerte tverretatlige samarbeid påvirkes av strukturelle forhold i organisasjonene som legger til rette for samarbeid. I det neste vil jeg derfor redegjøre for strukturelle faktorer som kan fremme og hemme mulighetene for tverretatlige samarbeid.

3.2.2 Strukturer for samarbeid på tvers

Mangel på kommunikasjonskanaler omtales som en generell utfordring i tverretatlige samarbeid (Backe-Hansen et al., 2017, s. 39). *Kommunikasjon* mellom tjenester blir dårlig som følge av for eksempel få kommunikasjonskanaler. Utfordringen er å gjøre kommunikasjonsstrukturen transparent med tydelige rutiner for å gjøre informasjonsdelingen effektiv. Jevnlige møter, telefonsamtaler og eposter fremheves som effektive løsninger for å bedre kommunikasjonen mellom tjenestene (Atkinson et al., 2007, s. 67-68). Jo mer samarbeidspartnere har kontakt med hverandre, desto hyppigere blir informasjon delt. Ulike kommunikasjonsformer vektlegges også forskjellig. Korte oppdateringer mellom samarbeidspartnere er viktige for å unngå misforståelser i det løpende samarbeidet, spesielt i oppstartsfasen av et tverretatlig samarbeid. Fysiske møter og nett-basert kommunikasjon ble også vektlagt som viktig. Like viktig er det å ha balanse mellom formelle og uformelle møter som igjen påvirker de relasjonelle aspektene ved samarbeidet. Samlokalisering av tjenestene er eksempelvis en strategi for å øke kommunikasjonsflyten (Atkinson et al., 2007, s. 66-69; Backe-Hansen et al., 2017, s. 39-40).

En klar hensikt med samarbeidet og utvikling av en felles visjon for samarbeidet mellom tjenestene er viktig. I det ligger det at samarbeidspartnerne bør ha tydelige og realistiske mål som er nyttige på tvers av etatene (Atkinson et al., 2007, s. 69-70; Backe-Hansen et al., 2017, s. 39-40). Det gir et godt utgangspunkt for kartlegging av målsettingen med det tverretatlige samarbeidet.

Organisatoriske forhold kan bli en barriere for tverretatlig samarbeid hvis forholdene ikke er godt nok implementert i arbeidet (Atkinson et al., 2007, s. 71). Velferdstjenestene er differensiert oppdelt etter funksjoner og ulike oppgaver, samtidig som tjenestene kan arbeide med samme målgruppe slik som barneverntjenesten og NAV. Utfordringen er at arbeidsoppgavene kan stå i fare for å bli fragmentert fordi det ikke er organiserte strukturer for integrerende samarbeid (Axelsson & Axelsson, 2006, s. 77-80). Fragmentering kan hemme samarbeidspartneres muligheter for å oppnå et resultat de kunne oppnådd ved felles innsats (Øvretveit, 1993 gjengitt fra Axelsson og Axelsson, 2006, s. 78). Strukturer rundt samarbeidet med skriftlige avtaler om nivå på oppfølging, rutiner for samarbeidet og komme til enighet om felles rutiner tar tid (Frost & Lloyd, 2004 gjengitt fra Atkinson et al., 2007, s. 72). Gode samarbeidsrutiner kan best lages i fredstid (Kinge, 2012, s. 45). Ifølge Rose (2011, s. 161) må avklaring av forskjeller, rollefordeling og grenser mellom samarbeidspartnere konseptualiseres på detaljert nivå. Sannsynligheten øker for at en oppdager utfordringer som ellers ikke ville blitt tatt høyde for. Diskusjon rundt detaljer slik som identitet, ekspertise, territorier og makt gjør det enklere å komme frem til et felles mål for samarbeidet. Tidvis kan det bety at samarbeidspartnere må forhandle med hverandre om hvordan rollene deres i samarbeidet skal være. Profesjonelle kan måtte ofre noe som er viktig for deres profesjonelle rolle fordi det kan bidra til å oppnå det kollektive målet for samarbeidet. Detaljerte samarbeidsrutiner bidrar til et strategisk og forutsigbar plan for tverretatlige samarbeid. Forutsigbare avtaler bidrar til at forutsigbare samarbeid, og kan gjøre det enklere forholde seg til akutte saker fordi samarbeidsstrukturen allerede er godt kjent (Atkinson et al., 2007, s. 70-73; Backe-Hansen et al., 2017, s. 40 og 46). Implementerte planleggingssystemer evner å inkludere alle samarbeidspartnere og skaper en trygg ramme rundt samarbeidet.

Strukturer for samarbeidet har innvirkning for kvaliteten. Kvaliteten på samarbeid kan også henge sammen med hvilke ressurser de ulike etatene har til å utvikle gode strukturer rundt samarbeidet. I det neste vil jeg derfor redegjøre for ressurser som kan hemme og fremme mulighetene for tverretatlige samarbeid.

3.2.3 Ressurser til samarbeid

Bærekraftige samarbeidssystemer er umulig å etablere uten tilstrekkelig ressurser. Knapphet på ressurser hva gjelder finansiering, personale og tid kan føre til at tjenestene begynner å skyve fra seg oppgaver som andre instanser kan ta (NOU 2009: 22, s. 55).

Finansiering trekkes frem som avgjørende for å sette i gang med og fortsette tverretattlig samarbeid. Det bør dedikeres egne faste stillinger for å forplikte personale, ledere og tjenestene til målet for det tverretattlige samarbeidet (Atkinson et al., 2007, s. 73). Det krever stabil finansiering, og helt tydelige og skriftlige avtaler for like lønns- og arbeidsvilkår. I denne diskusjonen er det i tillegg et spørsmål om hvem som skal betale for utførelsen av tjenesten. Organisasjoners behov for etterfølgelse av deres mandat kan få stor oppmerksomhet fordi de får penger for å etterfølge mandatet og det loverket de skal forvalte. Det kan kalles en finansiert siloopdeling av velferdstjenestene (Almquist & Lassinantti, 2018, s. 630; Pavkov et al., 2012, s. 673). Barneverntjenestens og NAV sitt behov for etterfølgelse av deres mandat kan få større oppmerksomhet enn eksempelvis ungdommens hjelpebehov. Begrepet «funding silos» (Miller et al., 2012 gjengitt fra Pavkov et al., 2012, s. 673) beskriver hvordan hver sektor har sitt eget budsjett. Hver finansieringssilo har et unikt perspektiv på menneskene de skal hjelpe og har en egen tilnærming til sitt tjenestetilbud. Kravene som følger med finansiering kan bidra til at samarbeidspartnere beskytter egne tjenesters finansieringssiloer (Hoffman et al., 2009 gjengitt fra Pavkov et al., 2012, s. 673). Almquist & Lassinantti (2018, s. 632) foreslår at noen tjenester kan være i behov av felles finansiering i tillegg til økt samarbeid mellom velferdstjenestene.

Stabilt *personale* er viktig for å etablere en kontinuitet i samarbeid og øker mulighetene for et vellykket samarbeid (Atkinson et al., 2007, s. 54-55). Mangel på kvalifisert personale og hyppig utskiftning av personale kan være en konsekvens av problemer med rekruttering eller ulike lønnsbetingelser. Ansatte i barneverntjenesten har eksempelvis vist seg å ha positiv effekt på graden av samarbeid mellom barneverntjenesten og andre instanser (Østtveiten, 1996 gjengitt fra NOU 2009: 22, s. 55). Samarbeidet kan bli avhengig av ildsjeler, og det kan bli avgjørende at ildsjelenes arbeid forankres på ledelsesnivå.

God nok *tid* er også viktig for tverretatlig samarbeid (Atkinson et al., 2007, s. 74; Backe-Hansen et al., 2017, s. 40 og s. 47). Tid gir samarbeidspartnere mulighet til å utarbeide planer og utvikle strategier for god måloppnåelse. Utvikling av tverretatlig samarbeid bør sees som en prosess over tid. Tidsaspektet er også viktig for å kunne utvikle gode relasjoner i partnerskapet mellom de ulike aktørene. Mangel på tid og ressurser kan hemme samarbeidspartneres muligheter til å holde kontakten med hverandre.

For å fordele ressursene på best mulig måte kreves det noen som har myndighet og ansvar til å gjøre det. Ulike faktorer ved lederskap som hemmer og fremmer mulighetene for tverretatlige samarbeid vil redegjøres for i det følgende.

3.2.4 Ledelse

Ladegård & Vabo (2010 gjengitt fra Direktoratet for forvaltning og IKT, 2014, s. 20) beskriver ledelse som en direkte sosial innflytelse gjennom personrelasjon, eller indirekte gjennom strukturer, verdier og ideologi. Ledelse handler om å både tilrettelegge for frivillige tilpasninger mellom kontaktpersonene og veilederne i tillegg til å lede dem som en nødvendig del av hierarkiet. Avveining av interesse og hensyn i tillegg til å nedfelle dette i praksis er nødvendig ledelse i samarbeid (Direktoratet for forvaltning og IKT, 2014, s. 20). Lederskap i tverretatlig samarbeid foreslås og legges til en senior som kan sikre en progresjon i arbeidet og samtidig være støttende. I lederskapet innebærer det ofte et ansvar for å koordinere ansvarsfordelingen mellom tjenestene og relevante samarbeidspartnere. En koordinator har et ansvar for å følge opp avtaler som blir gjort mellom samarbeidspartnerne og er en viktig funksjon (Kinge, 2012, s. 44). Kompetanse til å bygge nettverk og knytte relasjoner vektlegges i tillegg til ferdigheter med å tilrettelegge for tjenesters ulike agenda. Partnerskapet mellom samarbeidspartnere og deres ledere i tverretatlige samarbeid er avhengig av gode styringssystemer på tvers av tjenestene som skal ha nytte av samarbeidet (NOU 2009: 22, s. 55). Avgjørelsesprosesser bør være transparente og etterrettelige for at alle parter skal kunne ta en del av prosessen, og implementere avgjørelsene i samarbeidet. Gode styringssystemer fanger opp prestasjoner, og gir rom for å reflektere over hvordan utvikle samarbeidet i lys av resultatene (Atkinson et al., 2007, s. 75-78; Backe-Hansen et al., 2017, s. 48). Tverretatlig samarbeid kan fremmes ved at eksempelvis en leder eller

koordinator har ansvaret for å tilse at samarbeidet fungerer etter hensikten. Hensikten med tverretatlig samarbeid forsvinner hvis det ikke er noen som har ansvar for at å følge opp at målsettingene for samarbeidet blir fulgt opp i praksis.

I en offentlig utredning som handler om samordning oppsummeres faktorer som fremmer og hemmer helhetlig samarbeid slik: «Klare og realistiske mål, klart definerte roller, sterk ledelse, styring på tvers av tjenester og gode systemer for deling av informasjon» (NOU 2009: 22, s. 54). Forhold som hemmer helhetlig samarbeid er det motsatte: «Mangel på konsensus om mål, uklare roller og fordeling av ansvar, svak ledelse, manglende systemer for deling av informasjon, mangel på opplæring, og ulike yrkesmessige kulturer i tjenestene» (NOU 2009: 22, s. 54). Tverretatlig samarbeid blir som regel vanskelig når ett eller flere av kriteriene for et godt samarbeid skrevet om ovenfor ikke er til stede (Kinge, 2012, s. 44).

3.3 Oppsummering

Samarbeidsrelasjoner, strukturer, ressurser og lederskap er sentrale begreper i oppgaven og er knyttet til tverretatlige samarbeid. Organiseringen av samarbeidet besluttet på ledernivå har innvirkning for rutiner og samarbeidsrelasjoner for det konkrete samarbeidet. I tverretatlige samarbeid setter midlertid faktorer slik som mandat og ressurser rammer for organiseringen av samarbeidet. Begrepene som er oppsummert avslutningsvis er sentrale og utgjør det teoretiske rammeverket i oppgaven.

4 Metode

I dette kapitlet går jeg inn på min metodiske tilnærming til studien. Innledningsvis vil jeg redegjøre for metodevalg før jeg beskriver selve datainnsamlingen. Det blir etterfulgt av en beskrivelse av analyseprosessen. Deretter vil jeg redegjøre for etiske avveininger, studiens reliabilitet, validitet og overførbarhet, og hvordan jeg har opprettholdt informert samtykke og konfidensialitet. Metodekapitlet vil avsluttes med en redegjørelse av sosialkonstruktivistisk forståelsesramme.

4.1 Kvalitativ metode

Hensikten med studien var å få innsikt i erfaringer om samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV i overgangen mellom tjenestene for ungdom som soner. Jeg vurderte at det derfor var hensiktsmessig å benytte kvalitative intervjuer. Et semistrukturert intervju ville ifølge Kvale & Brinkmann (2015, s. 156) gi meg som forsker tilgang til utvalgets opplevelser, perspektiver og sosiale verden, men samtidig strukturere intervjuet for å rekke over planlagte tema. Problemstillingen drar nytte av individuelle semistrukturerte intervju fordi den gir tilgang til å undersøke de ansattes perspektiv og erfaringer om arbeidet, og samarbeidet om overgangen fra barneverntjenesten til NAV før, under og etter et soningsforhold.

Underveis i rekrutteringsprosessen fant jeg ut av at jeg var nødt til å gjennomføre enkelte av intervjuene digitalt som følge smittevern hensyn og informantenes påbud om hjemmekontor fra arbeidsgiver som følge av den pågående pandemien. Jeg gjennomførte to digitale intervju som av James & Busher (2016, s. 246) kalles for online synkront intervju via informantenes Teams-kontoer tilknyttet deres arbeidsplass. Det var informantene selv som foreslo digitale intervju der det ble aktuelt. Digitale intervju viste seg å være tidsbesparende for meg som intervjuer. For enkelte informanter og intervjuere kan intervju på en digital plattform oppleves trygt, og gjøre det enklere å snakke fritt. En utfordring er derimot at det kan bli utfordrende å fange opp non-verbale og kroppslige uttrykk som er med på å forme intervjuprosessen. Å være oppmerksom på hva informantene formidler gjennom kroppsspråk kan gi et grunnlag for hvordan intervjuet forløper seg videre (Thagaard, 2018, s.

110-111). I tillegg kan det bli vanskelig for den ene å høre om den andre eksempelvis avslutter en setning, og følge opp der det er naturlig. Et digitalt intervju kan være utfordrende å strukturere fordi de avhenger av at internettforbindelsen er god, og at intervjuets deltakere har teknisk kompetanse (James & Busher, 2016, s. 245-249). Disse utfordrende og positive sidene ved digitale intervju var noe jeg måtte jobbe aktivt med i de digitale intervjuene. Det jeg sparte av tid ved å intervju et par informanter digitalt opplevde jeg at jeg måtte være ekstra oppmerksom på eksempelvis non-verbale uttrykk for å kunne få tak i informantens mening.

Etter at jeg hadde bestemt meg for hvilken metode som passet best for å besvare problemstillingen min begynte jeg å jobbe med hva det er jeg lurte på. Det ble utgangspunktet for arbeidet med datainnsamlingen.

4.2 Datainnsamling

I det neste vil jeg redegjøre for mitt arbeid med intervjuguiden før jeg forteller om utvalget for studien og rekrutteringsprosessen. Deretter vil jeg redegjøre for intervjuforberedelser etterfulgt av en beskrivelse av intervjusituasjonen.

4.2.1 Intervjuguiden

Intervjuguidens design er utviklet med utgangspunkt i en sosialkonstruktivistisk tilnærming. Det er fordi problemstillingen er ute etter å forstå kunnskap gjennom språket i sosiale fellesskap i samarbeidet om overgangen der det er en soningsprosess (Thomassen, 2006, s. 180). Det sosiale fellesskapet som er relevant for oppgaven foregår i barneverntjenestens og NAVs samarbeid i overgangen, og meg som forsker. Ulike begreper i én kontekst kan bety noe annet i en annen kontekst (Fangen, 2010, s. 213-215), ett sett av begreper beskrevet i barneverntjenesten kan bety noe annet i NAV sin kontekst. Kunnskap om samarbeid og arbeid i overgangen konstrueres altså gjennom språket i barneverntjenestens og NAV sine ulike kontekster, og ble hensiktsmessig å ta med seg i intervjuguiden. Intervjuguiden er eksempelvis strukturert med spørsmål om deres utdanningsbakgrunn i begynnelsen for å bygge tillit. Ifølge Thagaard (2018, s. 101) er det viktig å bygge tillit tidlig i kvalitative intervju fordi det kan gi rom for å stille spørsmål som krever refleksjon, erfaringer, synspunkter og

eventuelle følelsesmessige reaksjoner. Intervjuguidens forskningsspørsmål tar for seg utvalgets refleksjoner og tanker knyttet til deres arbeid og samarbeid om overgangen før, under og etter en soningsprosess for personer mellom 18 – 23 år. Jeg stilte spørsmål om deres erfaringer rundt det konkrete samarbeidet mellom tjenestene. Det ble etterfulgt med spørsmål som gikk på hva informantene konkret gjør og hvilke erfaringer de gjør seg fra før, under og etter overgangen. I tillegg undersøkte jeg informantenes refleksjoner rundt ulike faglige begreper slik som individuell oppfølging. Spørsmålene ble brukt for å fremme mulighetene for å oppdage fenomener ved en sosial verden i overgangen jeg ikke er en del av, og tilrettelegge for en naturlig dramaturgi i intervjukonteksten (Miller & Glassner, 2016, s. 55; Thagaard, 2018, s. 100-101).

På bakgrunn av utvalgets ansettelsesforhold i ulike etater ble det utarbeidet to intervjuguider som også er vedlagt studien; én for informanter i barneverntjenesten og én for informanter i NAV.

4.2.2 Utvalg og rekrutteringsprosessen

For å få en forståelse av samarbeidet mellom tjenestene ble det hensiktsmessig å intervju ansatte i både barneverntjenesten og i NAV for å få svar på problemstillingen.

I rekrutteringsprosessen har jeg benyttet meg av både strategisk utvelging og snøballmetoden. Strategisk utvelging går ut på at informanter blir valgt ut strategisk etter hvilke egenskaper og kvalifikasjoner som er egnet til å svare på problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54). Kriteriene i min strategiske utvelging var å finne ansatte som hadde erfaring med å følge opp ungdom som sonet, erfaring med samarbeid med henholdsvis barneverntjenesten, NAV og ungdom, og erfaring med samarbeid om ungdommers overganger fra barneverntjenesten til NAV. I midten av august 2020 begynte jeg å sende ut mail til avdelingsledere ved ulike barneverntjenester og NAV-kontor i en storby med ansvar for ettervern og ungdom. Mailadressene fikk jeg tilgang til gjennom mitt eget arbeid i NAV. Det gjorde jeg for å treffe på informanter med ønsket kompetanse og erfaring. Informasjonsskriv og skjema for samtykke for deltakelse ble vedlagt e-posten, og er også vedlagt denne studien. Omtrent én uke etter at jeg hadde sendt e-post ringte jeg avdelingslederne jeg ikke hadde fått svar fra for å sikre en fremgang i

rekrutteringsprosessen. Som regel fikk jeg avtalt et tidspunkt jeg skulle ringe tilbake på, og litt etter litt var det informanter som meldte sin interesse. Det som skulle vise seg å bli utfordrende var at det er et få-tall personer som jobber med og har erfaring med det som er temaet for masteroppgaven. Av disse ansatte var det enda færre som hadde anledning til å delta på forskningsintervju. I tillegg til at informantene har et stort arbeidspress ble COVID-19 en utfordring fordi informantene var pålagt hjemmekontor og var sjeldent på kontorene sine.

Snøballmetoden går ut på å kontakte personer med egenskaper eller kvalifikasjonene som er nyttig for problemstillingen med forespørsel om å sette meg i kontakt med aktuelle informanter (Thagaard, 2018, s. 56). I etterkant av intervjuene har jeg spurt informanter om de kjenner til flere som kunne vært aktuelle informanter til prosjektet. Det problematiske med snøballeffekten er at de aktuelle informantene ikke nødvendigvis har gitt samtykke til at deres kontaktinformasjon formidles til forskeren (Thagaard, 2018, s. 57). I tillegg kan informantenes sosiale miljø være av en liten størrelse som kan gjøre det utfordrende å opprettholde anonymitet og konfidensialitet i studien. Dette ble løst gjennom at informantene videresendte min forespørsel til sine kontakter uten å inkludere meg i informasjonsdelingen. På den måten fikk mottakeren av forespørselen anledning til å vurdere hvorvidt de ville ta kontakt med meg eller ikke. Før jeg gjennomførte hvert enkelt intervju jobbet jeg med å forberede meg.

4.2.3 Intervjuforberedelser

I forkant av selve intervjuingen hadde jeg et prøveintervju med en person som har jobbet med målgruppen for oppgaven tidligere. Det gjorde meg mer fortrolig med intervjuguiden samtidig som jeg fikk tilbakemeldinger fra den intervjuede om hvilke typer spørsmål som opplevdes bedre enn andre. Før hvert intervju gikk jeg gjennom intervjuguiden og forsøkte å se for meg intervjusituasjonen. Formålet var både å huske spørsmålene godt, men også for å gjøre meg tryggere i intervjusituasjonen.

4.2.4 Intervjusituasjonen

Informantene fikk selv velge hvor intervjuet skulle foregå, og det ble enten gjennom Teams eller på deres kontor. Jeg ønsket det skulle bidra til å gjøre intervjusituasjonen til en trygg kontekst. Før de fysiske intervjuene fikk jeg muligheten til uformell prat om været og reisen til kontoret, i tillegg ble COVID-19 en naturlig del av small-talken. Dette fikk jeg ikke anledning til på samme måte ved de digitale intervjuene, og det tror jeg kan ha preget situasjonen. Jeg fikk ikke samme mulighet til å opprette relasjon og tillitt i forkant av selve intervjuet. Samtidig fungerte skjermen som en beskyttelse, og bidro til at jeg fant en ro. Selv om relasjonen ikke ble like personlig i de digitale intervjuene, ble det en personlig dimensjon med det likevel fordi intervjuet ble gjennomført digitalt i hjemmene til både informantene og meg. Jeg var også spent på om internettforbindingen gjorde det vanskelig å strukturere intervjuet, og høre hva informanten sa. Det viste seg derimot at både jeg og informantene fremsto som trygge på å bruke digital plattform.

I både de fysiske intervjuene og de digitale intervjuene var jeg opptatt av aktiv lytting for å finne en balanse mellom å lytte til det informantene sa, og strukturere intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 170-171; Thagaard, 2018, s. 100-102). Det var flere ganger jeg fant meg selv i dilemmaet om jeg skulle bidra med nye spørsmål i intervjusituasjonen eller stille meg undrende til det som ble sagt. Min rolle som intervjuer hadde nemlig flere aspekter, og disse vil redegjøres for i det følgende.

4.3 Forskerrefleksivitet

Refleksiv objektivitet i forskning kan forstås som det å reflektere over eget bidrag som forsker til produksjonen av ny kunnskap. For å oppnå refleksiv objektivitet bør forskeren etterstrebe en sensitivitet over ens egen konstruksjon av virkeligheten (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 273).

I utgangspunktet ønsket jeg å se på meg selv som trygg i intervjusituasjonen. Jeg ønsket å se på intervjusituasjonen som en mulighet til å utvikle kunnskap i dialog med informantene. Språklig samhandling bidrar nemlig til å konstruere virkelighetsforståelsen vår (Thomassen, 2006, s. 180-181), og jeg ønsket å oppdage fenomener ved tjenestenes samarbeid om unge i

en overgang mellom tjenestene under soning. Imidlertid opplevde jeg det som utfordrende å oppdage fenomenene fordi jeg i intervjusituasjonen ble engstelig for eksempelvis å stille dumme spørsmål eller å fornærme informanten. Dette er min første erfaring omkring kvalitative forskningsintervju, og jeg ble selvbevisst under intervjusituasjonene. Det preget hvordan jeg stilte spørsmålene, og flere ganger sjekket jeg ut med informantene om de forsto hva jeg mente.

Jeg tror min selvbevisste holdning kan ha en sammenheng med at jeg selv arbeider i NAV. Arbeidsplassen min har introdusert meg for temaet i masteroppgaven ved at jeg har vært til stede på møter der dette er blitt drøftet. Jeg har vært opptatt av at jeg skal opprettholde en profesjonell avstand for å ikke identifisere meg for sterkt med informantene i NAV. I tillegg kan mine behov for å ikke stille fornærmende spørsmål om samarbeidet mellom ansatte i førstelinjetjenesten ha vært preget av min arbeidserfaring som bakkebyråkrat. Jeg har selv kjent på utfordringer i samarbeid med samarbeidspartnere. Underveis og etter intervjuene har det imidlertid slått meg at jeg identifiserte meg som en reisende til et fjernt land hvor informantene har fenomener å fortelle meg om (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 71). Det kan ha sammenheng med at jeg ikke har erfaring fra å jobbe i en ungdomsavdeling på NAV eller med ettervern i barneverntjenesten.

Thagaard (2018, s. 208-209) understreker at forskeren må etterstrebe og redegjøre for sitt faglige perspektiv og fortolkning av intervjuet til tross for risikoen om at vedkommende trekker sitt samtykke i løpet av forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s.208-209). Jeg tenker dette er av betydning for meg fordi jeg har vært borti tematikken som sosialkonsulent i NAV, og at det derfor er en fare for at jeg har virket forutinntatt. Jeg har ikke arbeidsoppgaver rettet direkte mot problemstillingen for prosjektet, men jeg har egenerfaring fra andre type samarbeid med barneverntjenesten. Min metode for å være redelig om mitt faglige perspektiv har vært å stille åpne spørsmål til overgangene fra både barneverntjenestens og NAV sitt ståsted. Egenerfaringen min tror jeg bidro til at jeg opplevde å være på en reise der jeg fikk nye inntrykk og lyst til å lære mer.

Kvale & Brinkmann (2015, s. 52) vektlegger det asymmetriske maktforholdet mellom informant og intervjuer i et kvalitativt intervju. Jeg som intervjuer har hatt makt til å

bestemme tema for intervjuet og bruke samtalen som et middel for å kunne konstruere datamaterialet til masteroppgaven. I tillegg har jeg valgt hvordan jeg skal bruke det som blir sagt. Samtidig er det jeg som hadde hovedansvaret for å drive intervjuet fremover, og strukturere samtalen slik at den har en hensikt (Wang & Yan, 2012, s. 234-237 gjengitt fra Thagaard, 2018, s. 91). De gangene jeg ble fokusert på meg selv hjalp det å skifte fokuset mot samtaleteknikker jeg har ervervet meg gjennom praksis, eksempelvis gi rom for pauser, lytte til informanten og benytte meg av taus kunnskap under intervjusituasjonen (Thagaard, 2018, s. 94). Jeg har valgt å forholde meg til min posisjon som student under arbeidet med hele masteroppgaven, også under intervjuene fordi jeg ikke ønsket at min arbeidserfaring fra NAV skulle påvirke informantenes svar. I løpet av intervjuene kom informantene inn på tema, juss og rutiner som jeg er kjent med som arbeidstaker. Det kan i noen intervjusituasjoner ha etiske implikasjoner som jeg vil komme nærmere inn på i 4.5.1 (Thagaard, 2018, 104-105). I den uformelle praten etter ett av intervjuene deltok jeg i en samtale hvor jeg ble spurt om arbeidserfaring. Valget ble å være ærlig, og informere om hvor det er jeg jobber, til tross for at det kan påvirke vedkommende til å trekke det informerte samtykket. For meg var det viktig at informanten skulle oppleve at jeg er redelig.

Den kvalitative tilnærmingen til problemstillingen er påvirket av en forståelse som er utviklet i interaksjonen mellom meg og informantene. Formålet har vært å undersøke hva som kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV. For å oppdage nye fenomener ved problemstillingen har analyseprosessen vært essensielt. Den vil redegjøres for i det følgende.

4.4 Analyseprosessen

Jeg har valgt tematisk analyse som utgangspunkt for fortolkning av mine data. I analysearbeidet har jeg støttet meg til Johannessen et al. (2018) sin gjennomgang av tematisk analyse. Tematisk analyse handler om å gruppere hvert tema inn i en kategori der data har viktige fellestrekk som til sammen kan svare på problemstillingen. Å kategorisere funn i tema bidrar til å oppdage hvilken sammenheng funnet kan ha med forskningsspørsmålet, og vil bidra til å gi en mening til funnene (Braun & Clarke, 2006, s. 10). Analyseprosessen består sjeldent av klare steg, men for meg har det vært nyttig å forholde

meg til Johannessen et al. (2018, s. 282) sine trinn. Som nybegynner har det vært nyttig med en oppskrift for å ha holdepunkter i analyseprosessen.

Transkripsjonen i kvalitative analyser av intervjuene har betydning for hvordan vi tolker data. Samtalen mellom to mennesker blir i transkripsjonen fiksert til skriftlig form og dekontekstualiserer det som blir sagt til skriftlig form. Et råd fra Kvale & Brinkmann (2015, s. 219) er å behandle delene som en kontinuerlig utfoldelse av meningen med det som ble sagt under intervjuet. På den måten vil analysen av transkripsjonene bli en fortsettelse av den samtalen som foregikk i intervjusituasjonen. Etter intervjuene har jeg transkribert lydopptakene over på en word-fil. I transkripsjonene har jeg notert meg pauser, overlappinger og intonasjoner i ordvekslingene. Det er for å bevare informantenes mening i deres tanker og refleksjoner som er nyttig for min forskning (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 209-212). Det har hjulpet meg til å huske på at datamaterialet er blitt skapt i fellesskap i en sosial sammenheng mellom meg som intervjuer og informant (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 204-205). Etter hvert intervju og under transkriberingen har jeg også skrevet ned mine inntrykk av intervjuene med et analytisk formål. Min vurdering er at det har gitt meg verdifull informasjon til tolkningen av datamaterialet og har igangsatt nyttige refleksjoner (Thagaard, 2018, s. 113).

Etter transkriberingen forberedte jeg meg til å kode dataene ved å få oversikt over datamaterialet og tok notater underveis. Deretter gikk jeg videre til å fremheve og sette ord på viktige poenger i dataene som en del av kodingen. Dette er en del av trinnene som beskrives av Johannessen et al. (2018, s. 282-313). For å unngå at kodingen skulle bli vilkårlig, undret jeg meg over hva poengene i datamaterialet handler om. Spørsmålet har bidratt til å kode poengene fra det generelle til det konkrete. Jeg vurderer at det har gitt meg muligheten til å finne poenger som er vanskelige å oppdage. Jeg gikk gjennom datamaterialet flere ganger for å finne poenger som kunne kategoriseres i overordnede tema. For å finne endelige kategorier brukte jeg problemstillingen aktivt. De endelige temaene i analysen har jeg kommet frem til ved å ha et bevisst forhold til at jeg ønsker svar på: hva som kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV.

Etikk og etiske vurderinger er vektlagt gjennom hele arbeidet med studien. I det neste vil jeg redegjøre for etiske refleksjoner og etiske vurderinger jeg har gjort meg i løpet av forskningsprosjektet.

4.5 Etikk

Forskningsprosjektet ble godkjent august 2020 av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) før jeg begynte med å rekruttere, gjennomføre intervju og datainnsamlingen.

Godkjenningen fra NSD er lagt ved som vedlegg til studien. NSD vurderer alle innmeldte forsknings- og studentprosjekter etter de forskningsetiske reglene, og er personvernombudet for prosjekter som gjennomføres ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner (Thagaard, 2018, s. 22). I det neste avsnittet vil jeg redegjøre for vurderinger i forhold til ulike etiske vurderinger.

4.5.1 Etiske refleksjoner

I rollen som student har jeg hatt mulighet til å stille meg undrende til arbeidet med overgangen, og jeg opplevde det som befriende å ikke skulle ha en faglig vurdering knyttet til det informantene sa. Det til tross for at jeg har kompetanse om noen av temaene, jussen og rutiner som vi kom inn på. Min hovedoppgave ble å stille meg undrende, og strukturere intervjuet for å tilrettelegge for refleksjoner gjennom språklig interaksjon mellom meg og informant. Samtidig gjorde det meg tryggere i intervjusituasjonen at jeg hadde knagger å henge informantenes refleksjoner på. Under hele forskningsprosessen har jeg vært særlig opptatt av ungdommenes anonymitet og konfidensialitet i tillegg til å opprettholde informantenes anonymitet og konfidensialitet. Jeg informerte om at personopplysninger om ungdommene ikke skulle nevnes på grunn av taushetsplikten. Det ble fulgt opp av både meg og informant under intervjuet, og jeg hadde hovedansvaret for å strukturere samtalen vekk fra sensitive personopplysninger ved behov. Jeg hadde lagd en plan om å skru av lydopptakeren dersom sensitive opplysninger kom opp i dialogen.

Forskernes konstruksjon av datamaterialet kan bli satt i en faglig sammenheng som informantene, men også ungdommene det samarbeides om, ikke kjenner seg igjen i. Konsekvensene kan potensielt være respektløs og skadelig for informantene (Thagaard,

2018, s. 207-208). Formålet med forskningsprosjektet er ikke å bidra til økt marginalisering eller utenforskap blant ungdommer problemstillingen retter seg mot, ei heller sette barneverntjenesten eller NAV opp mot hverandre. Jeg har reflektert over at jeg ikke ønsker å stille tjenestene opp mot hverandre, men ønsker å bruke deres ulike posisjoner og erfaringer til å utforske samarbeidet og arbeidet om overgangene. Det er fordi det bidrar til å svare på masteroppgavens problemstilling.

Studiens troverdighet, gyldighet og overførbarhet vil redegjøres for videre fordi det er vesentlige elementer for en transparent forskningsprosess.

4.5.2 Reliabilitet, validitet og overførbarhet

Reliabilitet kan forstås som forskningsresultatenes troverdighet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Det kan ofte knyttes til om andre forskere på andre tidspunkter kunne ha kommet til samme resultat. I all forskning blir synliggjøring av forskningsprosessen et vesentlig element for at andre skal kunne vurdere studiens grad av pålitelighet. I intervjusituasjonen fokuserte jeg særlig på aktiv lytting for å få svar på det jeg lurte på. Samtidig var hensikten et forsøk på gjensidig påvirkning mellom meg og informant i konstruksjonen av ny kunnskap om arbeidet med overgangene. Reliabilitet er viktig også i analyseprosessen og jeg har derfor forsøkt å tydeliggjøre skillet mellom hva som er informantenes og mine erfaringer, selv om vi bidrar til å skape kunnskap knyttet til problemstillingen i interaksjon med hverandre.

Validitet handler om gyldigheten av de tolkningene forskeren er kommet frem til (Thagaard, 2018, s. 200). I min studie er det flere forhold som har betydning for studiens gyldighet. Bakgrunnen for studien er begrunnet innledningsvis og forskningsspørsmålets relevans er argumentert for. Jeg har redegjort for det teoretiske og analytiske rammeverket tidligere i oppgaven, og i delkapittel 4.6 redegjør jeg for mitt vitenskapsteoretiske ståsted. I delkapittel 4.1 har jeg argumentert for valg av metode som jeg vurderer som egnet for studiens formål. Jeg har valgt å transkribere intervjuene nesten ordrett for at gjøre den skriftlige konstruksjonen av det som er blitt sagt så nøyte som mulig (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 210). Studiens validitet er også knyttet til transparens og hvordan jeg forholder til forskerrefleksivitet. I det analytiske arbeidet har jeg vektlagt en grundig og bevisst

fremstilling av funnene mine (Johannessen et al., 2018, 26). Teoretiske begreper i det teoretiske rammeverket har bidratt til et kritisk blikk på ulike fenomen i datamaterialet (Johannessen et al., 2018, 28-37). Valideringen av studien har altså hørt med i hele forskningsprosessen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 277).

Overførbarhet sier noe om at den tolkningen som er utviklet i data også kan overføres til andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 200). I diskusjonen om overførbarhet er kritiske spørsmål om utvalg sentralt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 289; Thagaard, 2018, s. 212). En innvending i min studie kan være at jeg har et lite utvalg som kanskje ikke kan representere bredden i erfaringer med arbeid med unges overgang mellom barneverntjenesten og NAV under soning. Likevel håper jeg at forståelsen av datamaterialet i studien kan ha betydning i en større sammenheng og bidra med kunnskap om arbeidet i overgangen fra barneverntjenesten til NAV. Resultatene kan eksempelvis være overførbare i liknende situasjoner ved oppfølging av ungdom som soner, og ikke soner, og skal få hovedoppfølgingen flyttet fra barneverntjenesten og NAV.

Under prosjektet har jeg forholdt meg til De nasjonale forskningsetiske komiteenes (NESH) sine forskningsetiske retningslinjer (NESH, 2016). Informert samtykke og konfidensialitet er viktige etiske prinsipper jeg har forholdt meg aktivt til og som jeg vil redegjøre for i det neste.

4.5.3 Informert samtykke og konfidensialitet

Informert samtykke er et av prinsippene og ansvarliggjør forskeren til å informere informanten tilstrekkelig om prosjektet (NESH, 2016, s. 13). Informasjonsskriv og samtykkeskjema ble tilsendt den det gjaldt ved førstegangshenvendelse. Det var for å gi personene mulighet til å lese om prosjektet og hva det innebærer å delta. Jeg sørget for at vi gikk gjennom informasjonsskrivet sammen før det informerte samtykke ble signert. Det gjorde meg tilgjengelig for spørsmål informanten skulle ha i tillegg til at jeg informerte tilstrekkelig. Informasjonsskrivet inneholdt opplysninger om hvordan personopplysninger og lydopptak skulle behandles, bakgrunn og formål for prosjektet, at det er frivillig, anonymisering av informanten og at resultatene er tenkt brukt i denne masteroppgaven.

Til tross for at samtykket foreligger vil det alltid være en risiko for at informanten trekker seg underveis i prosessen. Avtalen mellom meg som forsker og informant er at vedkommende kan trekke seg når som helst. Det vil i tillegg være en risiko for at publiserte resultater ikke er i overenstemmelse med informantenes oppfatning av det som ble sagt. Samtykket kan med andre ord gi en falsk trygghet (Thagaard, 2018, s. 22-24).

NESH (2016, s. 15) fremmer videre det forskningsetiske prinsippet om konfidensialitet. Det betyr at informantene både anonymiseres og at opplysningene om identifiserbare enkeltpersoner lagres på en forsvarlig måte (Thagaard, 2018, s. 24). Underveis kan det oppstå dilemma om hvordan en skal opprettholde prinsippet om konfidensialitet og etterprøvbarhet i datamaterialet. Dilemmaet kan løses ved at forskeren gir prinsippet om konfidensialitet høyere prioritet enn kravet om å legge til rette for etterprøvbarhet (Fangen, 2010, s. 198). I dette prosjektet kan det bli spesielt viktig fordi jeg har intervjuet informanter i et lite felt med spørsmål som inkluderer samarbeidspartnere i samme miljø. En løsning for å opprettholde anonymiteten og konfidensialiteten til informantene kan være å redigere tekstens meningsinnhold, men samtidig ta vare på innholdet i informantenes utsagn i forkant av, underveis og i etterkant av datainnsamlingen (Thagaard, 2018, s. 206).

Studiens forståelsesramme springer ut fra den sosialkonstruktivistiske tradisjonen som sier noe om hvordan kunnskap produseres. Dette vil presenteres i det neste.

4.6 Sosialkonstruktivistisk forståelsesramme

Virkeligheten skapes gjennom språklig samhandling og informantenes relasjon med omverdenen (Thomassen, 2006, s. 71 og s. 180-182). Informantenes erfaringer med samarbeidet rundt overgangen vil uttrykkes gjennom språket og vil variere fordi virkeligheten blir konstruert av sosiale og historiske kontekster. Sosialkonstruktivistisk tilnærming for empirien kan egne seg fordi kunnskap utvikles i sosiale fellesskap. Det kan bidra til å oppdage fenomener som utvikles i samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV.

Kontaktpersonene og veilederne vil aldri være helt uavhengig av de praksiser som former overgangen og de teorier samfunnet bruker for å beskrive den (Thomassen, 2006, s. 118-124). Derfor må jeg se informantenes erfaringer i lys av den konteksten deres virkelighet er skapt i. Veiledere jobber ut fra NAV sin kontekst og kontaktpersonene jobber ut fra barneverntjenestens kontekst. Det er to ulike sosiale fellesskap som skal samarbeide om å overføre en ungdom med sin egen kontekst fra barneverntjenesten til NAV underveis i en soningsprosess. Samarbeidet dreier seg altså om tre ulike sosiale kontekster med hver sine historier som skal samarbeide om overgangen, og nettopp derfor er sosialkonstruktivistisk tilnærming nyttig.

Kunnskap om samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV blir til i en interaksjon mellom noe som er konstruert gjennom språket og noe som er virkelig (Thomassen, 2006, s. 181). Makt og diskurser kan utøves ulikt av kontaktpersoner og veiledere ovenfor ungdommer i en overgang til NAV underveis i soningen (Hall, 2001, s. 78-79; Thomassen, 2006, s. 121-124 og s. 181-182). Språket og virkeligheten preges av kontekstenes ulike diskurser. I lys av informantenes kontekster kan ulike diskurser prege deres erfaringer i tillegg til maktprosesser i overgangen. Maktprosessene kan påvirke hva som blir vektlagt i overgangen. Ulike diskurser betegner nemlig måten vitenskap uttrykker seg på i en gitt kontekst. Diskursene rammer inn og setter premisser for hvilken kunnskap som er gjeldende i et sosialt fellesskap og påvirker maktforholdet i samfunnet, også i samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV.

Det sosialkonstruktivistiske perspektivet kan også bidra til å oppdage hvordan diskursene blir brukt i det tverretatlige samarbeidet. Diskursene fungerer disiplinerende og kontrollerende, og blir en maktmekanisme (Hall, 2001, s. 78-79; Thomassen, 2006, s. 121-14 og s. 181-182). Sosialkonstruktivistisk perspektiv kan få undertrykkende samfunnsstrukturer til syne (Thomassen, 2006, s. 101-105). Ungdommenes stemme kan løftes frem ved å vise informantenes erfaringer med overgangen. Det kan bidra til å analysere og anerkjenne hvordan vi utvikler kunnskap overgangen som er avhengig av samfunnsmessige og sosiale strukturer.

Forskningsprosessen vil også være avhengig av forskerens egne erkjennelsesinteresser. Studiens tema ble valgt på bakgrunn av en egenmotivasjon og en interesse for å utvikle kunnskap til sosialfaglig praksis for ungdom som soner og som får hovedoppfølgingen sin overført fra barneverntjenesten til NAV. Min introduksjon til tverretatlig samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV om unge mellom 18 og 23 år under soning på min egen arbeidsplass har påvirket utviklingen av problemstillingen, formålet med studien, de vitenskapelige teorier og metoden som er blitt valgt. Valgene jeg har gjort har påvirket hvordan jeg bidrar til å skape kunnskap. Det har vært viktig å være meg bevisst hvordan mine normer og verdier kan virke inn på hvordan jeg intervjuer og generelt jobber i forskningsprosessen. Jeg har forsøkt å være meg bevisst på hvordan mine erfaringer og mitt ståsted kan ha spilt inn for eksempel ved at jeg har vært meg bevisst at jeg jobber i NAV, og har forsøkt å være åpen for at informantene kan ha andre erfaringer enn meg. Forskningsresultatene vil altså preges av et samspill med min egen relasjon til virkeligheten, og at resultatene er produsert i en språklig relasjon til det sosiale fellesskapet i selve intervjukonteksten og hvordan jeg har behandlet datamaterialet i ettertid (Thomassen, 2006, s. 180-181).

I det følgende vil jeg presentere resultatene. Jeg har valgt å kalle ansatte i barneverntjenesten for kontaktpersoner og ansatte i NAV for veiledere. Det har vært for å få en tydelig oversikt over ulike synspunkt i tjenestene.

5 Analyse

I dette kapitlet skal jeg se nærmere på informantenes erfaringer rundt samarbeidet med overgangen fra barneverntjenesten til NAV underveis i en soningsprosess for personer mellom 18 og 23 år. Informantene jobber med ettervernarbeid i barneverntjenesten og i ungdomsteam i NAV. De har derfor ulike utgangspunkt for sine erfaringer knyttet til samarbeidet med overgangen. Først redegjør jeg for informantenes praktiske erfaringer rundt samarbeidet. Analysen vil begynne med informantenes erfaringer fra den generelle og praktiske overgangen. Temaene videre i analysen er hovedområder for hjelp under soning, ungdommens rolle i overgangen, erfaringer med utfordringer i overgangene og hva som fungerer. Kontaktpersonene i barneverntjenesten og veilederne i NAV sine erfaringer rundt egen og de andres rolle kommer også frem i analysen.

5.1 Overgangen i praksis

For å bedre forstå kjennetegnene på samarbeidet i overgangen er det nyttig å se på informantenes erfaringer med hva som gjøres i praksis. Overgangen oppleves ulikt for informantene innenfor barneverntjenesten og i NAV. Erfaringene spriker mellom at overgangene ikke er organisert til at det er satt i system gjennom faste møtepunkter med både ledere og ansatte til stede. Informantene forteller også om ulike rutiner i det tverretatlige samarbeidet, og dette vil redegjøres for i det følgende.

5.1.1 Rutinene varierer

Overgangen fra barneverntjenesten til NAV kan ifølge informantene begynne på ulike måter og kan ha ulik grad av formalitet. Noen ungdommer tar kontakt med NAV på eget initiativ uten oppfordring fra barneverntjenesten. Ungdommene kan også ha fått råd og veiledning av kontaktpersonene for å ta kontakt med NAV på egenhånd. Noen av informantene fra NAV fortalte at det ofte er NAV-konsulentene i fengslene som tar kontakt med NAV og informerer om at ungdommens løslatelsesdato nærmer seg. Overganger som har høyest grad av formalitet er der barneverntjenesten har kartlagt et hjelpebehov hos ungdommen som soner, og hvor NAV blir en viktig instans fremover. Kontaktpersonen tar opp hjelpebehovet med ungdommen, og innhenter et samtykke for å kunne kontakte NAV med forespørsel om

samarbeid i ungdommens overgang fra barneverntjenesten til NAV under soningen. Ved behov av en formell overgang under soning vil ungdommens samtykke til deling og innhenting av informasjon være et premiss for at overgangen kan begynne. Av og til er NAV inne i bildet allerede før ungdommen har begynt å sone.

Informantene beskrev ulike erfaringer knyttet til overgangens prosedyrer og rutiner som varierer fra sak til sak. Noen informanter fortalte at det ikke finnes klare rutiner og prosedyrer for selve overgangen. Det fortelles om store forskjeller for hvordan overganger skjer i praksis både i selve tjenestene, og også mellom tjenestene. Kontaktpersonen Linda fra barneverntjenesten sier for eksempel:

Jeg tenker kanskje at de unge i fengsel da hadde kanskje fortjent litt mer strukturerte, organiserte samarbeid. Så det ikke blir bare opp til hvert enkelt individ, eller hver enkelt tjeneste. Da sikrer man jo at flere kanskje får riktig hjelp da. (Linda i barneverntjenesten).

Eksempelet belyser at ungdom som soner kan risikere å få uriktig hjelp fordi det finnes få spesifikke rutiner for hvordan en overgang før, under og etter en soning skal eller kan se ut.

Få spesifikke rutiner for samarbeidet mellom tjenestene kan gjøre at ansatte i begge tjenester kan bli sittende på hvert sitt kontor med fokus på egen del av oppfølgingen, her beskrevet av kontaktpersonen Ellen i barneverntjenesten: «NAV sitter på en måte på gjerdet og venter» (Ellen i barneverntjenesten). Hun erfarer at NAV ikke hjelper til i samarbeidet før ungdommen er løslatt. Det kan bidra til at samarbeidsfølelsen er lav hos både ungdom, kontaktpersonene og veileder. Få rutiner på samarbeidet kan bidra til at kontaktpersonene og veilederne skyver arbeidsoppgavene mellom seg. NAV-veilederen Synne beskriver det eksempelvis slik: «(...) Og at det er en litt sånn skyvegroeie. At det er sånn ... her er denne ungdommen og det er det, og det og det er situasjonen og hadetbra» (Synne i NAV). Opplevelsen av forskyvning av arbeidsoppgaver beskrives å kunne hemme veilederens og kontaktpersonens muligheter til å utfylle hverandre, bli kjent med hverandre og få oversikt over hva samarbeidspartneren gjør i samarbeidet. Det blir vanskelig for hver enkelt å danne seg et helhetsbilde av samarbeidet.

Flere informanter fra begge tjenestene beskriver at rutinene for selve overgangene varierer. Det er også noen informanter fra både NAV og barneverntjenesten som beskriver at rutinene rundt samarbeidet om overgangen er tydelige. Disse rutinene omhandler i hovedsak samarbeidsmøter, oppstartsmøter og oppfølgingsmøter.

Samarbeidsmøter, oppstartsmøte og oppfølgingsmøter

Informantene fra barneverntjenesten fortalte at det alltid innhentes et samtykke fra ungdommen før samarbeidet med NAV begynner. Noen av informantene fra begge tjenestene hadde erfaringer om at samarbeidsmøter mellom barneverntjenesten og NAV ble brukt som et fora til å ta opp nye saker, og oppdatere hverandre om fremgangen i en sak etter samtykke fra ungdommen. I disse møtene var lederne også til stede. Etter at en ny sak er tatt opp i samarbeidsmøte fortalte enkelte i begge informantgrupper om at det var vanlig å avtale et oppstartsmøte enten med eller uten ungdommen. Flere av informantene fra NAV fortalte om faste tema de går gjennom under oppstartsmøte for å kartlegge ungdommens liv slik som bakgrunn, arbeid, skole, hverdagen, livssituasjon, økonomi, andre instanser som har vært involvert mm. I tillegg informerer NAV-veilederne gjerne om eget lovverk til ungdommen. NAV-veileder Guri ga eksempelvis uttrykk for at det er NAV som har regien i oppstartsmøte fordi hun som ansatt i NAV må kartlegge nødvendig informasjonen. Kontaktpersonen Linda ga derimot uttrykk for at barneverntjenestens tidligere kartlegging og kjennskap til ungdommen bidrar til å opplyse kartleggingen til veilederen i NAV ytterligere.

Flere av informantene fortalte at det holdes jevnlig oppfølgingsmøter mellom NAV, barneverntjenesten og ungdommen etter oppstartsmøtet. Formålet er å dele informasjon og avklare ansvarsfordelinger underveis. Informantene i både barneverntjenesten og NAV anslo alt fra to til seks måneder i forveien som et optimalt tidspunkt for å informere NAV om overgangen og soningen. Noen av kontaktpersonene i barneverntjenesten ga uttrykk for at det ikke var noe poeng å informere NAV tidlig i forveien, eksempelvis kontaktpersonen Ellen i barneverntjenesten. Det var fordi hun hadde erfart at NAV-veilederne for eksempel ikke kan ha bolig eller økonomi klar før tett opp til løslatelse (se 5.2.1). Veilederne i NAV var på sin side opptatte av å få informasjon så tidlig som mulig selv om det var lenge igjen til

ungdommens løslatelse, men NAV-veileder Guri forteller om en erfaring der det motsatte skjedde:

[...] De skal prøve å kontakte NAV ca. et halvt års tid før personen fyller 18 år, og det er behov for overføring, den økonomiske overføringen. Det er det som er inne på planen. Men i dette tilfellet så var det ikke så lenge før. Det var da hen fylte 18. (Guri i NAV).

Det ser ut til å være mye som har påvirkning for hvordan den praktiske overgangen fra barneverntjenesten til NAV underveis i en soningsprosess skjer. Det finnes få spesifikke rutiner for hvordan en overgang skal eller kan se ut før, under og etter soning. Både barneverntjenesten, NAV og ungdommen er avhengige av hverandre i samarbeidet om den praktiske overgangen. NAV-konsulentene i fengselet utpekes også som en viktig samarbeidspartner i overgangen.

5.1.2 NAV-konsulent i fengselet

Flere av informantene forteller om samarbeid med NAV-konsulentene i fengselet. Dette oppleves ulikt av begge informantgruppene. Informantene fra både barneverntjenesten og NAV forteller at de kan ha et hyppigere samarbeid med NAV-konsulentene i fengselet enn med hverandre i løpet av ungdommens soning. Eksempelvis forteller kontaktpersonen Bente i barneverntjenesten om at samarbeidet med NAV-konsulentene i fengselet består av jevnlig møter, men NAV-veilederen Sara beskriver at samarbeidet med NAV-konsulentene preges av dårlig tid. Noen av kontaktpersonene kobler på den lokale NAV-veilederen når det vurderes som hensiktsmessig: «Da er det oftere at vi har mer kontakt med NAV-konsulentene i fengsel, og så kobler vi på NAV utenfor. For da ser vi at det er bedre at de snakker sammen» (Bente i barneverntjenesten). Flere av informantene fra NAV har andre synspunkter på samarbeidet med NAV-konsulentene i fengselet: «Det er ofte en sosionom i fengselet. Da tar vedkommende ofte kontakt med NAV-kontoret på et eller annet tidspunkt. Og da er det sånn. Nå skal personen ut, vi trenger en bolig. Da er det ofte kort tid» (Sara i NAV).

Utsagnene viser informantenes erfaringer med NAV-konsulentene i fengselet, og samarbeidet oppleves ulikt av informantene i barneverntjenesten og NAV.

Det er ifølge informantene ungdommens behov som styrer overgangen. Nedenfor vil jeg ta for meg innenfor hvilke hovedområder ungdommene kan trenge hjelp til i overgangen mellom tjenestene underveis i soningen.

5.2 Hovedområder for overganger

Overføringen av soningssaker krever mye mer planlegging, tid og avklaring av arbeidsoppgaver mellom instansene enn overganger fra barneverntjenesten til NAV uten et soningsforhold. Det handler ofte om ungdom som trenger basale behov som bolig og økonomi i orden på veien mot voksenlivet.

Der er det mye mer ting som skal på plass før de skal løslates. Ikke sant, det er bolig, økonomi, ikke sant, det er mange ting da. [...] Det er ikke noe som skjer på én dag. Det kan ta masse tid. [...] De er annerledes. Ja, det er de. Selv om vi for så vidt følger de samme prinsippene, så er det bare at, de krever kanskje et tettere samarbeid med de som skal over på soning. (Bente i barneverntjenesten).

Tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år under soning som er i en overgang mellom barneverntjenesten og NAV kjennetegnes av faglige vurderinger som tilsier at ungdommen har et oppfølgingsbehov i NAV. Det dreier seg om flere faktorer som vil presenteres for i det videre. Erfaringene blant begge informantgruppene er at bolig og økonomi er to områder som det arbeides aktivt og mye med i overgangen.

5.2.1 Bolig

Problemstillinger rundt bolig dreier seg ifølge informantene om flere ting. Kontaktpersonene i barneverntjenesten forteller om at de ofte hjelper ungdommen med å søke om hjelp til å finne bolig gjennom NAV. Veilederne i NAV forteller at henvendelsene fra ungdommen og kontaktpersonene ofte handler om bolig, og at de jevnlig saksbehandler ungdommers søknader om rettigheter til ulike type boliger. Ungdommen kan også henvende seg på egenhånd til NAV med forespørsel om hjelp til fremtidig bolig mens de soner.

NAV-veilederne vektlegger det å gi råd og veiledning i forbindelse med boligsøk og visninger etter løslatelse.

Både kontaktpersonene og veilederne forteller om ulike boformer som er aktuelle for ungdommene. Ungdommene kan ha rett på Ungbo-leilighet. Det er kommunale leiligheter øremerket ungdom som har rett på kommunal leilighet. Kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne er at Ungbo-leilighetene ofte er et godt tilbud, og at ventelistene for å bli tildelt bolig er lange. En annen fordel med Ungbo-leilighetene er at ungdommene kan søke om å bli innvilget individuell booppfølging gjennom To Skritt Fram. Det er booppfølging som kan bestå av eksempelvis rusoppfølging, oppfølging av boevne og det å opprette rusfrie nettverk uten kriminalitet. Et annet alternativ er privatleid leilighet. utfordringene i det private leiemarkedet er at utleiery ofte ønsker leietakere raskt, og har vanligvis ikke mulighet til å vente med å leie ut til etter løslatelse. Flere av kontaktpersonene og veilederne forteller at det er få utleiery som leier ut til ungdom som kommer rett fra fengselet. Videre beskrives det som utfordrende at private utleiery sjeldent godtar garanti for depositum fra NAV. Hvis ungdommene ikke finner et bosted innen løslatelse vil familie, venner eller midlertidige overnattinger gjennom NAV være et siste alternativ.

Soningsforholdet begrenser ungdommenes muligheter for å dra på visninger under soning rett og slett fordi ungdommene er fengslet. Lange ventelister til kommunale leiligheter og et vanskelig boligmarked hemmer muligheten for å koordinere løslatelse med innflytning i leilighet.

Når det gjelder pris på husleie vektlegger informantene fra barneverntjenesten og NAV ulike forhold. Flere av informantene fra barneverntjenesten, eksempelvis Linda gir uttrykk for at hensynet til et sted å bo bør ha større betydning enn prisen på husleien. Hun mener at det kan gi ungdommene en mulighet til å skaffe seg gode referanser fra utleiery som kan brukes til å finne en rimeligere leilighet på lang sikt. Videre mener hun og flere av de andre informantene fra barneverntjenesten at det basale behovet som tak over hodet bør tillegges større vekt i vurderingen av om NAV kan gå med på å godkjenne en husleiekontrakt.

Informantene fra NAV vurderer at det elementære behovet for tak over hodet dekkes gjennom for eksempel midlertidig overnatting. Eksempelvis bruker NAV-veilederen Sara tiden etter løslatelse til å gi ungdommen råd og veiledning for å finne seg bolig. Hun beskriver ungdommens tap-tap-situasjon ved bostedsløshet under soning:

Vi har jo ingen boliger. Folk tror jo ofte at NAV har boliger. Men vi har ingen boliger som vi disponerer, ofte vil vi gjerne at fengselet da skal ta kontakt med oss tidligere, sånn at de kan søke på finn og sånn. Men ikke sant, hvor lett er det å søke på finn samtidig som du soner. Du kan ikke dra på visning, det er en veldig sånn ... Det er på en måte en tap-tap-situasjon for bruker da, det er jo nesten umulig. Så da er det jo bare det at vi stiller med et midlertidig overnattingssted i det de kommer ut, også prøver vi å gi råd og veiledning i forhold til hvordan de skal skaffe seg bolig. (Sara i NAV).

Boligbehovet kan som vist dekkes på ulike måter, og det er utfordrende å få bolig på plass til løslatelse. Selv om det basale behovet for tak over hodet blir sikret gjennom for eksempel midlertidig bolig deler begge informantgruppene erfaringer om at et varig sted å bo sjeldent er på plass ved løslatelse.

5.2.2 Økonomi

Samtlige informanter trekker fram stramme budsjetter i barneverntjenesten og NAV. Ifølge informantene blir ungdommene ansett som voksne når de fyller 18 år, og det fortelles om erfaringer med at samarbeidet i overgangene kan handle om at riktig instans skal betale for voksne mennesker. NAV-veileder Guri forteller her hvordan økonomi har påvirkning for arbeidet med overgangen:

Barneverntjenesten er med videre, bare at den økonomiske overføringen kan vi si da, den blir gjort til NAV. [...] På vårt kontor har det også vært snakk om det økonomiske perspektivet hos barneverntjenesten. Eller ikke perspektivet, men de trenger på en måte å overføre de de kan overføre på grunn av økonomi også. (Guri i NAV).

Hun beskriver at det økonomiske ansvaret overfor ungdommen overføres til NAV, men at den generelle oppfølgingen nødvendigvis ikke blir annerledes når barneverntjenesten fortsetter å gi ettervernsoppfølging. Kontaktpersonen Linda i barneverntjenesten erfarer slik som NAV-veileder Guri at barneverntjenesten styres av budsjett, og at de derfor ikke har midler til å dekke alle behovene ungdommene har i ettervernet. NAV må inn i bildet, men hun fremhever i tillegg ungdommens hjelpebehov som en viktig faktor for overgangen:

Når vi snakker om overføring, så snakker vi, da snakker vi jo mer om mere økonomisk hjelp ikke sant, og eller arbeidstilrettelegging eller inntekt, AAP. Fordi de strever så mye at de verken klarer å fungere i skole eller jobb. At det blir liksom, de [NAV] blir en økonomisk løsning fordi de faktisk ikke mestrer livet sitt, ikke sant. (Linda i barneverntjenesten).

Informantene fra barneverntjenesten og NAV har ulike syn på økonomiske ytelser ungdommene kan ha rett på. Kontaktpersonene i barneverntjenesten er mer opptatt av at ungdommene har et sted å bo enn å forholde seg til en økonomisk begrensning av husleien, men i et NAV-perspektiv kan de økonomiske ytelsene være av en nøktern art. NAV-veilederen Synne beskriver hvilken innvirkning ulike syn på økonomiske ytelser kan ha på hennes arbeid med ungdoms overgang fra barneverntjenesten til NAV:

Det er skikkelig vanskelig fordi det bli et utrolig surr, og når de [barneverntjenesten] har hjulpet ungdommer inn i altfor dyre boliger og så sitter vi der og er litt sånn bad-cop. Og det gjør at på en måte samarbeidet, eller ikke samarbeidet, men oppfølgingen med ungdommen blir vanskelig. For det at de har de allerede satt oss i et dårlig lys da, og det føles ganske vanskelig. (Synne i NAV).

Ungdom kan stå i fare for å måtte gjøre store endringer slik som å flytte til rimeligere leiligheter fordi kontaktpersonene i barneverntjenesten og veilederne i NAV ikke er samkjørte i den økonomiske oppfølgingen. Ulikt syn på for eksempel økonomiske ytelser beskrives av Synne som å prege samarbeidet allerede før overgangen skal begynne, fordi kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne hjelper ungdommene med utgangspunkt i ulike økonomiske ytelser og boligstandard.

5.2.3 Oppfølging av hjelpebehov

Selv om økonomi beskrives som viktig for overgangen fra barneverntjenesten til NAV, vektlegger informantene begge steder at ungdommenes hjelpebehov er et sentralt tema i samarbeidet med overgangen fra barneverntjenesten til NAV under soning.

Kontaktpersonen Ellen fra barneverntjenesten forteller det slik: «For det at noen har større utfordringer enn andre, og da kan det være de trenger både NAV og barneverntjenesten» (Ellen i barneverntjenesten). Det kan også ligge en vurdering om at ungdommene kan ha et hjelpebehov som strekker seg utover barneverntjenestens mandat og kompetanse i overgangen:

Men, nei jeg tror på en måte at målet er å få de overført til andre tjenester, ikke sant, fordi de har omfattende hjelpebehov. Og det prøver vi jo på. Det er på en måte, men vi gjør det ikke fordi tjenesten sier vi skal, vi gjør det jo fordi vi tenker at de brukerne har behov ... Vi gjør det jo ikke for å bli kvitt de på et vis. (Linda i barneverntjenesten).

NAV kontaktes av barneverntjenesten når det er vurdert at ungdommene har behov for tiltak gjennom NAV som gjør det hensiktsmessig med en overgang. Ungdommene kan ha komplekse utfordringer som alvorlig rusmiddelbruk, psykiske lidelser og eksempelvis unndra seg hjelp. Det er mye som spiller inn i ungdommenes liv. Ungdommene beskrives av flere informanter som sårbare med mye bagasje, og at de av og til kan sette seg litt for høye mål. Mange av ungdommene har sonet flere år og det kriminelle nettverket drar ungdommene ofte tilbake etter løslatelse og overgangen. Flere av informantene beskriver at overgangen kan påvirkes av at ungdommene ofte har den ene foten i det kriminelle miljøet og den andre i velferdstjenestene. Dårlige erfaringer henter dem igjen.

Fra kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne fremkommer det ulike synspunkt om hva oppfølgingen skal bestå av og hvilken tjeneste som skal ha ansvaret. Informantene i både barneverntjenesten og NAV opplever at oppfølgingen består av ulike deler. Flere av kontaktpersonenes synspunkt kan synes å være at NAV ikke er i en posisjon til å kunne arbeide med generell oppfølging, slik som kontaktperson Linda forteller:

NAV kan gi ungdommen husleie og livsopphold, liksom, men de. De kan jo ikke hjelpe ungdommen med alle de andre tingene ungdommen trenger hjelp til, som gjør at ungdommen strever. (Linda i barneverntjenesten).

NAV-veileder Astrid opplever derimot at hun kan hjelpe til med mer enn økonomiske ytelser til husleie og livsopphold:

Vi skal jo tilby råd og veiledning uansett. [...] Så det er jo ikke sånn at vi bare ... kutter ut. [...] Det kan jo hende at ungdommen trenger noe av den kvalifiseringen vi kan bistå med om det er arbeid, utdanning eller om det er helseutfordringer. (Astrid i NAV).

Eksemplene viser at informantene i barneverntjenesten og NAV kan ha ulike synspunkt på hva tjenestene kan bidra med. Kontaktpersonen Lindas erfaringer i barneverntjenesten er at NAV i praksis ikke følger opp på samme måte som henne, og at de ikke fortsetter oppfølgingen hun har påbegynt i barneverntjenesten. I tillegg har kontaktpersonene ofte fulgt opp ungdommene over tid. Veilederen Astrid fremhever at oppfølging i NAV kan bestå av avklaring av rettigheter til økonomiske ytelser, arbeidsrettet oppfølging og oppfølging av helseutfordringer. Samtidig fremmes det ulike synspunkt blant informantene i NAV om hva oppfølging i NAV kan bestå av. Eksempelvis fortelles det at det er nyttig at barneverntjenesten tar seg av den generelle oppfølgingen som en del av ettervernet:

[...] Det som har vært så fint med barnevernet er at de har hatt muligheten til å kjøre brukeren steder, og hente bruker og være veldig tilgjengelig. Og så er kanskje ikke vi så tilgjengelig på den måten, men da har jeg, fordi vi har et tett samarbeid, kunnet jeg si sånn, men da innvilger jeg det, og ikke sant, da går vi med på det. (Sara i NAV).

Barneverntjenesten oppfølging blir beskrevet som en positiv ressurs i Saras arbeid som veileder i NAV og det bidrar til et tett samarbeid.

Samarbeidet om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgangen mellom tjenestene kjennetegnes av omfattende hjelpebehov og behov for oppfølging på flere

områder, som bolig og økonomi. Barneverntjenesten og NAV har ulike definisjoner og forventninger når det gjelder bolig etter løslatelse. Begge informantgruppene har sammenfallende erfaringer om at boligbehovet krever langtidsplanlegging og at boliger er et knapphetsgode. Økonomiske problemstillinger kan dreie seg om hvem som skal dekke oppfølgingen, hva oppfølgingen skal bestå av og hvem som skal utføre oppfølgingen. Frem til nå har jeg beskrevet informantenes erfaringer knyttet til samarbeidet om overgangen i praksis og hvilke problemstillinger som ofte drøftes i overgangene. Videre i analysen vil jeg vise informantenes erfaringer rundt ungdommenes egen rolle i overgangen underveis i soningsforholdet sitt.

5.3 Ungdommens rolle

Flere av informantene fra både barneverntjenesten og NAV forteller at ungdommene har mistillit til velferdssystemene. Noen av kontaktpersonene i barneverntjenesten forteller at de kan bruke mye tid på å overtale ungdommen til å ta kontakt med NAV. For noen ungdom kan det bli enklere å selge narkotika og sove på tilfeldige sofaer enn å forholde seg til NAV. Det er fordi at kravene NAV har til ungdommene om for eksempel å levere skattemelding kan være utfordrende. Kontaktpersonen Linda i barneverntjenesten beskriver det slik:

Det føles uoverkommelig for mange av disse her å levere selvangivelse, de vet ikke hva det er. De har ikke peiling. [...] Men da er det lettere å selge noe narkotika og få 10.000 i lomma i stedet for å gjøre det ordentlig, for det å gjøre det på den ordentlige måten er jo bare stress. (Linda i barneverntjenesten).

I tillegg til at systemet i NAV kan oppleves rigid og vanskelig, opplever ungdommene å få lite igjen av å ha kontakt med NAV. Kontaktpersonen Ellen fra barneverntjenesten forteller at NAV-systemet kan hemme fremgangen i overføringen:

[...] Og når de skal overføres til NAV så kreves det jo også en del fra dem. Når NAV sender dem det de kaller forvaltningsmelding, så skal de inn der, de skal lese det, de skal svare, sende for eksempel vedlegg som mangler og sånn, og så er dette

ungdommer som har sine utfordringer, også skjer ikke det. Også.. Det kommer ikke videre. (Ellen i barneverntjenesten).

Selv om det fortelles av noen av informantene at ungdommene har mistillit til systemet, er det en sammenfallende erfaring hos flere at de forsøker å møte ungdommenes samtidige ønske om å bli hørt i saken sin. NAV-veileder Guri forteller hvordan hun mener hun hører ungdommene:

Det er blir jo egentlig ut ifra ungdommen vil da. Og hva NAV kan tilby ut fra det. [...] Det blir på en måte individuell tilrettelegging etter samtalen med ungdommen. Etter å ha kartlagt hva ungdommen vil, og hva som er gunstig og realistisk å få til. (Guri i NAV).

Veilederen Guri beskriver at individuelt tilrettelagt oppfølging er en kombinasjon av ungdommenes uttalte behov og hva NAV kan vurdere å tilby. Ungdommenes muligheter for medvirkning i oppfølgingen vil være tema i neste delkapittel.

5.3.1 Medvirkning

Et vanlig synspunkt blant informantene i både barneverntjenesten og NAV er at ungdommene skal få være mest mulig medvirkende i overgangen.

Noen av informantene fra NAV forteller at de har et inntrykk av at barneverntjenesten er gode på brukermedvirkning når de kartlegger et behov for samarbeid med NAV i overgangen. NAV-veileder Guri begrunner det med at barneverntjenesten må ha ungdommenes samtykke for å kontakte NAV:

Fordi barneverntjenesten må få samtykke av ungdommen til å kunne ta kontakt videre med en annen instans. Så den vil jeg anta litt at hen fikk medvirket ja. At barneverntjenesten spurte hen, i og med at hen var jo 18 da. (Guri NAV).

Kontaktpersonen Ellen i barneverntjenesten forteller om sin erfaring med brukermedvirkning i begynnelsen av samarbeidet: «Jeg mener i alle fall at ungdommen har fått medvirke i veldig stor grad, fordi de tingene, de prosessene som er satt i gang, er på forespørsel fra ungdommen» (Ellen i barneverntjenesten). Samarbeidet om overgangen beskrives å være satt i gang med utgangspunkt i forespørsel fra ungdommen hvorpå Ellen har bistått med aktiv råd og veiledning i arbeidet om overgangen, for at ungdommen skal få oppleve at hen får det hen trenger i overgangen.

Kontaktpersonen Bente i barneverntjenesten har en annen erfaring:

De har kanskje ikke en veldig stor medvirkning annet enn at vi som barneverntjeneste har møte med ungdommen hvor vi formidler at nå er det sånn og sånn. Og nå er det sånn at den økonomiske biten skal over til NAV, og da skal vi ha et overføringsmøte. Og da er det for så vidt ikke så mye de. De har for så vidt ikke noe valg. (Bente i barneverntjenesten).

Ungdommene beskrives av Bente å ha lav medvirkning i de sakene hvor barneverntjenesten allerede har besluttet at saken skal overføres til NAV.

I selve oppstartsmøtene og i oppfølgingsmøtene varierer også ungdommenes mulighet for medvirkning ifølge informanter fra både barneverntjenesten og NAV. NAV-veilederen Astrid forteller om et møte der ungdommen ikke var med, og hun ble heller ikke informert om hvorvidt ungdommen fikk medvirke til hvilke temaer som ble drøftet i møtet. NAV-veilederen Synne har erfaring med at ungdom kan bruke kontaktpersonen sin i barneverntjenesten i oppfølgingen for å få svar på spørsmål ungdommen lurte på, noe som medvirket til at ungdommen etter hvert ble trygg nok til å spørre selv: «[...] Og la spørsmålene gå via henne i barnevernet og så til meg, og så svare ungdommen tilbake igjen. Den veien. Og etter hvert liksom ble hen tryggere og tryggere, begynte å spørre selv i istedenfor» (Synne i NAV). Enkelte av informantene, eksempelvis kontaktpersonen Bente i barneverntjenesten og NAV-veileder Guri forteller at det er enklere å sikre ungdommenes medvirkning i oppstartsmøter og oppfølgingsmøter fordi NAV-veilederne og kontaktpersonene i barneverntjenesten kan gå i dialog med ungdommene.

Ungdommenes soningsforhold kan hemme ungdommens muligheter for medvirkning i samarbeidsmøter fordi det kan være store geografiske avstander som hindrer alle og møtes. NAV-veileder Sara forteller om hvordan hun og samarbeidspartnere forsøkte å løse ungdommens muligheter for brukermedvirkning i et oppfølgingsmøte:

Det var jo på ett vis ikke så mye da, for personen var jo inne og sona da vi hadde møtet. Så det var jo litt sånn vanskelig. Men Uteseksjonen talte jo vedkommendes sak da. For de er jo inne og besøkte hen i fengselet [...]. (Sara i NAV).

NAV-veileder Sara er seg bevisst at det ikke er mye brukermedvirkning når ungdommen ikke får delta i oppfølgingsmøte til tross for at brukermedvirkningen er forsøkt i varetatt gjennom Uteseksjonen. Eksemplene over viser at ungdommene kan ha varierende grad av medvirkning på ulike forhold.

Kontaktpersonen Ellen i barneverntjenesten beskriver et ønske om at ungdommen skal være medvirkende i prosessen hele veien så langt det lar seg gjøre. Motivasjonen til Ellen er at ungdommen skal få slippe opplevelsen av å være i limbo og av å bli gitt opp:

Å gå i en sånn limbo og vente. Jeg skal egentlig ikke være her mer og spesielt knyttet til barneverntjenesten, jeg skal være i NAV-systemet, men jeg er ikke heller i NAV-systemet. Hvor hører jeg til? Hvem skal hjelpe meg? (Ellen i barneverntjenesten).

Det beskrives som belastende å gå i en limbo. Ungdommen vet ikke hvor, hvordan eller når det er på tide å henvende seg til for eksempel NAV. Eksempelet fra Ellen kan illustrere at det av og til kan være enklere for ungdommen at det formelle arbeidet i overgangen nettopp skjer mellom kontaktperson og NAV-veileder. «Overgangen blir noen ganger litt usynlig for dem fordi vi gjør det. Vi sørger for at ting skjer uten at de nødvendigvis må møte NAV, eller må være sånn aktiv i møte med NAV da» (Linda i barneverntjenesten). Sitatene fra kontaktpersonene viser at overgangen kan være belastende for ungdommene, og at det i noen tilfeller blir enklere hvis barneverntjenesten og NAV koordinerer overgangen for ungdommene.

NAV og barneverntjenesten har ulike systemer for hvordan de hjelper målgruppen de skal hjelpe. Tjenestenes ulike systemer og deres innvirkning på ungdommenes liv vil beskrives videre.

5.3.2 Ulike systemer i barneverntjenesten og NAV

Informantene i NAV forteller at ungdommen blir ansett som voksen og selvstendig ved fylte 18 år, og at dette ofte kommer som et sjokk for ungdommene. Tjenestenes ulike systemer kan beskrives å ha innvirkning på livene til ungdom slik: «Går fra på en måte å ha levd et liv i sus og dus til at du kanskje får litt rammer og det kan være litt vanskelig ungdommene» (Sara i NAV). Strenge rammer i NAV kan bli en kontrast til livet før soningen.

Kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne beskriver ungdommene som å leve her og nå; de synes det er vanskelig å sette seg mål, tenke fremtid, motivere seg til skole, kan ikke lese av strøm eller vet ikke at de må søke om penger for å få penger. NAV-veileder Astrid beskriver de ulike systemene eksempelvis som et sjokk for ungdommene:

Så når overføringen til NAV kommer så synes jo ungdommene at det er kjempe... Det er et tap, for de får langt mye mindre enn det de får i fra barneverntjenesten. Og har et langt høyere forbruk hos barnevernet enn det de får lov til å ha hos oss. Så det kommer som et sjokk. (Astrid i NAV).

Noen veiledere i NAV beskriver at ungdommene kan oppleve den nye hverdagen som et sjokk. Samtidig som enkelte av kontaktpersonenes synspunkter er at overgangen ikke har noe annen praktisk betydning for ungdommen enn at pengene utbetales fra NAV: «Men for de som skal fortsatt følges opp av oss og overføres, det har egentlig ikke noe praktisk betydning annet enn at pengene kommer fra NAV sin konto i stedet for barnevernets sin konto» (Bente i barneverntjenesten). NAV-veileder Sara forteller midlertid hvordan hun må bruke tiden etter ungdoms løslatelse på å lære opp ungdommen i hvordan systemet fungerer:

Og det er ofte de ringer sånn, men jeg har jo ikke fått penger. Nei? Da er det sånn, du har jo ikke søkt da, det er ikke rart du ikke har penger. Så det er en litt sånn liten opplæring i den der hvordan fungerer systemet rett og slett. (Sara i NAV).

Sara beskriver at ungdommene må læres opp i ting som for henne er selvfølgeligheter og hva som forventes av voksne i NAV.

Flere av informantene fremhever at ungdommens rolle i selve overgangen i stor grad er avgjørende for om det blir vellykket eller ikke. Ungdommens egenmotivasjon for oppfølging og samtykke til samarbeid med barneverntjenesten og NAV beskrives å påvirke overgangen og lengden på ettervernet:

Så vi kan jo samarbeide så godt som bare det, og så er det ikke sikkert det går for det. Jeg tror den kompleksiteten som er i livet deres, det klarer ikke vi å møte på en god nok måte. Til og med om vi er aldri så fleksible. [...] De får livsopphold og husleie og det hjelper jo litt. Men det hjelper jo ikke det hvis hele byen har inntatt leiligheten din, ikke sant. (Linda i barneverntjenesten).

Ungdommene beskrives å ha en rolle både i et kriminelle miljø og i velferdstjenestene. I tillegg til å være i limbo mellom barneverntjenesten og NAV kan ungdommene være i limbo mellom velferdstjenestene og et kriminelt miljø.

Gjennomgangen av funnene i denne delen av analysen viser at ungdommene som soner kan stå i fare for å ikke ha en reell medvirkning i tjenestenes samarbeid om overgangen mellom tjenestene. Årsaken ligger ofte i at barneverntjenesten og NAV ofte kan gjennomføre den for ungdommene, men også når barneverntjenesten har bestemt at overgangen faktisk skal skje. Ungdommene får medvirket i saken sin gjennom dialog i møter med barneverntjenesten og NAV der det er geografisk mulig.

5.4 utfordringer knyttet til tilgjengelighet, forventninger og ulike mandater

De aller fleste informantene har sammenfallende synspunkter om hva som er utfordringene i tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV. utfordringer som kommer frem i denne delen av analysen er knyttet til tilgjengelighet, forventninger og tjenestenes ulike mandat. I det videre vil jeg komme nærmere inn på de ulike utfordringene.

5.4.1 Tilgjengelighet og forventninger

Informantene fra barneverntjenesten beskriver NAV sin tilgjengelighet som en utfordring. Eksempelvis beskriver kontaktperson Ellen svartiden til NAV slik: «(...) Jeg må kontakte NAV, hvem er saksbehandler, har den fått saken, hvorfor er ikke den behandla? Også viser det seg at det er et eller annet som, en eller annen flaskehals da, ikke sant» (Ellen i barneverntjenesten). Flere av informantene fra barneverntjenesten beskriver seg selv som løpegutter mellom ungdommen og NAV, slik som Bente:

Vi er veldig tilgjengelige, mens NAV har 55 55 33 33 ... Ikke sant, så de kommer ikke gjennom til NAV. [...] Så vi blir jo gjerne sånne løpe... at de ringer oss for de får ikke tak i NAV, de har ikke fått penger, eller jeg får ikke tak i henne, får ikke tak i kontaktpersonen min, kan du sende mail, kan du.. for de utgir jo ikke mailadresser eller noe sånt, og allerede da har vi jo et ganske stort problem. (Bente i barneverntjenesten).

NAV-veiledernes grad av tilgjengelighet kan bidra til utfordringer i overgangen fordi det kan øke kontaktpersonenes arbeidsbelastning i barneverntjenesten, kan gjøre det vanskelig for ungdommen og kan forsinke selve samarbeidet om oppfølgingen. Tilgjengeligheten i NAV beskrives også som at: «(...) Det er liksom en tjukk vegg du skal igjennom før noe skjer da» (Linda i barneverntjenesten). Informantene fra NAV beskriver på sin side barneverntjenestens forventninger som utfordrende, slik som når kontaktpersonene forventer svar samme dag. Veileder Guri beskriver det slik:

Hva som kjennetegner det utfordrende ved samarbeidet? Off. Forventningene? Det har vært forventninger som ikke har på en måte vært kanskje realistiske for meg da. Og det er sånn som forventninger. At ting skal gjøres på samme dag. Det er det som på en måte forventes. (Guri i NAV).

NAV-veilederen Guri opplever at hun ikke imøtekommer forventningene som hun tror kontaktpersonen i barneverntjenesten har til henne. Både kontaktpersonene og veilederne har egne synspunkt fra hver sin side av det som beskrives som en tykk vegg mellom tjenestene. Opplevelsen av samarbeidspartnerens tilgjengelighet eller forventninger beskrives som utfordrende. Samtidig synes veilederne i NAV å være seg bevisste at deres grad av tilgjengelighet er utfordrende i samarbeidet om overgangen: «Men det er jo akkurat det folk synes er vanskelig med NAV systemet og, at de bytter veileder hele tiden, og at nye mennesker og. Ja» (Synne i NAV). Eksempelet fra Synne kan til dels forklare NAV-veilederes varierende tilgjengelighet, og til dels hvordan kontaktpersonenes frustrasjon kan bygge seg opp over tid. Forventningene kan bli forsterket av at det kan være vanskelig for en kontaktperson å få kontakt med en veileder. Det kan bli mange spørsmål som haster å få svar på fra NAV-veileder fordi svartiden har vært lang. For noen av veilederne i NAV kan det bidra til opplevelsen av at kontaktpersonene i barneverntjenesten har forventninger veilederne ikke kan møte. NAV-veilederen Astrid peker på en fare for at urealistiske eller negative forventninger kan overføres til ungdommen tjenestene skal hjelpe:

Når man har urealistiske forventninger og man er litt negativ til NAV eller man er litt negativ til barnevernet, så får brukeren det med seg, og går inn med negativitet inn til NAV eller inn til barnevernet på bakgrunn av informasjon om hvordan dette samarbeidet har gått da. (Astrid i NAV).

Forventningene kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne har til hverandre kan skade samarbeidet allerede før overgangen underveis i et soningsforhold begynner. Kontaktperson Bente beskriver forventningene sine slik:

Man blir jo litt prega av de frustrasjonene man har gjennom tiden og det som har vært. Man starter kanskje den overføringen med litt sånn. Ah. Nå skal vi begynne der. Samtidig så tenker jeg at jeg prøver i hvert fall. [...] Men man merker jo at man blir jo litt prega av disse humpene man møter når man har gjort det noen ganger da. (Bente i barneverntjenesten).

Veileder Astrid forteller:

Jeg går jo ut av det møtet med ... Jeg føler meg så inkompetent, men så prøver jeg å si til meg sjøl at, men herregud du har jo ikke fått noe informasjon til å kunne vurdere noe som helst. (Astrid i NAV).

Både kontaktpersonen i barneverntjenesten Bente og NAV-veilederen Astrid beskriver overgangen og samarbeidet som et strev. Utfordringene beskrives å påvirke deres mestringsfølelse i jobben. Konsekvensen kan være at dette skaper negative assosiasjoner til samarbeid i begge tjenester.

5.4.2 Ulike mandater

Ulikt nivå på oppfølging i barneverntjenesten og NAV kan bidra til utfordring i tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV. Informantene i både barneverntjenesten og NAV opplever å strekke strikken langt, men de beskriver det midlertid fra ulike synspunkt. Samtlige informanter beskriver etatenes ulike mandater som utfordrende i overgangen.

Kontaktpersonen Linda forteller om etatenes ulike mandater slik:

Hva NAV, hva er det de kan gjøre? Fordi at de kan jo ikke. De kan gi hen husleie og livsopphold, liksom, men de. De kan jo ikke hjelpe hen med alle de andre tingene hen trenger hjelp til, som gjør at hen strever. [...] Vi er i faktisk posisjon til å bli med hen til fastlegen for å få henvisning til DPS for eksempel. (Linda i barneverntjenesten).

Under intervjuene har begge informantgruppene vist en forståelse for tjenestenes ulike mandater samtidig som de uttrykker frustrasjon for det i samarbeidet. Frustrasjonen går ut på at en kontaktperson og veileder som samarbeider med en ungdom har to helt ulike utgangspunkt for arbeidet som skal gjøres. NAV-veileder Sara beskriver det slik:

For vi alle jobber jo vårt beste til ungdommen, men så har vi litt ulike utgangspunkt og ulike lover vi forholder oss til. Og der blir det sånn en liten klæsje fordi vi på en måte ikke klarer å forstå hverandres mandat. Ja. Eller at vi er litt uenig i mandatene til hverandre. (Sara i NAV).

En utfordring kan ligge i at ungdommen ikke nødvendigvis vil kunne få det samme nivået på oppfølging i NAV som i barneverntjenesten. Noen av informantene i NAV forteller at ungdommene ofte trenger et høyere nivå på oppfølgingen enn det som gis, men at veilederne ikke har kapasitet til det i NAV.

Samtlige NAV-veiledere gir uttrykk for at ungdommen sees på som voksen i NAV, og NAV-veilederen Synne forteller det slik:

Det er nok noen ting barnevernet har lettere for å hjelpe de med, enn vi ofte har da. Og når du er 18 så er du per def voksen så da skal du liksom klare noen ting selv da. Men så selvfølgelig jeg forstår jeg jo at hvis du har vært i barnevernet så har du gjerne ikke lært alle disse tingene, men vi kan ikke ta ansvar for alt heller. (Synne i NAV).

Tjenestenes nivåer på oppfølgingen møter ikke hverandre og kan bidra til utfordrende samarbeid. Kontaktperson Bente i barneverntjenesten beskriver det eksempelvis slik:

[...] Det er ganske mye problemstillinger som dukker opp. Og det handler om at vi jobber etter to forskjellige lovverk, og så tror jeg kanskje at vi som jobber under barnevernsloven og gjør den jobber vi gjør, vi strekker jo strikken ganske langt, for vi skal jo følge opp våre klienter. Det betyr at vi er ute, vi jobber mye akutt, vi kan jobbe ettermiddager, ikke sant ... fordi at vi legger opp besøk etter litt etter som, men så

har vi NAV i andre enden som er mye er firkanta. Opplever vi da. (Bente i barneverntjenesten).

Sitatene eksemplifiserer at etatenes ulike mandater kan ha betydning for hvordan kontaktpersonene i barneverntjenesten og veilederne i NAV kan følge opp ungdommen. Fokuset for begge informantgruppene er å jobbe for ungdommens beste. Samtidig har de ulike mandater som kan skape uenigheter om oppfølgingen, og de kan stå i fare for å låse seg fast.

Erfaringene blant flere av informantene er at samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV har vært utfordrende over tid. Det være seg tilgjengelighet, forventninger og ulike mandater.

5.5 Erfaringer med et godt samarbeid

Selv om mange beskrev utfordringer i samarbeidet var det også flere som fortalte om gode erfaringer med samarbeidet. Det handlet om utfyllende roller, og organisering og ledelse.

5.5.1 Utfyllende roller

Alle informantene var opptatte av respekt for hverandres lovverk og anerkjennelse for hverandres roller. NAV-veilederen Sara beskriver kontaktpersonenes tette oppfølging som alfa omega i overgangen. Det er fordi kontaktpersonen blir en trygg voksenperson og blir brobygger mellom NAV og ungdommen. Kontaktpersonene har ofte en relasjon med ungdommene som går lengre tilbake i tid. Sara beskriver hvordan hun forstår kontaktpersonens rolle i samarbeidet og betydningen av rollen slik:

For det første så er det litt sånn alfa omega å ha med barnevernet fordi [...] personen i fra barnevernet har fulgt hen opp i alle år, og [...] den relasjonen hun har da, den kan vi aldri, jeg kan aldri se for meg at vi får en ... Vi får en god relasjon med brukeren vi og, det er ikke det, men det å liksom ha med seg hu som kan være litt sånn streng da sånn, men nå må du gi deg og, det er veldig fint da. Så jeg synes det har vært veldig veldig fint. (Sara i NAV).

Kontaktpersonene i barneverntjenesten har sammenfallende opplevelser av sine roller i overgangen. Å skape gode samarbeidsrelasjoner og overganger til voksentjenestene er en viktig del av kontaktpersonenes rolle. For å få til det må de være brobyggere, oversettere og av og til være meklere mellom ungdommen og NAV-veilederne. Linda, Bente og Ellen anser seg som trygge voksenpersoner i samarbeidet om overgangen.

Kontaktperson Ellen beskriver rollen sin i overgangen som en trygg voksenperson i barneverntjenesten slik:

Jeg tenker at det viktigste for ungdommen i dette tilfellet er å vite at vi gir deg ikke opp. Vi prøver å holde tak i trådene, ja, det er utfordrende, det er usikkert, men vi skal hjelpe deg med å finne ut av det da. Sånn at hen vet at hen ikke står helt alene. (Ellen i barneverntjenesten).

Informantene fra barneverntjenesten forteller at de har oppfølgingsansvaret og tar hoveddialogen med samarbeidspartnere og ungdommen i samarbeidet om overgangen. De har koordinatorrollen og tar ofte regien i oppfølginga. Kontaktpersonen Bente i barneverntjenesten beskriver koordinatorrollen sin slik: «Vi blir på en måte sikkerhetsnettet da. Sørge for at alle andre gjør som de skal» (Bente i barneverntjenesten). Koordinatorrollen bidrar til å holde veilederne i NAV informert og oppdatert underveis i samarbeidet om overgangen, slik at veilederne kan utfylle sine roller.

NAV-veilederne Guri, Astrid, Synne og Sara var opptatte av at deres rolle i samarbeidet om ungdommenes overgang fra barneverntjenesten til NAV under soning er å være forberedte på løslatelsen. «Jobben blir jo å være forberedt på når denne personen kommer ut [...] Sørge for at de ikke sover ute og får penger til mat med en gang de kommer ut» (Synne i NAV). NAV-veilederens rolle blir å dekke de basale behovene ved løslatelse, men samtidig tenke økonomisk for ungdommen langt frem i tid. NAV-veileder Sara beskriver hvordan hun i sin rolle følger sosialtjenestens mandat slik:

[...] For det vi vurderer er jo ikke sant, det som er vår oppgave, sosialtjenesten sier jo at man skal gjøre alt så langt det lar seg gjøre å bli selvhjulpen. Og det skal hele tida være vårt mål. Ikke sant. Og da er det vanskelig at hen skal noen gang skal bli selvhjulpen med 11.000 i husleie. [...] Vi føler at vi setter hen i gjeld da, eller i en posisjon hvor hen aldri kan bli selvhjulpen, som er vårt mandat. (Sara i NAV).

Ungdommens inntekter og utgifter skal gå opp, og NAV-veilederne beskriver at de i rollen deres må vurdere de økonomiske konsekvensene for både ungdommen og samfunnet lenger frem i tid med tanke på betalingsevne og økonomisk selvhjulpenhet. I tillegg vektlegges det å sikre ungdommenes basale behov for penger til mat og midlertidig overnatting.

Avklarte roller i samarbeidet kan skape et trygt rom der kontaktpersonene og veilederne kan være uenige. Begge informantgruppene beskriver egen rolle forholdsvis likt innad i hver etat. Det er viktig for både kontaktpersonene og veilederne å ha en selvstendighet i arbeidet, men samtidig kunne samarbeide og utfylle rollene til hverandre. Det kan bidra til et løsningsfokusert samarbeid og en felles utarbeidet plan mellom ungdom, barneverntjenesten og NAV. NAV-veileder Astrid beskriver at en felles plan bidrar til å skape trygghet for involverte parter slik:

Om man er uenig er det egentlig helt greit. Det er kjempefint om man er uenig og da kan man finne ut av en annen løsning enn det vi har skissert. [...] Personen fra barnevernet kunne skrive ungdommen ut fra ettervern ikke bare med god samvittighet, men med også med at hun vet hva planen for ungdommen er videre i fra NAV. Og jeg vet selv hvordan jeg skal jobbe med ungdommen videre. Og det vet ungdommen også. (Astrid i NAV).

For ungdommen var det trygghet i å ha en forutsigbar plan, for kontaktpersonen ble det trygt å skrive ungdommen ut fra barneverntjenesten og veileder Astrid var trygg på planen videre i NAV. Avklarte roller bidrar til helhetlig og utfyllende samarbeid om oppfølgingen.

5.5.2 Ledelse

Medvirkningsgraden hos lederne i samarbeidsprosessene varierte, og der samarbeidsprosessene ofte ble beskrevet som nesten utelukkende positive var det en tydelig og inkluderende ledelse. Én variant å organisere samarbeidsprosessene på var at samarbeidsmøter kun ble holdt på ledernivå, og i den andre varianten var både ledere og medarbeiderne til stede under samarbeidsmøter. Førstnevnte variant ble beskrevet som å kunne bidra til usikkerhet rundt hvor lederne var i prosessen. Sistnevnte variant ble beskrevet som godt fordi lederne kunne være med å styre og ta avgjørelser i møtene, men også fordi møtene ble strukturert og satt i system. Lederne i barneverntjenesten og i NAV ble beskrevet som aktivt deltakende i møter og i selve overgangen. Tydelig ledelse ble for eksempel beskrevet slik: «[...] Og så har vi to ledere her. Som kan være med å si no. Det blir mye lettere» (Sara i NAV). Videre fremheves det av noen av informantene i både barneverntjenesten og i NAV at det er viktig å bli kjent med tjenestene både formelt og uformelt. Kontaktpersonen Linda i barneverntjenesten forteller eksempelvis dette om betydningen av den uformelle og formelle praten.

Sånn som nå så savner jeg jo at vi har fysiske møter, at vi har de faste samarbeidsmøtene våre for jeg tror det der å bli kjent, og være litt uformelle sammen. Det er jo formelt selvfølgelig å gå gjennom sakene, men plutselig så tuller vi og slår av en prat ikke sant. Vi blir litt kjent da. Med hvem vi er. (Linda i barneverntjenesten).

Erfaringene hos flere av informantene i både barneverntjenesten og NAV tilsier at et godt samarbeid er når partene anerkjenner hverandres roller og faglige kunnskap. I tillegg er det et stort pluss at en har uformelt kjennskap til hverandre. For eksempel det å kunne slå av en spøk kan løsne mange fryste situasjoner, og kan kanskje bidra til å løse utfordrende situasjoner. Videre beskrives det fra flere av informantene beskriver at en tydelig og deltakende ledelse beskrives å bidra til gode samarbeid.

5.6 Oppsummering

Rutinene for samarbeidet om overgangen mellom tjenestene for unge mellom 18 og 23 år som er under soning, varierer. Erfaringene knyttet til samarbeidet spriker mellom faste møtepunkt mellom tjenestene der både ledere og ansatte er til stede til at rutinene for samarbeidet ikke er satt i system. Overføring av oppfølgingen av ungdom underveis i en soningsprosess, fra barneverntjenesten til NAV krever samarbeid mellom de to tjenestene og ofte også med NAV-konsulentene i fengselet. Årsaken ligger i at soningsforholdet fører til behov for mer planlegging, tid og avklaring av arbeidsoppgaver mellom instansene enn ved en overgang uten et soningsforhold. Overgangen kjennetegnes av problemstillinger knyttet til ungdommens ulike hjelpebehov slik som økonomi og bolig, hva oppfølgingen skal bestå av og hvem som skal utføre oppfølgingen. Barneverntjenesten og NAV har ulik forståelse av hva oppfølging betyr. Samtidig som ungdommens rolle synes å være avgjørende for om overgangen er en suksess vektlegges det også at ungdommen ikke alltid er medvirkende i overgangen for å få overgangen gjennomført. Det er blant annet fordi ungdommene kan synes det er utfordrende med ulike systemer i barneverntjenesten og NAV. Utfordringene i overgangen synes å være knyttet til tjenestenes ulike tilgjengelighet, forventninger og mandater. I gode samarbeid vektlegges tydelige rolleavklaringer, og at virksomhetene og ledelsen tilrettelegger for samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV.

6 Diskusjon

I dette kapitlet drøfter jeg de empiriske funnene i analysen opp mot forskning på feltet og teori redegjort for i kapittel 3. Hensikten er å besvare problemstillingen: *Hva kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV?*

I delkapittel 6.1 diskuterer jeg funn som handler om organisering for å få en dypere forståelse av kjennetegnene i det tverretatlige samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV om overgangen under soning. Deretter vil jeg i 6.2 diskutere funn knyttet til kontaktpersonenes og veiledernes roller for å belyse hvilken innvirkning det kan ha på samarbeidet. Videre i 6.3 diskuteres ulike syn på innholdet i oppfølging av ungdom under soning i overgangen mellom tjenestene. I delkapittel 6.4 vil jeg avslutningsvis diskutere ungdommenes muligheter for deltakelse i selve overgangen fra barneverntjenesten til NAV underveis i en soningsprosess basert på mine informanters erfaringer.

6.1 Organisering av samarbeidet

I det følgende vil jeg diskutere analysens funn om organiseringen av samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten. I analysen kommer det frem at samarbeidet er organisert på ulike måter. Jeg har identifisert tre temaer som synes å ha betydning for hvordan samarbeidet fungerer: rutiner, kommunikasjonskanaler og ledelse.

Organisering av samarbeidet kan forstås som rutiner for samarbeid og vil diskuteres i det følgende.

6.1.1 Rutiner

Samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV organiseres gjennom ulike rutiner. Det varierer i hvilken grad samarbeidet om overgangen er formalisert, om det er skriftlige rutiner, mer innarbeidet praksis eller overgangen til NAV gjennomføres ulikt fra gang til gang.

Det kunne se ut som at det i liten grad var skriftlige rutiner, og at strukturen for samarbeidet varierte fra sak til sak. Der det var innarbeidet praksis for samarbeid mellom kontaktpersonen i barneverntjenesten og NAV-veileder så det ut til å være skriftlige samarbeidsrutiner i bunn. Lav grad av skriftlige rutiner kan utgjøre en fare for fragmentering av tjenestenes oppgaver. På samme måte kan differensierte oppgaver mellom etater uten strukturer for samarbeid øke sannsynligheten for at oppgavene blir fragmenterte. Det kan hindre etatene i å oppnå resultater i arbeidet med målgruppen som de ellers kunne ha oppnådd med felles innsats (Axelson & Axelson, 2006, s. 78; Øvretveit, 1993 gjengitt fra Axelsson & Axelsson, 2006, s. 78). Forutsigbarhet gjør det lettere for samarbeidspartnere å bli godt kjent med rutinene (Atkinson et al., 2007, s. 70-73; Backe-Hansen et al., 2017, s. 40-46).

Videre synes organisering av rutiner å ha innvirkning på selve kvaliteten og måloppnåelsen av samarbeidet mellom etatene. En lavere grad av formaliserte rutiner kan altså virke hemmende for samarbeidet og kan føre til at praksisen for overgangen varierer fra gang til gang.

Veldig rigide rutiner og fastlåste detaljer er imidlertid ikke hensiktsmessig. Det er viktig i oppfølgingen av ungdommene at det er en fleksibilitet (Helsetilsynet, 2020, s. 16-19; Paulsen, 2018, s. 235; Paulsen et al., 2020, s. 204-205). Slik kan etatene imøtekomme at overgangen til voksenlivet for unge med barnevernserfaring er kompleks, og vil variere fra person til person. Det understrekes imidlertid fra andre at det er behov for rutiner for samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV (Breimo et al., 2015, s. 39-43; Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54; Helsetilsynet, 2020, s. 28; Paulsen et al., 2020, s. 196-198). Praktiske, tydelige rutiner og retningslinjer som er utformet på lokalt nivå kan gi en oversikt over hvilken etat som har ansvar for hva.

I det følgende vil organisering av tjenestenes kommunikasjonskanaler i samarbeidet diskuteres.

6.1.2 Kommunikasjonskanaler

Etatenes ulike organisering av rutiner handler også om organisering av kommunikasjonskanaler. Det er ulike rutiner for hvordan ungdom og samarbeidspartnere kan komme i kontakt med ansatte i barneverntjenesten og i NAV. Kontaktpersonene i barneverntjenesten gir ungdom og samarbeidspartnere direkte telefonnummer. Veilederne i NAV må som hovedregel kontaktes gjennom NAV sitt kontaktsenter. I gjennomgangen av analysen synes informantene å beskrive en mangel på informasjonskanaler.

Ulike rutiner for kommunikasjonskanaler påpekes også i studien til Paulsen et al. (2020, s. 192) som en viktig faktor for godt samarbeid. Særlig vektlegges behovet for uformell kontakt mellom ansatte i barneverntjenesten og NAV som en positiv faktor både for samarbeidet mellom etatene, og i oppfølgingen av den unge.

Mangel på kommunikasjonskanaler i tverretatlige samarbeid er ifølge Atkinson et al. (2007, s. 66-69) og Backe-Hansen et al. (2017, s. 39-40) en generell utfordring. Lav grad av informasjonsflyt kan hemme kvaliteten på kommunikasjonen fordi en ikke får nok informasjon. Alle kommunikasjonsformer påpekes av Atkinson et al. (2007) og Backe-Hansen et al. (2017) som like viktige, men det fremheves at jo hyppigere samarbeidspartnere har kontakt med hverandre desto oftere blir informasjon delt. Informantene i denne studien formidlet en mangel på, eller vanskelig tilgjengelige, informasjonskanaler. Mangel på informasjonskanaler kan ifølge Atkinson et al. (2007) og Backe-Hansen et al. (2017) bidra til mindre informasjonsdeling, gjøre samarbeidet vanskeligere og bidra til en ond sirkel med frustrasjon og dårlige assosiasjoner til samarbeidet. Mine funn viser at samarbeidets hensikt ser ut til å stå i fare fordi det kan være vanskelig for kontaktpersonene og veilederne å kommunisere med hverandre. Eksempelvis kan samarbeidsmøter mellom kontaktpersoner, veiledere og deres ledere synes å fremme og oppmuntre medarbeiderne til å utveksle telefonnumre, og epostadresser for å forbedre kommunikasjonsformene mellom kontaktpersoner og veiledere.

Samarbeidets organisering kan også forstås gjennom organisering og ledelse, og vil diskuteres i det følgende.

6.1.3 Organisering og ledelse

Gjennom analysen av informantenes erfaringer synes organiseringen og leders rolle å ha betydning for hvordan samarbeidet fungerer. Det handler særlig om hvorvidt det blir gjennomført generelle samarbeidsmøter, i hvilken grad disse bare er på ledernivå, eller om også veiledere og kontaktpersoner i tjenestene deltar i møter om det generelle samarbeidet. I de generelle samarbeidsmøtene kan det eksempelvis tas opp samarbeid rundt konkrete saker, generelle problemstillinger og uformell prat rundt samarbeidet.

Variasjon i organisering av samarbeidet samstemmer godt med tidligere studier om barneverntjenesten og NAVs oppfølging av ungdom i overgangen til voksenlivet (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54). Samarbeidet identifiseres som et utviklingsområde for bedre oppfølging av unge med barnevernserfaring. En uklarhet rundt samarbeidets organisering kan gjøre at ingen av etatene tar det helhetlige ansvaret (Paulsen et al., 2020, s. 196).

Tverretatlige samarbeid påvirkes av lederskapets kompetanse til å inkludere samtlige samarbeidspartnere i avgjørelsesprosessene om samarbeidet. Det handler om at partnerskapsopplevelsen mellom samarbeidspartnere øker hvis beslutningene som tas på ledernivå er transparente og etterrettelige for de som skal samarbeide (Atkinson et al., 2007, s. 70-78; Backe-Hansen et al., 2017, s. 48). Lederskapets relasjonskompetanse, sosiale innflytelse og tilrettelegging for tverretatlige samarbeid gjør det enklere for de ansatte å iverksette avgjørelsene om samarbeid i praksis (Direktoratet for forvaltning og IKT, 2014, s. 20; Kinge, 2012, s. 44; Ladegård & Vabo, 2010 gjengitt fra Direktoratet for forvaltning og IKT, 2014, s. 20). Slik fremgikk det også i det informantene i denne studien formidlet. Generelle samarbeidsmøter som kun avholdes på ledernivå mellom barneverntjenesten og NAV kan innebære at de ansatte blir ekskludert fra avgjørelsene som tas om samarbeidet, og gjør det vanskeligere med etterrettelige og transparente avgjørelsesprosesser om samarbeidet mellom tjenestene. Samarbeidsmøter som inkluderer ledere, kontaktpersoner og veiledere tyder på å kunne øke mulighetene for gode tverretatlige samarbeid.

6.2 Roller

Begge informantgruppene, kontaktpersonene og veilederne, var opptatte av hverandres roller i samarbeidet om overgangen til NAV underveis i en soningsprosess for unge mellom 18-23 år. Analysen tematiserer at gjensidig forståelse og respekt av hverandres roller er viktige faktorer for kvaliteten på samarbeidet og vil i det følgende diskuteres.

6.2.1 Gjensidig forståelse og respekt for hverandres roller

De ansatte i de to tjenestene formidler en forholdsvis lik forståelse av sin egen rolle innad i en tjenestetype. Men de kjenner i mindre grad de andres rolle. De har også til dels andre forventninger til hverandre enn de har til seg selv. Eksempelvis opplever de ansatte i NAV at barneverntjenesten formidler forventninger til NAV om at de skal følge opp ungdommene tettere, og gi høyere økonomisk støtte til ungdommene. Ansatte i NAV forteller også at de har en forventning om at de ansatte i barneverntjenesten deler relevant informasjon i god nok tid. Samtidig er ansatte i begge etatene enige om at ansatte i barneverntjenesten har mulighet til en tettere oppfølging med ungdommene.

En forståelse av at barneverntjenesten og NAV har ulike roller i oppfølgingen av unge som trenger støtte fra barneverntjenesten og NAV finner en også i andre studier. Oterholm & Paulsen (2018, s. 25) finner at ansatte i barneverntjenesten og NAV følger opp unge med barnevernserfarings selvstendigjøring fra ulike ståsted. Ansatte i barneverntjenesten har en foreldreliknende rolle overfor ungdommene til forskjell fra de ansatte i NAV som krever mer selvstendighet. Kontaktpersonenes og veiledernes roller kan forstås som institusjonelle logikker, noe som kan få betydning for hvilke forventninger de legger i hverandres roller overfor ungdommen (Oterholm, 2015, s. 297). Det legges vekt på at ansatte både i barneverntjenesten og NAV har en forståelse for at det er barneverntjenesten som har best anledning til å gi tett oppfølging (Oterholm, 2015, s. 210-211; Paulsen et al., 2020, s. 198), som også informantene i denne studien beskrev. Studiene understøtter mine funn om at kontaktpersonene i barneverntjenesten og veilederne i NAV har ulike roller i samarbeidet om overgangen, og at det er viktig for kvaliteten på samarbeidet at ulikheten respekteres og forstås.

Informantene i denne studien beskriver et behov for gjensidig respekt og forståelse for hverandres roller. Klarhet i rollene gjør det enklere å samarbeide. Økt forståelse for hva den andre arbeider med er viktig for å fremme en bevissthet om hva den andre kan bidra med i tverretatlige samarbeid, og reduserer sannsynligheten for urealistiske forventninger i tverretatlige samarbeid (Backe-Hansen et al., 2017, s. 39 og 46; Kinge, 2010, s. 47-48). Rolleavklaring bidrar til å sette grenser mellom rollene, og det konkretiserer hvem som skal gjøre hva i hver enkelt fase av samarbeidet (Atkinson et al., 2007, s. 59-60). For å forstå den andres rolle blir det viktig å anerkjenne hverandres ansvarsområder, noe som kan øke muligheten for å skape en felles visjon om samarbeidet. For å utvikle en felles forståelse for hva de ulike etatene kan bidra med, kreves det tid til å være sammen (Atkinson et al., 2007, s. 64). I hvilken grad barneverntjenesten og NAV bruker tid på rolleavklaringer i samarbeidet, ser ut til å være en faktor for gode samarbeid om overgangen. Rolleavklaringer i samarbeidet virker inn på i hvor stor grad man kan innfri hverandres forventninger til hverandre og til samarbeidet. Det kan eksempelvis fremme NAV-veiledernes muligheter til å synliggjøre hva det er de kan bidra med slik at de opplever realistiske forventninger fra kontaktpersonene i barnevernet, og omvendt. Samtidig kan det øke mulighetene for at kontaktpersonene i barneverntjenesten kan få synliggjort arbeidsmengden det ligger i tett oppfølging av ungdommene. Gjensidig forståelse av kontaktpersonenes og veiledernes ulikheter og likheter i samarbeidet later til å fremme realistiske forventninger kontaktpersonene og veilederne har til hverandre i samarbeidet.

Realistiske forventninger kan påvirke samarbeidspartneres respekt for hverandre. Begge informantgruppene formidler at det er viktig å ha respekt for hverandres roller. Det dreier seg særlig om respekt for hverandres lovverk og hvilke føringer det legger for rollene deres. For kontaktpersonene kan det særlig handle om at de opplever seg som en trygg voksenperson som ungdommene har kjent over tid. Med det følger det en koordinatorrolle. NAV-veilederne har sammenfallende ønske om respekt for at de arbeider mer med saksbehandling og praktikaliteter som for eksempel midlertidig bolig.

Informantene beskriver en god relasjon til samarbeidspartneren der hvor informantene opplever å bli møtt med gjensidig forståelse og respekt. Respekt og forståelse for hverandres roller i samarbeidet mellom kontaktpersonene og veilederne virker som å handle om å

oppleve tillit til at en følger opp egne arbeidsoppgaver. Samarbeidspartneres ulike roller har ulik innvirkning på samarbeidsrelasjonene (Atkinson et al., 2007, s. 59-60). Gjensidig forståelse og respekt av ulike roller i mine analyser kan knyttes til relasjonelle aspekt ved samarbeid. Tillit og gjensidig respekt er faktorer som påvirker tverretatlige samarbeid og samarbeidsrelasjonene mellom tjenestene (Atkinson et al., 2007, s. 62-63; Backe-Hansen et al., 2017, s. 46; NOU 2009: 22, s. 54). Gjensidig respekt og forståelse kan i gjennomgangen av analysen dermed synes å fremmes av at kontaktpersonene og veilederne får mulighet til å utvikle en forståelse for hverandres roller. Dette er fordi kontaktpersonene og veilederne bevisstgjøres om hva de kan forvente av hverandre og bakgrunnen for eksempel arbeidsmetodikk. Prioritering av å utvikle relasjonelle aspekt slik som tillit kan med det for øyet se ut til å fremme gjensidig respekt og forståelse i tverretatlige samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV.

Gjensidig respekt og forståelse for hverandres roller gjennom rolleavklaring synes å kunne være viktig uavhengig av om tjenestene har formaliserte rutiner eller ikke. Rolleavklaring bør ifølge Rose (2011, s. 161) inneholde diskusjoner rundt små, men viktige detaljer slik som identitet, ekspertiser, territorielle spørsmål og makt. Spørsmål om rolleavklaring bør med andre ord ta hensyn til at noen samarbeidspartnere må dele på arbeidsoppgaver som kan svekke den enkeltes faglige identitet.

Gjensidig respekt og forståelse av hverandres roller kan virke og fremme en forståelse av innholdet i den konkrete oppfølgingen i overgangen til NAV. Hva den konkrete oppfølgingen kan handle om diskuteres i neste delkapittel.

6.3 Ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen

Informantene fra barneverntjenesten og NAV har til dels ulike syn på hvilken oppfølging ungdommene bør få og hvem som skal gi denne oppfølgingen. Veilederne i NAV formidler at deres oppfølging i stor grad handler om å sikre ungdommene bolig og inntekt, og at de må forholde seg til rammer på for eksempel boutgifter. Ungdommene må selv klare å søke om

sosialhjelp og vise dokumentasjon. Kontaktpersonene formidler på sin side at ungdommene har behov for hjelp til å orientere seg i systemet også i kontakten med NAV.

6.3.1 Ulike mandater

Ulike syn på innholdet i oppfølgingen kan ha sammenheng med flere forhold, et av dem er at tjenestene har ulike mandater. Tjenestenes ulike mandater og oppfølging av ungdommene finner en også i tidligere studier (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54; Oterholm, 2015, s. 297; Oterholm & Paulsen, 2018, s. 25-27; Paulsen, 2017, s. 61-62; Paulsen et al., 2020, s. 196). Studiene finner at begge etatenes hovedansvar er ungdommens selvstendighet og selvstendigjøring med ulike fokus, og det kan forstås ut fra organisasjonenes ulike mandater og regelverk.

Tjenestenes ulike mandater tydeliggjøres også i lovgivningen ved for eksempel barnevernloven (1991, § 4-1) og sosialtjenesteloven (2009, § 18). Barneverntjenesten skal ta hensynet til barnets beste og NAV skal gjøre ungdom selvhjulpne.

Tidligere forskningslitteratur finner at ansatte i barneverntjenesten vektlegger tre konkrete faktorer når de kontakter NAV for et samarbeid; alder, når ungdommene trenger et dagtilbud og/eller har behov for langvarig hjelp fra NAV (Oterholm, 2015, s. 167-177; Paulsen, 2017, s. 64-65). Så selv om ulike mandater kan være utfordrende i å enes om innholdet på oppfølgingen, ser det ut til av tidligere forskning og gjennomgangen av analysen i denne studien (delkapittel 5.2.3) at barneverntjenesten har gjort konkrete vurderinger om hva NAV kan bidra med i oppfølgingen av ungdommen. Samtidig er det forskningslitteratur som peker på at barneverntjenesten lettere overfører ungdom med komplekse problemer til NAV-kontorene. Dette til tross for at NAV-kontorene er usikre på om de har tilstrekkelig kompetanse til å gi god nok oppfølging til målgruppen (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 51-52; Oterholm, 2015, s. 207-208). Deres funn samsvarer overens med gjennomgangen av min analyse (delkapittel 5.2.3) om at barneverntjenestens vurderinger om hva NAV kan bidra med ikke alltid virker å stemme overens med vurderingene i NAV.

Funnene mine om de ulike oppfatningene av oppfølgingsbehov kan ha sammenheng med ulikhet i mandatene og det synes å røre ved essensen av tverretatlig samarbeid.

Samarbeidet er mellom barneverntjenesten og NAV, to etater som blir styrt av ulike lov- og regelverk (Kinge, 2012, s. 32 – 33; Lauvås & Lauvås, 2004, s. 42–43). En hovedutfordring for samarbeidet kan dermed se ut til å være kontaktpersonenes og veiledernes bevissthet om at tjenestenes ulike mandater kan hjelpe til å forstå ulike syn i oppfølgingen av unge med barnevernserfaring før, under og etter soning (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 54; Øvretveit, 1993 gjengitt fra Axelsson og Axelsson, 2006, s. 78).

Det er ikke bare ulikhet i mandater, men også ulikhet i ressurser og organisering som kan ha betydning for samarbeidet om unge mellom 18 og 23 år under soning i overgang mellom barneverntjenesten og NAV. Disse faktorene vil i det følgende diskuteres for å få en bredere forståelse av samarbeidet.

6.3.2 Ulikhet i ressurser

Ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen kan sees i sammenheng med ressurser slik som økonomi og tid. I dette delkapittelet vil jeg diskutere mine funn om tid og økonomi i analysen opp mot teori og forskning på feltet.

Økonomi

Tidligere studier om samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV om unge med barnevernserfaring finner at ulike budsjett har en innvirkning på samarbeidet.

Lovgrunnlagets tvetydige ansvars plassering for målgruppen i barneverntjenesten og NAV blir, ifølge Paulsen et al. (2020, s. 196), et spørsmål om hvem som skal betale for oppfølgingen. Ansatte i begge tjenestene bruker mye tid på å diskutere hvem som skal betale for oppfølgingen og forholder seg avventende til å ta det helhetlige ansvaret fremfor å diskutere ungdommenes behov. Det er sammenfallende med funn i studien til Paulsen (2016, s. 47), som fant at ungdom opplevde at økonomi var den egentlige grunnen til at NAV ble kontaktet for et samarbeid. Dette er i overensstemmelse med analysen min om at økonomi har innvirkning på samarbeidet om overganger mellom barneverntjenesten til NAV.

Økonomi er for informantene i denne studien en faktor i det tverretatlige samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV. Etatenes mandater handler om lovpålagte oppgaver som tjenestene blir finansiert for å etterfølge. Etatenes behov for å følge egne budsjetter får ofte stor oppmerksomhet i samarbeidet og er en faktor for samarbeidet (Almquist & Lassinantti, 2018, s. 630; Hoffman et al., 2009 gjengitt fra Pavkov et al., 2012, s. 673; Miller et al., 2012 gjengitt fra Pavkov et al., 2012, s. 673; NOU 2009: 22, s. 55; Pavkov et al., 2012, s. 673). Økonomiske avveielser kan også se ut som å ligge under noen av utfordringene i samarbeidet i denne studien. Det er fordi barneverntjenesten og NAV har egne budsjetter for å kunne følge opp oppgavene de er tildelt. Diskusjoner om økonomi kan dermed se ut til å hemme samarbeidet. Dersom det ikke allerede er formalisert i skriftlige samarbeidsavtaler eller formaliserte rutiner, kan det ta lang tid før kontaktpersonene og veilederne begynner å samarbeide om hva oppfølgingen skal handle om og hvem som skal gjøre hva.

Ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen kan også ha sammenheng med ulikhet i ressurser i de to etatene, slik som tid.

Tid

Analysene mine om etatenes ulikhet i ressurser sammenfaller med tidligere forskning som viser at begrensninger når det gjelder tid har innvirkning på overgangen fra barneverntjenesten til NAV (Helsetilsynet, 2020, s. 30; Oterholm, 2015, s. 263; Paulsen et al., 2020, s. 197). Begrensninger i tid påvirker særlig fleksibiliteten til veiledere i NAV, i tillegg til at det kan være mindre tid til å bli kjent med ungdommen og bygge relasjoner (Oterholm, 2015, s. 250 og 262-263; Paulsen, 2017, s. 66; Paulsen et al., 2020, s. 192; Paulsen & Thomas, 2017, s. 166). Arbeidsforholdene til veiledere i NAV i denne studien legger ikke nødvendigvis til rette for å kunne bygge relasjoner med ansatte i barneverntjenesten eller ungdom. Det er til tross for at mange NAV kontor har forsøkt å møte ungdom med relasjon og fleksibilitet i form av spesialiserte ungdomsteam. Veiledere i NAV har altfor store arbeidsmengder som gjør det utfordrende å prioritere den generelle oppfølgingen av ungdom (Oterholm, 2015, s. 195-96 og s. 264-266). Mandat og økonomi sier noe om hvorvidt unge med barnevernserfaring skal få hovedoppfølgingen fra NAV eller barneverntjenesten. Samtidig viser min studie og tidligere studier (Oterholm, 2015, s. 210-211; Oterholm & Paulsen, 2018, s. 27) at ansatte i barneverntjenesten og NAV er enige om at barneverntjenesten har best

anledning til å yte tett oppfølging av ungdommen. Utfordringen ligger i at ettervern er et frivillig tiltak og at barneverntjenestens foreldrelignende rolle uansett har en tidsfrist.

I gjennomgangen av analysen beskrives det av informantene at knapphet på tid utfordrer samarbeidet mellom tjenestene, og det understøtter at tverretatlig samarbeid bør sees på som en prosess som utvikles over tid (Atkinson et al., 2007, s. 74; Backe-Hansen et al., 2017, s. 40 og s. 47). God tid gir kontaktpersonene og veilederne mulighet til å utvikle planer og strategier for å nå hensikten med samarbeidet uten å skyve ansvarsfordelingen (NOU 2009: 22, s. 55). Tidsaspektet påvirker deres muligheter til å holde kontakten med hverandre, men også muligheten til å holde kontakten med de unge med barnevernserfaring. God tid gir reell mulighet for å utvikle planer samtidig som det legger til rette for å utvikle gode relasjoner mellom kontaktperson, veileder og den de skal hjelpe. Kvaliteten på det tverretatlige samarbeidet kan dermed virke som å hemmes av at veilederne i NAV ikke har tid til å bli kjent eller være fleksibel nok i den konkrete oppfølgingen.

Etatenes ulike fokus i overgangen fra barneverntjenesten til NAV under en persons soning synes å burde vektlegges i samarbeidet mellom tjenestene. Det er på bakgrunn av at diskusjoner om ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen og hvem som skal utføre den, kan utgjøre en risiko for at ungdommene ikke får nødvendig hjelp underveis i overgangen. For å forene en helhetlig oppfølging for ungdommen har kontaktpersonene og veilederne imidlertid behov for god tid, og tydelige avtaler vedrørende økonomi.

I analysen og så langt i diskusjonen har jeg vektlagt det konkrete samarbeidet mellom kontaktperson i barneverntjenesten og NAV-veileder i samarbeidet. Ungdommen selv er også en viktig aktør i samarbeidet. I de siste avsnittene vil ungdommenes deltakelse i overgangen diskuteres i lys av det teoretiske rammeverket og tidligere forskningslitteratur. I de neste avsnittene diskuteres ungdommens mulighet for deltakelse i oppfølgingen under overgangen til NAV.

6.4 Ungdommens deltakelse i overgangen

Ungdommenes hjelpebehov og tjenestenes mandater kan føre til at tjenestene har en underforståthet når de vurderer om ungdommene har behov for overføring til NAV under soning. Ungdommenes deltakelse i overgangen vil diskuteres i det følgende.

6.4.1 Samarbeidets visjon

Ungdommene har begrensede muligheter for deltakelse under soning i overgang mellom barneverntjenesten og NAV. Ungdommenes begrensede deltakelse i overgangen finner en også i tidligere studier om overganger mellom barneverntjenesten og NAV uten et soningsforhold. Overgangene beskrives å være for lite fleksible og for brå for ungdommene det gjelder (Breimo et al., 2015, s. 37-40; Helsetilsynet, 2020, s. 28-29; Oterholm, 2015, s. 250 og 263; Oterholm & Paulsen, 2018, s. 26; Paulsen, 2016, s. 45-46 og 61-62; Paulsen et al., 2020, s. 126). Når kontaktpersonene og veilederne gjør overgangen for ungdommen betyr det at de har fått samtykke fra ungdommen til å opprette sak i NAV, og ordne papirarbeidet uten ungdommen. Det kan dermed også forstås som et forsøk på å møte ungdommenes behov for fleksibilitet.

Barneverntjenestens og NAVs visjon for samarbeidet synes å prege unge mellom 18 – 23 år under soning sin overgang mellom tjenestene. For å fremme tverretatlige samarbeid er en tydelig hensikt og en felles visjon for samarbeidet viktig. Målene bør både være realistiske og nyttige på tvers av etatene (Atkinson et al., 2007, s. 66-69; Backe-Hansen et al., 2017, s. 39-40; NOU 2009: 22, s. 54). Følgelig kan det fremme tverretatlige samarbeid mellom NAV og barneverntjenesten dersom ungdommen samtykker til at veileder og kontaktperson gjør overføringen for ungdommen.

Samtidig kan det se ut til at ungdommene i mindre grad involveres for å dele egen visjon for overgangen. Det kan ha sammenheng med at kontaktpersonene i barneverntjenesten og NAV-veilederne har ulike mandater (Barnevernloven, 1991, §§ 1-1 og 4-1; Sosialtjenesteloven, 2009, §§ 1 og 18), og at de har en slags underforståthet om at NAV har tiltak som ungdommene har behov for og derfor bør overføres til NAV. Tidligere studier finner også at barneverntjenestens og NAVs strukturer påvirker hvorvidt det blir en overgang

fra barneverntjenesten til NAV. Barneverntjenesten synes å ha lettere for å overføre ungdom med komplekse problemer til NAV-kontorene. NAV-kontorene beskrives som usikre på om de har til å tilstrekkelig kompetanse til å følge opp de yngste (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 51-52; Oterholm, 2015, s. 188; Paulsen, 2017, s. 64-65; Paulsen et al., 2020, s. 197). Oterholm (2015, s. 207-208) finner imidlertid at barneverntjenesten vurderer NAV å ha tilstrekkelig kompetanse og tiltak som kan romme ungdommenes hjelpebehov.

For å få en enda bredere forståelse av ungdommenes mulighet for deltakelse i overgangen til NAV underveis i en soningsprosess vil jeg ut fra de ansattes perspektiv, diskutere ungdommenes hjelpebehov i sammenheng med tidligere teori og forskning.

6.4.2 Ungdommenes hjelpebehov

Der det er behov for et formelt samarbeid om overgangen virker det særlig å handle om at ungdommene står med én fot i et kriminelt miljø, og den andre i velferdssystemet. Samtidig beskrives mange av ungdommene å ha alvorlig grad av rusmiddelbruk og/eller psykiske helseutfordringer i tillegg til at de soner.

Liknende utfordringer finner en også i tidligere forskning om unge med barnevernserfaring som har hatt en formell overgang fra barneverntjenesten til NAV (Bennwik & Oterholm, 2017, s. 51-52; Backe-Hansen et al., 2014, s. 19; Oterholm, 2015, s. 6; Paulsen, 2017, s. 61; Paulsen, 2018, s. 225). Paulsen & Berg (2016, s. 128-129) kategoriserer ungdoms hjelpebehov i overgangen til voksenlivet inn i praktisk støtte, emosjonell støtte og støtte for deltakelse. Forskerne argumenterer for at ungdommenes opplevelse av brå overganger kan handle om at de nettopp manglet støtte for deltakelse i overgangen til voksenlivet. Tidligere studier finner også at brudd i relasjoner kan bidra til en negativ spiral med nederlag som gjør overgangen til et voksenliv vanskelig (Breimo et al., 2015, s. 39-40; Oterholm & Paulsen, 2018, s. 26; Paulsen, 2016, s. 45-46; Paulsen et al., 2020, s. 126).

Den sosiale støtten ser ut til å være desto viktigere for ungdom som soner i en overgang mellom tjenestene. I denne studien og i avhandlingen til Oterholm (2015, s. 256), kan samarbeidet mellom tjenestene i overgangen handle om verdiene sosialarbeiderne i

barneverntjenesten og NAV legger i å ha et godt liv. Støtten fra kontaktpersonene i barnverntjenesten og veilederne i NAV blir viktig på bakgrunn av at ungdommene kan oppleve tilhørighet, anerkjennelse og støtte i kriminelle miljøer som også kan gi tilgang til eksempelvis rusmidler. Dersom kontaktpersonene og veilederne ikke gjør det praktiske i overgangen fra barneverntjenesten til NAV underveis i soningen, kan det være en risiko for at ungdommen til slutt faller ut av velferdssystemet, og står med begge føttene i det kriminelle miljøet. En lavere grad av deltakelse i den praktiske overgangen underveis i soningen kan se ut til å bidra til sømløse overganger til voksenlivet for ungdom med store hjelpebehov. Samtidig er det uheldig hvis ungdommene ikke involveres i overgangen fordi det eksempelvis kan bidra til nok et brått brudd i en relasjon, herunder med kontaktpersonen, som gjør at overgangen til voksenlivet blir enda vanskeligere enn den kunne ha vært.

6.5 Oppsummering

I diskusjonen i dette kapitlet har samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV underveis i en ungdoms soningsprosess blitt belyst gjennom ulike tema. Samarbeidet mellom kontaktpersonen og veiledere i overgangen til NAV påvirkes av samarbeidets organisering. Det varierer i hvilken grad både ansatte og ledere er inkludert i det generelle samarbeidet, og det varierer i hvilken grad det er formaliserte rutiner. Tjenestenes ulike kommunikasjonskanaler er også i organisert på ulike måter som ikke snakker med hverandre på tvers av etatene. Kvaliteten på samarbeidet mellom kontaktpersonen og veileder fremmes av at de har gjensidig forståelse av hverandres roller og respekterer den. Rollene deres kan sees i sammenheng med etatenes mandater, og har betydning for deres ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen av ungdommene. Tjenestenes ulike grad av ressurser har innvirkning på ansvarsfordelingen i samarbeidet. Ungdommenes mulighet for medvirkning i overgangen varierer. Det kan sees i sammenheng med ungdommenes hjelpebehov, at tjenestene har ulike mandater og strukturer for å opprette samarbeid og at det vurderes at NAV har tiltak ungdommen har behov for.

Overgangen fra barneverntjenesten til NAV under soning for personer mellom 18-23 år kan med andre ord preges av særlig noen faktorer: *etatenes strukturer og mandater, ledelsens*

organisering av samarbeidet, hva kontaktpersonene og veilederne legger i et godt liv og ungdommenes hjelpebehov.

7 Oppsummerende konklusjon

Formålet med denne studien var å utforske problemstillingen: *Hva kjennetegner tjenestenes samarbeid om unge mellom 18 og 23 år, som er under soning, og i overgang mellom barneverntjenesten og NAV?* For å kunne belyse problemstillingen har jeg gjort syv individuelle semistrukturerte intervju. Jeg har særlig vært opptatt av det tverretatlige samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV, og hvilke faktorer som hemmer og fremmer samarbeidet i overgangen mellom tjenestene under en ungdoms soning. Med utgangspunkt i en sosialkonstruktivistisk forståelsesramme undersøkes kunnskapen som et sosialt konstruert fenomen.

7.1 Kort oppsummering av oppgavens funn og diskusjon

Resultatet av analysen er blitt samlet i fire funn som jeg nå vil oppsummere hvordan jeg har diskutert. Det første funnet handler om organisering av samarbeidet gjennom ledelse, rutiner og kommunikasjonskanaler. Jeg pekte på hvordan inkluderende ledelse i eksempelvis samarbeidsmøter øker transparente og etterrettelige avgjørelsesprosesser som fremmer mulighetene for tverretatlig samarbeid mellom tjenestene. Inkluderende ledere er knyttet til at avgjørelsene blir enklere å iverksette mellom kontaktpersoner og veiledere i praksis. Lederskapet vil ha innvirkning på hvorvidt samarbeidet mellom etatene er organisert med ulike rutiner. Mulighetene for tverretatlige samarbeid mellom kontaktperson og veileder synes å øke med tydeliggjøring av rutiner. Samtidig gjør jeg oppmerksom på at overgangen til voksenlivet for unge med barnevernserfaring er kompleks og at det er behov for fleksibilitet i formaliserte rutiner. Etatenes ulike organisering av kommunikasjonskanaler er en viktig faktor for samarbeidet. Hensikten med samarbeidet, som jo er overgangen til voksenlivet for ungdom som soner, kan komme i skyggen av at det er vanskelig for kontaktpersonene og veilederne å kommunisere med hverandre.

Det andre funnet handler om kontaktpersonenes og veilederens roller. Gjensidig respekt og forståelse for hverandres roller poengteres som fremmende for samarbeidet av samtlige

informanter. Rolleavklaringer kobles til at kontaktpersonene og veilederne utvikler bredere forståelse for rollene til hverandre, og vil kunne bidra til realistiske forventninger til hverandre. Gjensidig rolleforståelse kan overlappes med gjensidig respekt for hverandres roller. Her blir relasjonelle aspekt ved samarbeidet viktig. Det kobles til å øke tillit og respekt som igjen har innvirkninger på tverretatlige samarbeid. Å sette av tid til å utvikle relasjonelle aspekt ved samarbeidet poengteres som fremmende for det tverretatlige samarbeidet mellom tjenestene.

Det tredje funnet handler om at kontaktpersonene og veilederne har ulike syn på innholdet i den konkrete oppfølgingen av ungdommen. Deres ulike oppfatninger kobles til at de har ulike mandater og ressurser tilgjengelig for arbeidet, som jo er essensen i begrepet tverretatlig samarbeid. Ressurser som tid og økonomi tilsier at barneverntjenesten har bedre adgang til å yte tett oppfølging i overgangen underveis i en soningsprosess. Veilederne i NAV har for stor arbeidsbelastning til å kunne prioritere eksempelvis det å bygge viktige relasjoner med kontaktperson og ungdommen. Det kobles til å hemme mulighetene for det tverretatlige samarbeidet.

Det siste funnet dreier seg om ungdommenes deltakelse i overgangen til NAV under soning. Funnet sees i sammenheng med NAV-veiledernes og kontaktpersonenes ulike mandater, og at det vurderes at NAV har tiltak som ungdom har behov for. Videre diskuteres det at veilederne og kontaktpersonene synes å ha en slags underforståthet om at ungdommene skal overføres mellom tjenestene, også i tjenestene der det er få formaliserte rutiner for samarbeidet. Ungdommenes mulighet for deltakelse i overgangen sees også i sammenheng med deres hjelpebehov. Det at kontaktpersonene og veilederne gjør det praktiske for ungdommene i overgangen under soning kobles til at kontaktpersonene og veilederne utfyller sosial støtte ovenfor ungdommen, og at det fremmer mulighetene for tverretatlige samarbeid mellom tjenestene.

Tilsvarende funn er gjort i tidligere studier om ungdoms overganger mellom barneverntjenesten og NAV, men ungdom som soner synes å kunne være særlig sårbare i overgangen mellom tjenestene. Denne studien støtter oppunder at det bør forskes mer på det tverretatlige samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV særlig der ungdommene

også har soningserfaring. Videre forskning kunne være å undersøke erfaringer med tverretatlig samarbeid om overganger på små steder i landet, og undersøke hva NAV i fengsel og ungdommen selv erfarer i overgangene.

Litteraturliste

- Andersen, P. L. (2014). Marginalisering blant ungdom og unge voksne – hva sier forskningen? I E. Backe-Hansen, C. Madsen, L. B. Kristoffersen & B. Hvinden (Red.), *Barnevern i Norge 1990-2010 En longitudinell studie*. (1. utg., s. 23-47). Norsk institutt for forskning, velferd og aldring.
- Almquist, A.-L. & Lassinantti, K. (2018). Young people with complex needs meet complex organizations: an interview study with Swedish professional about sustainable work practices. *Community, Work & Family*, 21(5), 620-635.
<https://doi.org/10.1080/13668803.2018.1527758>
- Arbeids- og velferdsetaten. (2012). *Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV*. (R35-00) [Rundskriv]. Lovdata. <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00>
- Atkinson, M., Jones, M. & Lamont, E. (2007). *Multi-agency working and its implications for practice: A review of the literature*. CfBT Education Trust.
- Axelsson, R. & Axelsson, S., B. (2006). Integration and collaboration in public health – conceptual framework. *International Journal Of Health Planning and Management*, 21(1), 75-88. <https://doi.org/10.1002/hpm.826>
- Backe-Hansen, E., Kristoffersen, L., B. og Clausen, S.-E. (2014). Innledning. I E. Backe-Hansen, C. Madsen, L. B. Kristoffersen & B. Hvinden (Red.), *Barnevern i Norge 1990-2010 En longitudinell studie*. (1. utg., s. 13-21). Norsk institutt for forskning, velferd og aldring.
- Backe-Hansen, E., Smette, I. & Vislie, C. (2017). *Kunnskapsoppsummering. Vold mot barn og systemsvikt*. NOVA Rapport 4/2017. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Backe-Hansen, E., Madsen, C. og Hvinden, B. (2014). Avsluttende diskusjon og anbefalinger. I E. Backe-Hansen, C. Madsen, L. B. Kristoffersen & B. Hvinden (Red.), *Barnevern i Norge 1990-2010 En longitudinell studie*. (1. utg., s. 13-21). Norsk institutt for forskning, velferd og aldring.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2011). *Rundskriv om tiltak etter barnevernloven for ungdom over 18 år*. (Nr. Q-13/2011) [Rundskriv]. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rundskriv/2011/rundskriv_tiltak_barnevernsloven.pdf

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=Barnevernloven>

Bennwik, I-H., B. & Oterholm, I. (2017). *Kunnskapsoppsummering. NAV-kontoret og den kommunale barneverntjenestens oppfølging av unge med barnevernserfaring*. VID Rapport 2017/2. VID vitenskapelige høyskole.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Breimo, J. P., Sandvin, J. T., & Thommesen, H. (2015). Trøblete overganger i et aldersdelt hjelpeapparat. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(1), 29-44. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-01-03>

De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (4. utg). <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

Direktoratet for forvaltning og IKT. (2014). *Mot alle odds? Veier til samordning i norsk forvaltning*. (ISSN-1890-6583). Difi-rapport 2014:07.

https://dfo.no/filer/Fagomr%C3%A5der/Rapporter/Rapporter-Difi/mot-alle-odds.-veier-til-samordning-i-norsk-forvaltning-difi-rapport-2014-7_0.pdf

Fangen, K. (2010). *Deltakende observasjon* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Frøyland, K., Maximova-Mentzoni, T. & Fosseth, K. (2016). *Sosialt arbeid og oppfølging av utsatt ungdom i NAV. Tiltak, metoder, samarbeid og samordning i og rundt NAV-kontoret. Sluttrapport fra evaluering av utviklingsarbeid i 15 prosjektområder*. Arbeidsforskningsinstituttet.

Hall, S. (2001). Foucault: Power, knowledge and discourse. I M. Wetherell, S. Taylor & S. J. Yates (Red.), *Discourse theory and practice: a reader*. (s. 72-83). Sage.

Harder, A., T., Mann-Feder, V., Oterholm, I. & Refaelie, T. (2020). Supporting transitions to adulthood for youth leaving care: Consensus based principles. *Children and Youth Services Review*, 116(2020), 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105260>

Helsetilsynet. (2020). Oppsummering av landsomfattende tilsyn 2019 med ettervern og samarbeid mellom barnevernet og Nav. En dag – så står du der helt alene». (Rapport 2/2020). Statens helsetilsyn.

Hyggen, C. & Hammer, T. (2013). Ung voksen – risiko for marginalisering. I T. Hammer & C. Hyggen (Red.), *Ung voksen og utenfor. Mestring og marginalitet på vei til et voksenliv* (1. utg., s. 13-25). Gyldendal Akademisk.

James, N. & Buser, H. (2016). Online Interviewing. I D. Silverman (Red.). *Qualitative Research* (4. utg., s. 245-260). Sage Publication.

Johannesen, L., E., F., Rafoss T., W. & Rasmussen, E., B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ metode*. Universitetsforlaget.

Johannessen, A., Tufte, P., A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg). Abstrakt forlag.

Kinge, E. (2012). *Tverretattlig samarbeid omkring barn. En kilde til styrke og håp?* Gyldendal Akademisk.

Kriminalomsorgen & Arbeids- og velferdsdirektoratet. (2014). *Samarbeidsavtale mellom kriminalomsorgen og Arbeids- og velferdsetaten*. Kriminalomsorgsdirektoratet.
https://www.kriminalomsorgen.no/getfile.php/4772009.823.amijsznibzstsw/samarbeidsavtale_NAV.pdf

Kriminalomsorgsdirektoratet. (2015). *Retningslinjer for ansvar og oppgaver for NAV-veileder i fengsel*. Rundskriv KDI 9/2015. Kriminalomsorgsdirektoratet.
<https://www.kriminalomsorgen.no/getfile.php/4772028.823.lpmqbatkttliiw/Retningslinjer+for+NAV-veiledere+i+fengsel.pdf>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3.utg). Gyldendal akademisk.

Lauvås, K. & Lauvås, P. (2004). *Tverrfaglig samarbeid – perspektiv og strategi* (2. utg). Universitetsforlaget.

Lidén, H. & Trætteberg, H. S. (2019). *Aktivitetsplikt for unge mottakere av sosialhjelp. Delrapport 1*. Rapport 2019: 12. Institutt for samfunnsforskning.
<https://www.buudir.no/nn/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004958>

Lovvedtak 32. (2016-2017). *Vedtak til lov om endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og enkelte andre lover (aktivitetsplikt for unge mottakere av stønad til livsopphold mv.)*. Stortinget. <https://lovdata.no/static/LOVVED/lovved-201617-032.pdf>

- Lovvedtak 128. (2019-2020). *Vedtak til lov om endringer i barnevernloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.)*. Stortinget. <https://lovdata.no/static/LOVVED/lovved-201920-128.pdf>
- Miller, J. & Glasser, B. (2016). The 'Inside' and the 'Outside': Finding realities in Interviews. I D. Silverman (Red.). *Qualitative Research* (4. utg., s. 51-66). SAGE Publications.
- NAV. (2020, 1. september). *NAV's oppfølging av ungdom*. NAV. https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/samarbeid/for-kommunen/barn-og-unge2/retningslinjer-for-samarbeid-mellom-barneverntjenesten-og-nav-kontoret/4.2-navs-oppfolging-av-ungdom_kap
- NAV-loven. (2006). *Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen*. (LOV-2006-06-16-20). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2006-06-16-20?q=NAV-loven>
- NOU 2009: 22. (2009). *Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- Oterholm, I. (2015). *Organisasjonens betydning for sosialarbeideres vurderinger*. [Doktorgradsavhandling, Høgskolen i Oslo og Akershus]. Oda. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/10642/2913>
- Oterholm, I. (2018). Barnevernet og Nav- ulike institusjonelle logikker. *Fontene forskning*, 11(2). 4-17.
- Oterholm, I. & Paulsen, V. (2018). Young people and social workers' experience of differences between child welfare services and social services. *Nordic Social Work Research*, 8(1), 19-29. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1450283>
- Paulsen, V. (2016). Ungdom på vei ut av barnevernet: Brå overgang til voksenlivet. *Norges barnevern*, 93(1), 36-51. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-01-04>

- Paulsen, V. (2017). *Overgang til voksenlivet for ungdom i barnevernet*. [Doktorgradsavhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet]. NTNU Open. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2478174>
- Paulsen, V. (2018). Et anerkjennelseperspektiv på oppfølging av ungdom i barnevernet i overgangen til voksenlivet – fra teori til praksis. *Norges barnevern*. 95(4). 224-237. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2018-04-02>
- Paulsen, V. & Berg, B. (2016). Social support and interdependency in transition to adulthood from child welfare services. *Children and Youth Services Review*, 68, 125-131. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.07.006>
- Paulsen, V. & Thomas, N. (2017). The transition to adulthood from care as a struggle for recognition. *Child & Family Social Work*, 23(2), 163-170. <https://doi.org/10.1111/cfs.12395>
- Paulsen, P., Wendelborg, C., Riise, A., Berg, B., Tøssebro, J. & Caspersen, J. (2020). *Ettervern – en god overgang til voksenlivet? Helhetlig oppfølging av ungdom med barnevernerfaring*. (ISBN 978-82- 7570- 601-8). NTNU Samfunnsforskning. <https://samforsk.no/Sider/Publikasjoner/Ettervern--en-god-overgang-til-voksenlivet-Helhetlig-oppf%C3%B8lgning-av-ungdom-med-barnevernerfaring.aspx>
- Pavkov, T., W., Soloski, K., L. & Deliberty, R. (2012). The Social Construction of Reality in Realm of Children's Mental Health Services. *Journal of Social Service Research*, 38(5), 672-687. <https://doi.org/10.1080/01488376.2012.717864>
- Rose, J. (2011). Dilemmas of Inter-Professional Collaboration: Can they be Resolved? *Children & Society*, 25(2), 151-163. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2009.00268.x>

- Schafft, A., Frøyland, K. og Spjelkavik, Ø. (2013). *En ny rolle for NAV i fengsel. Evaluering av NAV-prosjektet «samordning av tiltak for tilbakeføring»*. AFI rapport 2013: 12. Arbeidsforskningsinstituttet.
- Silverman, D. (2014). *Interpreting Qualitative Data* (5. utg.). Sage.
- Sosialtjenesteloven. (2009). *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*. (LOV-2009-12-18-131). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131?q=sosialtjenesteloven>
- Stang, E., G. & Hydle, I. (2015). Barn i fengsel – også barneverntjenestens ansvar. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(1), 47-62.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-01-04>
- Strand, A., H., Bråthen, M. & Grønningsæter, A., B. (2015). *NAV-kontorenes oppfølging av unge brukere*. Rapport 2015:41. Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon. <https://www.faf.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/nav-kontorenes-oppfolging-av-unge-brukere>
- Strand, A., H., Grønningsæter, A., B., Nielsen, R., A. & Holte, J., H. (2020). *Tid for aktivering. Evaluering av forsterket ungdomsinnsats i NAV*. Rapport 2020:19. Fagbevegelsens senter for forskning, utredning og dokumentasjon. <https://faf.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/tid-for-aktivering>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.

Vedlegg 1 Godkjenning fra Norsk Senter for Forskningsdata

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Sømløse overganger fra barnevernet og soning til voksenlivet i NAV

Referansenummer

673057

Registrert

14.08.2020 av Iselin Gretarsdottir Alexandersen - iselin_ga90@hotmail.com

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høyskole / Fakultet for sosialfag / Fakultet for sosialfag Oslo

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Inger Oterholm, Inger.Oterholm@vid.no, tlf: 22451966

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Iselin Gretarsdottir Alexandersen, iselin_ga90@hotmail.co, tlf: 90626904

Prosjektperiode

20.08.2020 - 01.01.2022

Status

17.08.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

17.08.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 17.08.2020 samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.01.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT

Vi vil understreke at utvalget ditt har taushetsplikt, og det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner eller avsløre taushetsbelagt informasjon. Vi anbefaler at du er spesielt oppmerksom på at ikke bare navn, men også identifiserende bakgrunnsopplysninger må utelates, som for eksempel alder, kjønn, diagnoser og eventuelle spesielle hendelser. Vi forutsetter også at dere er forsiktig ved å bruke eksempler under intervjuene. Du og informanten har et felles ansvar for det ikke kommer frem taushetsbelagte opplysninger under intervjuet. Vi anbefaler at du minner informanten om taushetsplikten før intervjuet starter.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2 Informasjonsskriv og samtykke

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Sømløse overganger fra barnevernet og soning til voksenlivet i NAV»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hva som kjennetegner overføringsprosessen fra barnevernet til NAV underveis i en soningsprosess for personer mellom 18-23 år. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er min masteroppgave hvor jeg vil undersøke hva som kjennetegner overføringsprosessen fra barnevernet til NAV underveis i en soningsprosess for personer mellom 18-23 år.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg heter Iselin Gretarsdottir Alexandersen og går på masterstudiet i sosialt arbeid på VID vitenskapelige høgskole. Det er jeg og min masterveileder, Inger Oterholm som er ansvarlige for forskningsprosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen til at jeg spør deg om å delta i studiet er fordi du jobber med målgruppen for undersøkelsen enten i barneverntjenesten eller sosialtjenesten. Dine kontaktopplysninger er innhentet fra din nærmeste leder.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden for studiet er samtaleintervju, og det vil vare i omtrent en time. Forskningsspørsmålene utforsker hva ansatte i barnevernet og sosialtjenesten opplever som kjennetegn ved overføringsprosesser før, under og etter at en ung voksen skal få hovedoppfølgingen flyttet fra barnevernet til NAV etter endt soning. Det vil også bli stilt spørsmål om din utdannings- og arbeidsbakgrunn.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Intervjuet vil bli tatt opp på lydopptak hvis du samtykker til det. All personlig informasjon og lydopptak vil

bli oppbevart utilgjengelig for andre. Informasjonen du gir vil ikke være tilgjengelig for andre enn meg på en passordbeskyttet og nedlåst pc. Referat fra samtalen vil bli nedskrevet og anonymisert.

Opplysninger som vil publiseres skal kunne bidra til å svare på formålet til masteroppgaven og vil være anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 30.06.2021. Lyddopptak og informasjon vil slettes når oppgaven er ferdigskrevet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra VID Vitenskapelige høgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Masterstudent Iselin Gretarsdottir Alexandersen, tlf. 90 62 69 04, epost: iselin_ga90@hotmail.com.
- VID Vitenskapelige høgskole ved Inger Oterholm, tlf. 22 45 19 66, epost: inger.oterholm@vid.no.
- Personvernombudet ved VID vitenskapelige høgskole, Nancy Yue Liu, på epost personvernombud@vid.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Inger Oterholm
(Professor/veileder)

Iselin Gretarsdottir Alexandersen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Sømløse overganger fra barnevernet og soning til voksenlivet i NAV», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i samtaleintervju
- at intervjuet blir tatt opp på lydptaker

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 Intervjuguide – ansatte i barneverntjenesten

Intervjuguide: ansatte i barneverntjenesten

Hva kjennetegner overføringsprosessen fra barnevernet til NAV etter en 18 årings endt soning?

Innledning til intervjuet

Presentere meg selv og formålet med masteroppgaven.

Informere om intervjuprosessen – bruk av båndopptaker, tidsbruk.

Informere om anonymitet, konfidensialitet og informert samtykke.

Bakgrunn om informanten

Hvilken utdanningsbakgrunn har du?

Hvor lenge har du jobbet i stillingen du jobber i nå?

Hvor mange års erfaring har du i barneverntjenesten?

Hvor mange år har du jobbet med målgruppen?

På hvilken måte er tjenesten organisert for oppfølgingen av målgruppen i masteroppgaven?

Hvor mange ungdommer i fengsel følger din tjeneste opp?

Samarbeid mellom barnevernet og NAV:

I hvilke typer saker er det et samarbeid med NAV?

Hvordan vil du beskrive samarbeidet med NAV?

Hva kjennetegner utfordrende samarbeid med NAV?

Hva kjennetegner gode samarbeid med NAV?

Hva tenker du samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten har av betydning i de aktuelle sakene?

Hvordan samarbeider barneverntjenesten med NAV i sakene der overføring fra barnevern og NAV ikke er aktuelt?

Hva er det som gjør at noen saker overføres til NAV og andre ikke?

Konkret sak gjennom spørsmålene

Kan du fortelle meg om samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten der NAV fikk en sak fra barneverntjenesten underveis eller etter soningsforholdet til en person mellom 18-23 år?

Hvordan vil du beskrive overføringsprosessen?

Vil du si det var en vanlig overføringsprosess?

Spørsmål under vil fungere som utfyllings- og oppfølgingsspørsmål underveis informantens fortelling.

Overføringsprosessen fra barnevernet til NAV

Før overføringsprosessen:

Hvor lenge før overføringen ble du kontaktet av barneverntjenesten?

Hvilke tema drøftes i starten av en overføringsprosess?

I hvilken grad får ungdommene medvirke hvilke temaer som drøftes og når overføringsprosessen begynner?

Hva kjennetegner sakene der sosialtjenesten blir kontaktet i lang tid og i kort tid før en overføringsprosess? Hva er forskjellen?

Hva opplever du er årsaken til at barneverntjenesten tar kontakt, og har de en bestilling?

Hvilke forventninger har du til overføringsprosessen?

Hvilke forventninger har du til NAV når de kontaktes før en overføringsprosess skal starte?

Under overføringsprosessen

Etter din oppfatning, når er det selve overføringsprosessen begynner?

Hva tenker du om din egen rolle i arbeidet? / Hva tenker du om barneverntjenestens sin oppgave i arbeidet?

På hvilken måte forbereder du deg til hele prosessen?

Tror du det samstemmer med barnevernstjenestens forventninger om oppfølgingen?

Hvis ja – hvorfor det?

Hvis nei – hvorfor det?

Tror du det samstemmer med ungdommens forventninger om oppfølgingen?

Hvis ja- hvorfor det?

Hvis nei – hvorfor det?

Hva mener du er god oppfølging fra NAV, barneverntjenesten og kriminalomsorgen?

Hva vil det si at oppfølgingen blir individuelt tilrettelagt under og etter soning?

Hvordan får ungdommene medvirke til at oppfølgingen blir individuelt tilrettelagt?

Etter overføringsprosessen

Når er overføringsprosessen ferdig?

Hvor lenge har dere samarbeid med NAV etter overføringen?

Er det flere i «ansvarsgruppa» du eventuelt fortsetter eller avslutter samarbeidet med?

Hva skiller sakene med lang ettervern og kort ettervern?

Hva tenker du om barneverntjenesten sin rolle når overføringsprosessen er «ferdig»?

Er det noe du savner i samarbeidet med NAV i en overføringsprosess?

Er det noe som er utfordrende?

Hva er det som kjennetegner sakene der overføringsprosessen er vellykket?

Hva kan gjøres for å sikre det samme i fremtidige saker?

Avslutning:

Spørre informanten om det er noe som han eller hun vil tilføye

Ta kontakt underveis om det er noe du lurer på

Takk for samtalen, det var nyttig for meg.

Vedlegg 4 Intervjuguide – ansatte i NAV

Intervjuguide: ansatte i sosialtjenesten

Hva kjennetegner overføringsprosessen fra barnevernet til NAV underveis i en soningsprosess for personer mellom 18-23 år?

Innledning til intervjuet

Presentere meg selv og formålet med masteroppgaven; jeg er nysgjerrig på samarbeidet mellom NAV og Barnevernet før, etter og under «overføringsprosessen» der det er en pågående rettssak og eller soningsprosess.

Informere om intervjuprosessen – bruk av båndopptaker, tidsbruk.

Informere om anonymitet, konfidensialitet og informert samtykke.

Fortell hva slags type spørsmål jeg vil stille (Før etter og under overføringsprosessen)

Bakgrunn om informanten

Hvilken utdanningsbakgrunn har du?

Hvor lenge har du jobbet i stillingen du jobber i nå?

Hvor mange års erfaring har du i sosialtjenesten?

Hvor mange år har du jobbet med målgruppen?

På hvilken måte er tjenesten organisert for oppfølgingen av målgruppen i masteroppgaven?

Hvor mange ungdommer i fengsel følger din tjeneste opp?

Samarbeid mellom barnevernet og NAV

I hvilke typer saker er det et samarbeid med barneverntjenesten?

Hvordan vil du beskrive samarbeidet med barneverntjenesten?

Hva kjennetegner utfordrende samarbeid med barneverntjenesten?

Hva kjennetegner gode samarbeid med barneverntjenesten?

Hva tenker du samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten har av betydning i de aktuelle sakene?

Hvordan samarbeider NAV med barneverntjenesten i sakene der overføring fra barnevern og NAV ikke er aktuelt?

Hva er det som gjør at noen saker overføres til NAV og andre ikke?

Fortelle om konkret sak gjennom spørsmålene

Kan du fortelle meg om samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten der NAV fikk en sak fra barneverntjenesten underveis eller etter soningsforholdet til en person mellom 18-23 år?

Hvordan vil du beskrive overføringsprosessen?

Vil du si det var en vanlig overføringsprosess?

Spørsmål under vil fungere som utfyllings- og oppfølgingsspørsmål underveis informantens fortelling.

Overgangen fra barnevernet til NAV

Før overføringsprosessen:

Hvor lenge før overføringen ble du kontaktet av barneverntjenesten?

Hvilke tema drøftes i starten av en overføringsprosess?

Hva opplever du er årsaken til at barneverntjenesten tar kontakt, og har de en bestilling?

I hvilken grad får ungdommene medvirke hvilke temaer som drøftes og når overføringsprosessen begynner?

Hva kjennetegner sakene der sosialtjenesten blir kontaktet i lang tid og i kort tid før en overføringsprosess? Hva er forskjellen?

Hvilke forventninger har du til overføringsprosessen?

Hvilke forventninger har du til barneverntjenesten før overføringsprosessen starter?

Under overføringsprosessen

Etter din oppfatning, når er det selve overføringsprosessen begynner?

Hva tenker du om din egen rolle i arbeidet? / Hva tenker du om NAV sin oppgave i arbeidet?

På hvilken måte forbereder du deg til hele prosessen?

Tror du det samstemmer med barnevernstjenestens forventninger om oppfølgingen?

Hvis ja – hvorfor det?

Hvis nei – hvorfor det?

Tror du det samstemmer med ungdommens forventninger om oppfølgingen?

Hvis ja- hvorfor det?

Hvis nei – hvorfor det?

Hva mener du er god oppfølging fra NAV, barneverntjenesten og kriminalomsorgen?

Hva vil det si at oppfølgingen blir individuelt tilrettelagt før, under og etter soning?

Hvordan får ungdommene medvirke til at oppfølgingen blir individuelt tilrettelagt?

Etter overføringsprosessen

(Når er overføringsprosessen ferdig?)

Hvor lenge har dere samarbeid med barneverntjenesten etter overføringen?

Er det flere i «ansvarsgruppa» du eventuelt fortsetter eller avslutter samarbeidet med?

Hva skiller sakene med lang ettervern og kort ettervern?

Hva tenker du om NAV sin rolle når overføringsprosessen er «ferdig»?

Er det noe du savner i samarbeidet med barneverntjenesten i en overføringsprosess?

Er det noe som er utfordrende?

Hva er det som kjennetegner sakene der overføringsprosessen er vellykket?

Hva kan gjøres for å sikre det samme i fremtidige saker?

Avslutning:

Spørre informanten om det er noe som han eller hun vil tilføye

Ta kontakt underveis om det er noe du lurer på

Takk for samtalen, det var nyttig for meg.